

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв

Кафедра дошкільної та початкової освіти

Кваліфікаційна робота

освітнього ступеня: «магістр»

на тему:

Методичний супровід організації рухової активності дітей дошкільного віку в закладі дошкільної освіти

Виконала:

студентка II курсу, 63 групи
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
Кисла Анна Анатоліївна

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та
початкової освіти
Кошель Віталій Миколайович

Роботу подано до розгляду «___» _____ 2025 року.

Студентка

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Кваліфікаційна робота розглянута на засідання кафедри *дошкільної та початкової освіти*
протокол № _____ від «___» _____ 2025 р.

Студентка допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Зав. кафедри

(підпис)

Ірина ТУРЧИНА

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ РУХЛИВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ЯК ЗАСОБУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	10
1.1. Стан наукової розробленості проблеми організації рухової активності дітей в закладі дошкільної освіти в рамках педагогічної теорії та практики у вітчизняних та зарубіжних джерелах	10
1.2. Психолого-фізіологічні особливості розвитку рухової активності старших дошкільників	15
1.3. Рухова активність як засіб формування здоров'язбережувальної компетентності дітей дошкільного віку	18
1.4. Особливості методичного супроводу організації рухової активності дітей в закладі дошкільної освіти	21
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	27
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ОРГАНІЗАЦІЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ В СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	28
2.1. Критерії, показники та рівень методичного супроводу організації рухової активності дітей в ЗДО	28
2.2. Організація та зміст експериментального дослідження	31
2.3. Педагогічні умови методичного супроводу організації рухової активності в дошкільників в ЗДО.....	51
2.4. Аналіз результатів і інтерпретація проведеної експериментальної роботи	59
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	75
ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	79
ДОДАТКИ.....	99

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

БКДО – Базовий компонент дошкільної освіти

ДДВ – діти дошкільного віку

ДО – дошкільна освіта

ЕГ – експериментальна група

ІЗ – індивідуальне здоров'я

ІД – ігрова діяльність

ЗВО – заклад вищої освіти

ЗДО – заклад дошкільної освіти

ЗБК – здоров'язбережувальна компетентність

ЗСЖ – здоровий спосіб життя

КЗСЖ – культура здорового способу життя

ЗУ – Закон України

КГ – контрольна група

МОН України – Міністерство освіти і науки України

РА – рухова активність

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасному соціокультурному просторі особливої ваги набуває проблема збереження та зміцнення здоров'я дітей як необхідної умови формування фізично, інтелектуально й духовно розвиненої особистості. Одним із ключових чинників, що безпосередньо впливають на цей процес, є рівень рухової активності (РА) у ранньому та дошкільному віці. Саме цей період життя дитини є сенситивним для формування основ фізичного розвитку, моторики, координації, витривалості та позитивного ставлення до рухової діяльності. З огляду на це, методичний супровід організації РА дітей у закладах дошкільної освіти (ЗДО) постає як пріоритетний напрям сучасної педагогічної науки й практики.

Актуальність дослідження зумовлена низкою об'єктивних соціальних, освітніх та медико-біологічних чинників. Погіршення екологічної ситуації, наслідки воєнних дій, гіподинамія, зумовлена цифровізацією дитинства, а також зниження рівня фізичної підготовленості дітей дошкільного віку актуалізують потребу в удосконаленні системи фізичного виховання у ЗДО. Особливої ваги набуває необхідність створення науково обґрунтованого методичного супроводу цього процесу, який забезпечує комплексну організацію РА з урахуванням вікових, психофізіологічних і соціокультурних особливостей дітей.

Зарубіжні дослідження (L. Green, M. Kreuter, W. Dietz, M. P. Pate, R. Jago, E. Pangrazi, A. Bailey) підтверджують, що рівень РА у дошкільному віці є предиктором здоров'я в подальшому житті. У працях J. Pate та R. Jago обґрунтовано, що систематичні фізичні вправи в дошкільному віці сприяють не лише розвитку опорно-рухового апарату, а й формуванню соціальних і комунікативних навичок.

Дослідження W. Dietz підкреслюють зв'язок між дефіцитом рухової активності та ранніми проявами надмірної ваги, емоційної нестабільності та порушенням когнітивних процесів у дітей. Вчені наголошують, що роль педагога полягає не лише в організації рухової діяльності, а й у створенні

освітнього середовища, яке стимулює природну потребу дитини у русі, грі та пізнанні.

Науковці D. Stodden, J. Goodway, R. Robinson розвивають концепцію «фундаментальної моторної компетентності», згідно з якою ранній руховий досвід дитини формує основу для її подальшої фізичної активності протягом життя. Вони вказують на необхідність системного педагогічного супроводу, що передбачає цілеспрямоване планування, моніторинг і рефлексію рухового розвитку дітей. Таким чином, методичний супровід виступає не лише як інструмент забезпечення якості освітнього процесу, а як інтеграційна складова формування здоров'язберезувальної компетентності.

У вітчизняній педагогічній науці (Т. Андрющенко, Г. Беленька, Е. Вільчковський, Н. Денисенко, М. Єфіменко, Л. Калуська, М. Комісарик, А. Кошель, В. Кошель, О. Курок Н. Хоменко, Л. Сущенко, М. Рунова та ін.) активно досліджуються питання підвищення ефективності фізичного виховання в умовах ЗДО, розробляються інноваційні методики організації рухової діяльності, спрямовані на розвиток базових фізичних якостей дітей.

Водночас, як засвідчує аналіз практики, існує недостатня узгодженість між теоретичними засадами та практичною реалізацією здоров'язберезувальних підходів у дошкільній освіті. Більшість педагогів потребує методичної підтримки щодо планування, моніторингу й оцінювання рухової активності дітей, добору адекватних засобів і форм організації фізкультурно-оздоровчої роботи.

Зарубіжний досвід (D. Whitebread, H. Morgan, C. Tremblay) демонструє ефективність системного методичного супроводу педагогів через програмно-методичні комплекси, навчальні тренінги, використання цифрових платформ для моніторингу рухової активності. Такий підхід сприяє не лише підвищенню якості освітнього процесу, а й формуванню у педагогів готовності до інноваційної діяльності у сфері фізичного виховання.

Таким чином, актуальність теми зумовлена: зростанням соціальної потреби у зміцненні здоров'я дітей через рухову активність; недостатнім

рівнем методичного забезпечення процесу організації рухової діяльності у ЗДО; потребою у розробленні цілісної системи методичного супроводу педагогів, спрямованої на підвищення якості освітнього процесу в напрямі фізичного розвитку дітей; необхідністю адаптації кращого зарубіжного досвіду до національних освітніх реалій.

На підставі актуальності означеної проблеми та необхідності вирішення виявлених суперечностей було сформульовано тему кваліфікаційної роботи: **«Методичний супровід організації рухової активності дітей дошкільного віку в закладі дошкільної освіти».**

Мета дослідження теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови методичного супроводу організації рухової активності дітей дошкільного віку в ЗДО.

Завдання дослідження:

1. Провести теоретичний аналіз проблеми методичного супроводу організації рухової активності дошкільників у вітчизняних та зарубіжних джерелах.

2. Здійснити критеріальний підхід до процесу методичного супроводу організації рухової активності дошкільників.

3. Визначити та обґрунтувати педагогічні умови методичного супроводу організації рухової активності дошкільників.

4. Провести педагогічний експеримент та узагальнити його результати.

Об'єкт дослідження: освітній процес в закладі дошкільної освіти.

Предмет дослідження: педагогічні умови методичного супроводу організації рухової активності дошкільників у ЗДО.

Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань було використано комплекс взаємодоповнюючих методів дослідження, які забезпечили всебічне, об'єктивне та науково обґрунтоване вивчення проблеми формування готовності педагогів закладів дошкільної освіти до організації рухової активності старшого дошкільного віку, а саме:

– аналіз, синтез, узагальнення, систематизація та порівняння психолого-

педагогічної, методичної та спеціальної літератури з проблеми дослідження – з метою з’ясування сутності ключових понять («рухова активність дітей», «педагогічні умови», «аксіологічна готовність»), виявлення наукових підходів до організації РА дошкільників;

– моделювання педагогічних умов методичного супроводу організації РА дошкільників, визначення логіки експериментальної роботи та побудови її етапів;

Емпіричні методи використовувалися з метою безпосереднього отримання фактичних даних про стан та динаміку досліджуваного явища:

- спостереження за педагогічною діяльністю вихователів і руховою активністю дітей у природних умовах освітнього процесу ЗДО;

- анкетування та опитування педагогів і батьків – для виявлення рівня поінформованості, ціннісних орієнтацій, мотиваційних настанов і ставлення до проблеми організації РА дошкільників;

- експертне оцінювання – для діагностики діяльнісно-практичного компонента готовності педагогів і визначення рівня розвитку рухових умінь дітей старшого дошкільного віку;

– метод ранжування цінностей і метод незакінчених речень – для аналізу особистісних орієнтацій та рівня аксіологічної готовності педагогів і батьків до партнерської взаємодії у сфері фізичного виховання.

Експериментальною базою було обрано Чернігівський дошкільний навчальний заклад № 26 Чернігівської міської ради Чернігівської області та Кучинівський заклад дошкільної освіти Сновської міської ради Корюківського району Чернігівської області.

Наукова новизна та теоретичне значення кваліфікаційної роботи полягає в тому що:

- уточнено сутність базових категорій дослідження «методичний супровід», «рухова активність дітей дошкільного віку», «педагогічні умови методичного супроводу організації рухової активності дошкільників».

- теоретично обґрунтовано і уточнено «педагогічні умови методичного

супроводу організації рухової активності дошкільників».

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов формування готовності педагогів закладів дошкільної освіти до організації рухової активності дітей дошкільного віку. Запропонована система методичних заходів може бути використана у практиці роботи ЗДО для підвищення рівня професійної компетентності вихователів в контексті фізичного розвитку дошкільників.

Отримані результати дослідження стали підґрунтям для створення методичного забезпечення організації рухової активності дітей дошкільного віку в ЗДО, що може бути використане у системі післядипломної педагогічної освіти, під час проведення семінарів, майстер-класів і курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Матеріали дослідження можуть бути впроваджені у освітній процес ЗДО, у практику підготовки майбутніх вихователів у педагогічних закладах вищої освіти, а також використані в методичній роботі з педагогічними колективами для підвищення якості організації рухової діяльності дітей.

Апробацію матеріалів кваліфікаційної роботи здійснено у:

- VIII International Scientific and Practical Conference «CONCEPTS FOR THE DEVELOPMENT OF SOCIETY'S SCIENTIFIC POTENTIAL» (October 19-20, 2025; Prague, Czech Republic).

VI. Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Освіта XXI століття: аксіологічний вимір» 23 травня 2025 року, м. Нікополь.

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено в 1 статті.

Структура кваліфікаційної роботи відповідає логіці наукового дослідження та включає: вступ, два розділи з підрозділами, висновки, список використаної літератури (177 джерел – 19с.) та 9 додатків. Загальний обсяг роботи становить 143 сторінок, з яких 78 сторінки припадають на основний текст. Для наочності та ілюстрації результатів дослідження робота містить 18 таблиць та 1 рисунок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ РУХЛИВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ЯК ЗАСОБУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1.1. Стан наукової розробленості проблеми організації рухової активності дітей в закладі дошкільної освіти в рамках педагогічної теорії та практики у вітчизняних та зарубіжних джерелах.

Проблема організації рухової активності дітей дошкільного віку належить до пріоритетних напрямів сучасної педагогічної науки, оскільки рух є базовою потребою дитини та провідним чинником її фізичного, психічного й соціального розвитку. У науковій думці вітчизняних і зарубіжних учених накопичено значний досвід теоретичного осмислення та практичного вирішення питань, пов'язаних із формуванням у дітей стійкої потреби в русі, розвитком рухових умінь, формуванням здоров'язбережувальної компетентності, а також створенням педагогічних умов для забезпечення оптимального рівня фізичної активності в умовах ЗДО.

У контексті вітчизняної педагогічної науки питання розвитку рухової активності розглядається крізь призму фізичного виховання як складової цілісного освітнього процесу. Класичні підходи до організації рухової діяльності закладено у працях Г. Беленької [9], Е. Вільчковського [18], Л.Калуської [44], Т. Андрющенко [2], М. Єфіменко [37], які обґрунтували педагогічні засади розвитку рухових умінь і навичок дітей дошкільного віку.

У працях Е. Вільчковського [18] та Г. Беленької [9] визначено зміст, структуру й організаційні форми фізкультурно-оздоровчої роботи у ЗДО, підкреслено роль вихователя як провідного організатора рухової діяльності дітей.

М. Єфіменко [37] розглядає рухову активність як основу формування життєво важливих компетентностей дитини, пропонуючи інноваційні технології фізичного виховання, засновані на ігровій діяльності та природовідповідних методах Т. Піроженко [128], К. Карасьова [128] та

О.Сахарова [139] у своїх працях підкреслюють важливість інтеграції фізичного виховання з іншими освітніми лініями, що забезпечує комплексний розвиток особистості дитини.

Т. Андрющенко акцентує увагу на необхідності методичного супроводу педагогів у процесі впровадження здоров'язбережувальних технологій та інноваційних форм рухової активності.

Дослідження О. Кононко [48], Л. Артемової [4], А. Богуш [19], Н.Голота [4], О.Іванашко [43], О.Кульчицька [4], Г. Сухорукова[4] та ін. розкривають психологічні аспекти розвитку дитини у русі, доводячи, що фізична активність є важливою умовою емоційного благополуччя та соціальної адаптації дошкільника.

Вітчизняні автори (зокрема, Г. Барсуковська [40], О.Богініч [12], Н. Дьякова [76], Л.Загородня [42], А. Кошель [76], В.Олексієнко [76], С.Тітаренко [42] та ін.) підкреслюють, що ефективність організації РА значною мірою залежить від педагогічної майстерності вихователя, його готовності до впровадження інноваційних методів, а також від системності методичного супроводу освітнього процесу.

Науковцями В. Адаменко [1], Е. Вільчковським [18], Н. Денисенко [26], В.Єфіменко [34], М. Єфіменко [37], В. Кошель [97], О. Курок [97] та ін. доведено, що обмеження РА дітей у період інтенсивного соматичного росту є суттєвим чинником погіршення стану їхнього здоров'я. У цей період активні процеси осифікації, формування м'язової маси та морфофункціональної зрілості організму не супроводжуються адекватним навантаженням на кардіореспіраторну систему, що знижує її функціональну стійкість. Адаптаційний потенціал дитячого організму формується з перших днів життя, а систематичне залучення до фізичної культури виступає ключовим механізмом розвитку компенсаторно-приспосувальних реакцій.

Зниження рівня РА (гіпокінезія, гіподинамія) зумовлює формування нових патологічних станів, серед яких переважають ендокринні та онкологічні захворювання, а також сприяє загостренню хвороб серцево-судинної,

дихальної, опорно-рухової та травної систем. Фіксується також зростання частоти нервово-психічних розладів, що, за висновками спеціалістів, є наслідком зниження моторної активності та підвищення рівня психоемоційного напруження у повсякденній діяльності дітей [97].

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває орієнтація системи фізичного виховання в закладах дошкільної освіти на цілеспрямований розвиток і вдосконалення кардіореспіраторної, імунної та опорно-рухової систем дитячого організму. Згідно з результатами досліджень Ю. Бойка [15], М. Бернштейна [57], Е. Вільчковського [19], Н. Денисенко [27], М. Єфіменко [37], С. Замрозович-Шадриної [41], Н. Кот [52], А. Кошель [62], В. Кошеля [97], О. Курка [97], Н. Лісневської [114], М. Рунової [137], О. Сахарової [138], Ю.Шевченко [151], С. Юрочкіної [155], Ю. Шияна [154] та ін. основним детермінантом фізіологічного та психічного розвитку дітей є рухова діяльність.

Формування позитивного ставлення до фізичної культури на ранніх етапах онтогенезу має першочергове значення, оскільки сприяє розвитку енергетичного потенціалу організму, підвищенню резистентності до несприятливих чинників зовнішнього середовища та забезпечує гармонійний розвиток особистості. На сучасному етапі у більшості дошкільних освітніх закладів реалізацію завдань фізичного виховання забезпечують інструктори з фізичної культури, однак у значній кількості установ ці функції покладаються також на вихователів [151].

Сучасна практика дошкільної освіти в Україні орієнтується на реалізацію Базового компонента дошкільної освіти (2021), у якому рухова активність визначається одним із ключових показників фізичного розвитку дитини. Нормативні документи підкреслюють, що педагог має забезпечити індивідуальний підхід, варіативність форм рухової діяльності, інтеграцію здоров'язбережувальних технологій у повсякденне життя дитини.

Проте науковці зазначають, що рівень реалізації цих положень на практиці залишається неоднорідним через відсутність цілісної системи методичного супроводу педагогів, що визначає напрями їхньої професійної

підтримки та розвитку [6].

У зарубіжній педагогічній теорії та практиці проблема організації РА дітей дошкільного віку розглядається як інтегрована складова здорового способу життя та всебічного розвитку.

Дослідження R. Jago [167], P. Pate [167], W. Dietz [161], L. Green[166], M.Kreuter [166], D.Stodden [173], J. Goodway [173] та ін. засвідчують, що систематична рухова активність у ранньому дитинстві сприяє не лише фізичному, а й когнітивному, емоційному та соціальному розвитку дитини.

Так, D. Stodden [173] і співавтори розробили теоретичну модель, яка пояснює зв'язок між рівнем моторної компетентності та подальшою фізичною активністю протягом життя. Науковці довели, що успішність рухового розвитку у дошкільному віці є базою для формування мотивації до фізичної активності в майбутньому.

R. Jago [167] та R. Pate[167] у своїх дослідженнях 2010 року наголошують на необхідності залучення батьків та педагогів до створення сприятливого рухового середовища, у якому діти мають можливість активно рухатися не лише під час занять, а й упродовж усього дня.

Праці W. Dietz [161] розкривають взаємозв'язок між гіподинамією та виникненням надмірної ваги в ранньому віці, що свідчить про потребу в комплексних програмах з підвищення фізичної активності.

Дослідження L.Green [166], і M. Kreuter [166] сформуvalи теоретичне підґрунтя для створення освітніх програм здоров'язбережувального спрямування, які враховують педагогічні, медико-біологічні та соціальні чинники розвитку дитини.

Значний внесок у розробку питань педагогічного супроводу РА зробили J.Barnes [175], D. Whitebread [177], C. Tremblay [175] та ін. які розглядають рухову діяльність як форму саморозвитку, гри та соціального навчання. Вони обґрунтовують доцільність використання інтерактивних методів, ігрових технологій та цифрових засобів моніторингу рухової активності.

Зарубіжні освітні практики також передбачають тісну співпрацю

педагогів, сім'ї та місцевих громад у формуванні здорового середовища для дитини.

Аналіз зарубіжних джерел засвідчує, що більшість досліджень спрямовані на пошук ефективних моделей фізичного виховання в умовах дитячих садків, розробку програм рухового розвитку, систем оцінювання фізичної підготовленості та професійного навчання педагогів.

У працях Е. Pangrazi [159], А. Bailey [159] розроблено програмно-методичні комплекси, які забезпечують диференційований підхід до організації РА дітей відповідно до їхніх індивідуальних можливостей.

Порівняльний аналіз вітчизняних і зарубіжних джерел дає підстави стверджувати, що спільною тенденцією є визнання РА провідним чинником гармонійного розвитку дошкільника. Проте у вітчизняній науці переважає акцент на педагогічному аспекті проблеми (організація, методика, планування), тоді як зарубіжні автори приділяють значну увагу міждисциплінарному підходу, що поєднує педагогіку, медицину, психологію та соціологію.

Таким чином, аналіз стану наукової розробленості проблеми свідчить, що, незважаючи на наявність широкого спектра теоретичних і практичних напрацювань, питання методичного супроводу організації РА дітей дошкільного віку потребує подальшого комплексного вивчення.

Зокрема, актуальними залишаються проблеми узгодження теоретичних положень із практичними потребами педагогів, удосконалення дидактико-методичного забезпечення, розроблення системи моніторингу результатів рухового розвитку та підготовки вихователів до ефективної організації рухової діяльності.

Отже, сучасний стан наукової розробленості проблеми засвідчує наявність наукового підґрунтя для розробки моделі методичного супроводу організації РА в закладах дошкільної освіти, що має інтегрувати досягнення як вітчизняної, так і зарубіжної педагогічної теорії та практики.

1.2. Психолого-фізіологічні особливості розвитку рухової активності старших дошкільників.

Рухова активність у старшому дошкільному віці виступає провідним чинником фізичного, психічного та соціального розвитку дитини. Вона не лише забезпечує формування основних рухових умінь і навичок, а й сприяє становленню пізнавальних процесів, розвитку емоційної сфери, формуванню вольових якостей та соціальної компетентності [95].

На цьому етапі життєвого шляху дитина переходить від стихійної, імпульсивної активності до більш усвідомленої, цілеспрямованої рухової діяльності, що обумовлює необхідність її наукового вивчення та педагогічного супроводу [86].

Згідно з дослідженнями Л. Артемової [4], А. Богуш [19], Л. Божович, О. Іванашко [43], О. Запорожця [14], Л. Калуська [31], О. Кононко [48] та ін. у віці від 5 до 7 років відбувається інтенсивний розвиток нервової системи, зокрема вдосконалюються процеси збудження та гальмування, формується здатність до довільної регуляції поведінки. Це створює передумови для оволодіння складнішими руховими діями, що потребують точності, координації та узгодження рухів із завданнями діяльності. У цьому віці дитина починає усвідомлювати мету рухів, може планувати їхню послідовність і контролювати результат.

З фізіологічної точки зору, у старших дошкільників спостерігається активне зростання маси тіла, подовження кінцівок, зміцнення кістково-м'язової системи, розвиток серцево-судинної та дихальної систем. Як підкреслюють М. Єфіменко [37], Е. Вільчковський [19], Г. Беленька [9], саме цей період є оптимальним для формування базових рухових якостей – спритності, гнучкості, координації, сили, рівноваги.

Водночас рухові можливості дітей ще обмежені через недосконалість пропріоцептивних механізмів, нерівномірність розвитку великих і дрібних м'язових груп, що потребує дозування фізичних навантажень і поступового ускладнення рухових завдань.

Дослідження Л. Калуської [44] та М. Рунової [137], засвідчують, що ефективність розвитку РА у старшому дошкільному віці значною мірою залежить від поєднання природної потреби дитини в русі з педагогічно організованими формами діяльності. Зокрема, рухливі ігри, фізкультурні заняття, ранкова гімнастика, активні перерви та самостійні рухові дії у повсякденному житті створюють умови для реалізації природної активності та розвитку саморегуляції.

З психолого-педагогічних позицій, рух для дошкільника є не лише фізичною, а й емоційно насиченою діяльністю. Як зазначають Л. Артемова [4], та О. Кононко [48], рухова активність сприяє розвитку позитивного емоційного стану, формуванню впевненості у власних можливостях, прояву ініціативності й самостійності. Рухи стають засобом самовираження дитини, допомагають їй взаємодіяти з однолітками, формувати досвід співпраці та колективної взаємодії.

Зарубіжні вчені також розглядають рухову активність як основу гармонійного розвитку дитини. Так, D. Stodden і J. Goodway, S. Langendorfer, M. Robertson, M. Rudisill [173] та ін. доводять, що моторна компетентність формується саме в дошкільному віці та визначає рівень фізичної активності в подальшому житті. Вони наголошують на важливості підтримки внутрішньої мотивації дитини до руху через позитивне підкріплення, ігрові методи та елементи змагальності.

R. Jago і M. Pate [167] підкреслюють, що фізична активність у цьому віці має тісний зв'язок із когнітивним розвитком, адже рух стимулює нейропластичність мозку, сприяючи покращенню пам'яті, уваги та мислення.

Важливу роль відіграє також емоційно-вольовий аспект рухової діяльності. За спостереженнями Л. Артемової [4], А. Богуш [19], О. Кононко [48], Н.Голота [4], О.Іванашко [43], О.Кульчицька [4], Г. Сухорукова[4] рухова активність дитини у старшому дошкільному віці має ігровий характер і відзначається високою емоційною насиченістю. Під час гри дитина вчиться узгоджувати власні дії з діями інших, дотримуватись правил, контролювати

імпульсивність, що сприяє становленню вольових рис характеру – наполегливості, самоконтролю, цілеспрямованості.

Дослідження W. Dietz [4], L. Green [166], M. Kreuter[166] та ін. підтверджують, що обмеження РА у дошкільному віці призводить не лише до фізичних, а й до психоемоційних порушень: зниження адаптивності, появи тривожності, труднощів у комунікації. Саме тому у провідних країнах світу впроваджуються національні програми, спрямовані на збільшення обсягу щоденної РА дітей у дитячих садках.

У сучасній українській педагогіці проблема розвитку РА старших дошкільників тісно пов'язана із завданнями формування здоров'язбережувальної компетентності.

Як зазначає Т. Андрющенко [2], важливо не лише забезпечити достатній рівень рухового навантаження, але й сформувати у дитини усвідомлене ставлення до руху як до цінності. Такий підхід дозволяє перетворити фізичну активність на елемент культури ЗСЖ..

Отже, психолого-фізіологічні особливості старших дошкільників визначають необхідність системного педагогічного підходу до організації рухової активності. З одного боку, вона має враховувати природні можливості дитячого організму, рівень розвитку нервової та м'язової систем, а з іншого – потребу дитини у грі, емоційній підтримці та самовираженні. Поєднання цих аспектів у педагогічній практиці створює умови для гармонійного фізичного розвитку, формування внутрішньої мотивації до руху та закладання основ ЗСЖ.

Таким чином, старший дошкільний вік є сенситивним періодом для формування рухової компетентності. Оптимальна організація РА з урахуванням психолого-фізіологічних особливостей дітей забезпечує не лише розвиток їхніх фізичних якостей, а й становлення емоційної стійкості, соціальної активності та позитивного ставлення до власного здоров'я – важливих передумов успішної адаптації до шкільного навчання.

1.3. Рухова активність як засіб формування здоров'язбережувальної компетентності дітей дошкільного віку.

У сучасній освітній парадигмі дошкільного дитинства провідне місце посідає формування здоров'язбережувальної компетентності (ЗБК) – інтегрованої якості особистості, що передбачає наявність у дитини знань, умінь, ціннісних орієнтацій і практичних навичок, спрямованих на збереження, зміцнення та відновлення власного здоров'я. Одним із ключових засобів реалізації цього процесу є рухова активність, яка забезпечує органічне поєднання фізичного, психічного, соціального та духовного розвитку дитини.

З позицій системного підходу, рухова активність виступає водночас і засобом, і умовою формування ЗБК. Вона реалізує принцип єдності знань, ставлень і дій, що відповідає структурі компетентності як комплексного утворення В. Адаменко [1], Т. Андрющенко [2], А. Кошель [63], В. Кошель [70], О. Курок [97]. Саме через рух дитина досягає закономірності функціонування власного тіла, набуває досвіду взаємодії з навколишнім середовищем, усвідомлює значення здоров'я як цінності.

Як зазначає Е. Вільчковський [19], рухова активність формує у дітей основу для розвитку навичок ЗСЖ – раціонального режиму дня, потреби у фізичній активності, дотримання гігієнічних норм, правильного харчування. Дитина, залучена до рухової діяльності, вчиться самостійно оцінювати свій фізичний стан, регулювати навантаження, усвідомлює необхідність активного відпочинку. Таким чином, рух є не лише фізичним процесом, а й педагогічним засобом виховання культури здоров'я.

У працях О.Бар-Ор [7], Т. Герман [63], А. Дорошенко [88], О.Кононко [48], А. Кошель [63], В. Кошеля [88], підкреслюється, що здоров'язбережувальна компетентність формується у процесі цілісного особистісного розвитку, у якому провідну роль відіграє діяльність, що приносить дитині позитивні емоції та задоволення. Рухова діяльність як природна форма активності дитини сприяє створенню саме таких емоційно позитивних ситуацій, у яких формуються елементи самосвідомості,

самопізнання та самооцінки. У цьому контексті рух виступає як механізм соціально-емоційного зростання і психічного благополуччя дошкільника.

На думку М. Єфіменка [37], рухова активність у системі дошкільної освіти має розглядатися як основна ланка здоров'язбережувального освітнього процесу. Вона забезпечує реалізацію принципу природовідповідності, коли фізичні навантаження узгоджуються з віковими можливостями дитини, сприяючи гармонійному розвитку. Педагогічне керівництво цим процесом передбачає не лише організацію вправ чи рухливих ігор, а й цілеспрямоване виховання усвідомленого ставлення до руху як життєвої потреби.

Зарубіжні дослідження підтверджують вагому роль РА у формуванні навичок здорового способу життя з раннього віку. Так, W. H. Dietz [161], наголошує, що звички, пов'язані з фізичною активністю, сформовані у дошкільному періоді, з великою ймовірністю зберігаються протягом усього життя.

У дослідженнях R. Jago та S. Pate [167], зазначено, що регулярна рухова діяльність позитивно впливає на енергетичний обмін, формує мотивацію до активного відпочинку, знижує ризик гіподинамії та пов'язаних із нею захворювань у подальшому віці.

Погляди L. Green і M. Kreuter [166], розширюють це розуміння, доводячи, що фізична активність є складовою не лише фізичного, а й соціального здоров'я, оскільки сприяє розвитку комунікативних умінь, емпатії, саморегуляції та відповідальності. Таким чином, рухова активність виступає ефективним інструментом соціалізації дитини, формуючи у неї не лише компетентність збереження власного здоров'я, а й навички безпечної взаємодії з іншими.

Важливим аспектом формування ЗБК є створення педагогічних умов, які забезпечують результативність рухової активності. Як зазначають О.Богініч [12] та Л. Калуська [44], це передбачає:

- варіативність видів рухової діяльності (ігри, спортивні вправи, хореографічні та ритмічні заняття);

- поєднання рухових завдань із пізнавальними та емоційними компонентами;
- використання інтегрованого підходу, що об'єднує рухову, пізнавальну та мовленнєву активність;
- залучення сучасних засобів, зокрема мультимедійних технологій, які підсилюють мотиваційний аспект діяльності.

Особливої уваги заслуговує мотиваційно-ціннісний компонент формування ЗБК. Згідно з концепцією О. Кононко [48], компетентність не може бути сформована лише через знання чи вправи – вона потребує внутрішнього прийняття цінності здоров'я як особистісного орієнтира. У цьому контексті рухова активність виконує роль емоційно-психологічного каталізатора, який забезпечує позитивне ставлення дитини до власної фізичної активності, підкріплене почуттям радості, гри, змагальності й досягнення успіху.

Систематичне залучення дошкільників до різних форм рухової діяльності сприяє становленню ціннісно-сислової основи здоров'язбережувальної поведінки, адже дитина починає усвідомлювати, що рух – це не лише необхідність, а й джерело задоволення, розвитку та самовираження. Таким чином, формується первинна рухова культура як базова складова здоров'язбережувальної компетентності [97].

Підсумовуючи, можна стверджувати, що рухова активність є ключовим педагогічним засобом формування здоров'язбережувальної компетентності дітей дошкільного віку. Вона забезпечує єдність фізичного, інтелектуального, емоційного та соціального розвитку, формує ціннісне ставлення до здоров'я, сприяє вихованню відповідальної поведінки щодо себе та інших.

Ефективність цього процесу залежить від науково обґрунтованої організації рухової діяльності в ЗДО, професійної готовності педагогів і створення сприятливого освітнього середовища, орієнтованого на особистісний розвиток дитин [87].

1.4. Особливості методичного супроводу організації рухової активності дітей в закладі дошкільної освіти.

Методичний супровід організації РА в ЗДО розглядається як сукупність цілеспрямованих педагогічних заходів, процедур та інструментів, що забезпечують науково обґрунтовану, системну і результативну реалізацію фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми. Він поєднує планування освітнього процесу, розроблення дидактико-методичних матеріалів, підготовку та підвищення кваліфікації педагогічного персоналу, моніторинг і корекцію рухового розвитку дітей та взаємодію з батьками і громадою [90].

Такий підхід відображає перехід від фрагментарних занять до цілісної системи, що інтегрує фізичне виховання в загальний освітній простір ЗДО і орієнтується на формування здоров'язберезувальної компетентності дитини [125].

Ключова особливість методичного супроводу – багаторівневність і комплексність впливу. На рівні закладу це реалізується через розроблення планів роботи, програмних модулів, методичних рекомендацій і робочих навчально-методичних комплектів, які враховують вікові особливості, рівень сформованості моторних навичок і контекст освітньої програми. На рівні регіону – через координацію методичної роботи між ЗДО, методичними кабінетами/центрами та місцевими управліннями освіти. На індивідуальному рівні – через супервізію, наставництво й безперервне професійне зростання вихователів. Така багаторівнева структура дозволяє поєднати стандартизовані вимоги і варіативні форми їхньої локальної адаптації [6].

Методичний супровід має ґрунтуватися на нормативно-правовій базі, яка окреслює юридичні та організаційні межі діяльності ЗДО. В Україні сучасне нормативне поле включає Закон України «Про дошкільну освіту», Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт) і професійні стандарти для працівників ЗДО, які задають обов'язкові компетентнісні орієнтири, функціональні обов'язки та вимоги до професійної підготовки вихователя. Оновлення стандартів і проєкт державного (нового) стандарту, винесений на

громадське обговорення, вказують на тенденцію до посилення вимог щодо інтеграції здоров'язбережувальних підходів і системного моніторингу результатів освітньої діяльності. Цей нормативний контекст визначає зміст і пріоритети методичного супроводу, а також вимагає від закладу гнучкої адаптації методик до змін у державній політиці [6; 38; 39].

Особливу роль у методичному супроводі відіграє професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти», який конкретизує компетенції, пов'язані з організацією фізкультури, безпекою рухової діяльності, диференціацією завдань відповідно до індивідуальних особливостей дітей та співпрацею з батьками. Вимоги професійного стандарту стимулюють впровадження модульних програм підвищення кваліфікації, створення робочих програм з фізичного виховання в ЗДО і використання діагностичних інструментів для оцінювання рухових компетентностей. Методичні комплекси при цьому мають забезпечувати практичну реалізацію стандартних компетенцій у щоденній діяльності закладу (планування, організація, оцінювання, корекція) [135].

Методичні підходи повинні поєднувати принципи науковості і практичності. Науковість вимагає опирання на дані вікової фізіології, психології руху, сучасні методики формування моторики та моторної компетентності (у т. ч. міжнародні напрацювання щодо фундаментальних рухових навичок). Практичність – це доступні, відпрацьовані форми (інтегровані заняття, рухливі ігри, рухові перерви, ранкова гімнастика, модульні фізкультурні заняття), дидактичні матеріали і сценарії, що легко впроваджуються в режим дня ЗДО. Ефективний методичний супровід поєднує обидва виміри: надає педагогам зрозумілі теоретичні орієнтири та забезпечує готові, адаптовані інструменти для практичної роботи [6].

Моніторинг і діагностика рухового розвитку – невід'ємна складова методичного супроводу. Системний моніторинг повинен включати періодичне оцінювання фізичного стану, моторних навичок, індивідуальних прогресів та ризиків (гіподинамія, патологічні ознаки), а також аналіз якості організації

рухової діяльності в закладі (відвідуваність, різноманітність форм, компетентність педагогів). Результати моніторингу використовуються для корекції програм, індивідуалізації завдань, планування підвищення кваліфікації та інформування батьків. Сучасні методичні комплекси все частіше передбачають використання цифрових платформ і протоколів для накопичення й аналізу даних [6].

Підготовка та професійний розвиток педагогів – стратегічний компонент методичного супроводу. Вимоги до вихователя, зафіксовані в професійному стандарті, зобов'язують системно розвивати компетенції з методики фізичного виховання, здоров'язбережувальних технологій, диференційованого підходу та безпеки рухової діяльності. Методичні заходи включають: інструктивно-методичні наради, тематичні семінари і тренінги, супервізію і наставництво, розроблення внутрішньозаводських методичних посібників, педагогічні ради з аналізу практики. Ефективність підготовки підвищується при застосуванні модульних, проблемно-орієнтованих форм навчання, що поєднують теорію з практикою [135].

Важливим аспектом є взаємодія закладу з сім'єю та громадянськістю як елемент методичного супроводу. Системна робота з батьками – просвітницькі заходи, практичні рекомендації щодо домашньої рухової активності, залучення батьків до спільних заходів – підсилює ефективність інтервенцій у ЗДО. Методичною задачею є розробка інформаційних матеріалів і алгоритмів співпраці, які гарантують єдність підходів у сім'ї та закладі. Співпраця з місцевими громадами і службами (медицина, фізкультурні центри) забезпечує ресурсну й організаційну підтримку для реалізації рухових програм [6; 38; 39].

Адаптація методичного супроводу до сучасних викликів (пандемії, воєнний контекст, зміни у режимі роботи закладів) вимагає гнучкості та резервних рішень: розроблення дистанційних чи змішаних форматів рухової діяльності, методик для обмежених просторів, протоколів безпеки та психоемоційної підтримки дітей. Останні проєкти державних стандартів і рекомендації МОН акцентують увагу на необхідності готовності освітніх

програм до швидкої трансформації робочого режиму, що має бути відображено в методичних документах закладу [135].

У науковій літературі проблема методичного супроводу педагогічної діяльності в закладах дошкільної освіти розглядається як одна з ключових у контексті модернізації сучасної освіти, зокрема підвищення професійної компетентності вихователів. Аналіз базових категорій дозволяє окреслити змістове поле дослідження, уточнити смислові акценти та виявити взаємозв'язок між методичним супроводом і руховою активністю дітей.

У педагогічній теорії поняття «методичний супровід» трактується як комплекс цілеспрямованих дій, спрямованих на забезпечення професійного розвитку педагогів, підвищення якості освітнього процесу та впровадження інноваційних технологій В.Нестеренко [119] методичний супровід – це не лише консультативна чи корекційна діяльність методиста, а система взаємодії, що передбачає постійний зворотний зв'язок і створення умов для саморозвитку педагога.

Г.Беленька [8] розглядає методичний супровід як процес партнерської взаємодії між суб'єктами освітнього процесу, спрямований на підтримку педагогів у реалізації завдань розвитку, навчання і виховання дітей. Автор підкреслює, що ефективність методичного супроводу зумовлюється не лише змістовим наповненням, а й формами організації – семінарами, тренінгами, майстер-класами, педагогічними майстернями.

Дослідники В.Кремень, С.Сисоєва, І.Бех, О.Вознесенська, Н. Гавриш та ін. [108] уточнюють, що методичний супровід– це науково-методична система, спрямована на формування у педагогів здатності до рефлексії, самоаналізу та вдосконалення професійних дій. Він передбачає індивідуалізацію методичної допомоги, варіативність форм роботи та орієнтацію на компетентнісний підхід.

Отже, у межах даного дослідження методичний супровід організації РА дошкільників розглядається як системна, цілеспрямована діяльність, що забезпечує науково-методичну підтримку педагогів у плануванні, проведенні та оцінюванні рухової діяльності дітей з урахуванням їхніх вікових і

психофізіологічних особливостей.

Категорія «рухова активність» посідає центральне місце у фізичному та психічному розвитку дошкільника. Відповідно до досліджень Ю. Бойка [15], М. Бернштейна [57], Е. Вільчковського [19], Н. Денисенко [27], М. Єфіменко [37], С. Замрозович-Шадріної [41], Н. Кот [52], А. Кошель [62], В. Кошеля [97], О. Курка [97], Н. Лісневської [114], М. Рунової [137], О. Сахарової [138], Ю.Шевченко [151], С. Юрочкіної [155], Ю. Шияна [154], рухова активність це інтегральна характеристика життєдіяльності дитини, що виражає міру участі у руховій діяльності різного виду і спрямованості. Автори наголошують, що рух – це біологічна потреба дитячого організму, яка забезпечує гармонійний розвиток усіх систем.

В. Кошель [97], О. Курок [97] визначають рухову активність як форму прояву життєвої енергії дитини, що реалізується у грі, праці, навчанні, спілкуванні й відображає рівень розвитку її рухових умінь, витривалості, координації. Науковець підкреслює, що саме у дошкільному віці закладаються основи фізичної культури особистості, тому недостатній рівень РА призводить до гіподинамії, емоційної нестабільності та порушення здоров'я.

М. Рунова [137], акцентує на соціально-педагогічному аспекті рухової активності, розглядаючи її як результат цілеспрямованого впливу дорослих – педагогів і батьків, які створюють умови для розвитку інтересу дитини до руху, формують позитивне ставлення до фізичних вправ і здорового способу життя.

З огляду на позиції науковців, рухова активність дітей дошкільного віку у межах нашого дослідження трактується як цілісна динамічна характеристика розвитку дитини, що охоплює природну потребу у русі, сформовані рухові вміння й навички, інтерес до рухової діяльності та здатність до самостійного використання фізичних вправ у повсякденному житті.

Узагальнюючи результати теоретичного аналізу, можемо констатувати, що ефективність організації РА дошкільників безпосередньо залежить від рівня методичного супроводу педагогічного процесу. Методичний супровід виступає інструментом професійної підтримки вихователя, який забезпечує науково

обґрунтоване планування рухових занять, створення стимулювального освітнього середовища та впровадження здоров'язберезувальних технологій. Таким чином, системна методична робота сприяє підвищенню якості фізичного розвитку дітей і гармонізації педагогічної взаємодії у контексті рухової культури.

Отже, особливості методичного супроводу організації РА в ЗДО проявляються в його системності, нормативній обґрунтованості, багаторівневості, орієнтації на професійний розвиток педагогів, інтегрованому підході до планування і моніторингу, а також у здатності до оперативної адаптації в умовах соціальних викликів. Для підвищення ефективності необхідне поєднання державних стандартів і локальних методичних ініціатив – це гарантує реалізацію як якісних, так і кількісних показників рухового розвитку дошкільників.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Проведений теоретичний аналіз наукових джерел з проблеми методичного супроводу організації РА дітей дошкільного віку дав змогу з'ясувати сутність базових понять дослідження та визначити концептуальні підходи до організації фізичного розвитку в сучасній ДО.

У результаті дослідження встановлено, що рухова активність дітей дошкільного віку є не лише фізіологічною потребою, а й важливим чинником формування особистісної, емоційної, когнітивної та соціальної сфер розвитку. Вона виступає засобом гармонізації фізичного та психічного стану дитини, сприяє формуванню вольових якостей, самостійності, соціальної компетентності та позитивного ставлення до ЗСЖ. Науковці (Е. Вільчковський, М. Єфіменко, Л. Калуська, Г. Беленька, D.Stodden, R. Jago, W. Dietz та ін.) доводять, що достатній рівень РА є передумовою нормального соматичного розвитку, запобігає гіподинамії, стимулює психічні процеси та забезпечує успішну адаптацію дитини до шкільного навчання.

З'ясовано, що рухова активність є провідним засобом формування ЗБК дошкільників, оскільки поєднує знання, ціннісні орієнтації та практичні дії, спрямовані на збереження здоров'я. Вона формує основи культури здоров'я, усвідомлення значення фізичної активності, розвиток саморегуляції та відповідального ставлення до власного тіла. Інтеграція рухової діяльності у щоденний освітній процес створює передумови для формування внутрішньої мотивації дитини до активного способу життя.

Проаналізовано наукові підходи до поняття «методичний супровід», який визначено як системну діяльність, спрямовану на забезпечення професійного розвитку педагогів, підвищення якості освітнього процесу та впровадження здоров'язбережувальних технологій у практику ДО. Здійснений аналіз показав, що ефективність організації РА дошкільників безпосередньо залежить від якості методичного супроводу. Саме він забезпечує науково обґрунтовану, послідовну й результативну реалізацію завдань фізичного виховання.

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ОРГАНІЗАЦІЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ В СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

2.1. Критерії, показники та рівень методичного супроводу організації рухової активності дітей 5-6 років в закладі дошкільної освіти.

Організація РА дошкільників є однією з ключових складових освітнього процесу, що забезпечує гармонійний фізичний, емоційний і соціальний розвиток дитини. Ефективність цього процесу значною мірою залежить від рівня методичного супроводу, який визначає цілеспрямованість, системність і науково обґрунтований характер педагогічної діяльності вихователів. Для виявлення стану методичного забезпечення роботи з організації РА дітей 5–6 років у ЗДО нами було визначено сукупність критеріїв, показників і рівнів, що дозволяють комплексно оцінити якість реалізації цього процесу.

Під критеріями методичного супроводу розуміємо сукупність ознак, за допомогою яких оцінюється рівень професійної готовності педагогів до організації рухової діяльності, а також результативність їхньої взаємодії з дітьми. Визначення критеріїв здійснювалося з урахуванням положень БКДО, професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», а також сучасних наукових підходів до проблеми формування рухової компетентності дошкільників [6; 38; 39; 135].

До основних критеріїв методичного супроводу організації РА дітей старшого дошкільного віку віднесено:

Когнітивний критерій – відображає рівень теоретичних знань педагогів щодо фізичного розвитку дітей, розуміння принципів організації рухової діяльності, знання видів і форм рухової активності, вікових особливостей дітей 5–6 років, а також вимог нормативно-правових документів.

Показники: знання змісту освітньої лінії «Фізичний розвиток», володіння методикою добору фізичних вправ і рухливих ігор, орієнтація у здоров'язбережувальних технологіях.

Мотиваційно-ціннісний критерій – характеризує ставлення педагогів до проблеми організації РА, їхню професійну мотивацію, усвідомлення значущості руху як чинника збереження та зміцнення здоров'я дитини.

Показники: сформованість професійно-ціннісних орієнтацій, прагнення до саморозвитку у сфері фізичного виховання, позитивна установка на інноваційні підходи у роботі з дітьми.

Діяльнісно-практичний критерій – відображає рівень володіння педагогами практичними вміннями й навичками організації рухової діяльності, їхню здатність ефективно застосовувати методичні прийоми, інтегрувати РА у різні види діяльності дітей.

Показники: уміння планувати й проводити фізкультурно-оздоровчі заняття, створювати рухове середовище, використовувати індивідуальний підхід, забезпечувати безпечні умови РА.

Рефлексивно-аналітичний критерій – відображає здатність педагогів здійснювати самооцінку й аналіз власної діяльності, визначати результати РА дітей, планувати напрями вдосконалення освітнього процесу.

Показники: уміння здійснювати педагогічний аналіз занять, оцінювати динаміку розвитку РА дітей, виявляти труднощі й знаходити шляхи їх подолання.

Таблиця 2.1

Критерій	Характеристика та показники
1	2
Когнітивний	Рівень теоретичних знань педагогів про фізичний розвиток дітей, принципи організації рухової діяльності, знання змісту освітньої лінії «Фізичний розвиток», методики добору вправ і рухливих ігор, орієнтація у здоров'язбережувальних технологіях.
Мотиваційно-ціннісний	Ставлення педагогів до проблеми організації рухової активності, професійна мотивація, усвідомлення значущості руху як чинника зміцнення здоров'я, прагнення до саморозвитку, готовність до інноваційної діяльності.
Діяльнісно-практичний	Уміння педагогів планувати, організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заняття, створювати рухове середовище, забезпечувати безпеку, інтегрувати рухові елементи у повсякденну діяльність.

1	2
Рефлексивно-аналітичний	Здатність педагогів до самооцінки, аналізу ефективності власної діяльності, оцінювання динаміки розвитку рухових умінь дітей, визначення проблем і шляхів їх подолання.

До кожного критерію визначено три рівні оцінювання методичного супроводу організації РА дітей у закладах дошкільної освіти використано:

Високий рівень – характеризується наявністю системних знань і стійких професійних умінь, активним використанням інноваційних форм і методів роботи, творчим підходом до планування рухової діяльності та високою результативністю педагогічної взаємодії з дітьми.

Середній рівень – засвідчує володіння основними теоретичними знаннями й уміннями, проте методичний супровід має фрагментарний характер, спостерігається недостатня системність і варіативність застосованих форм роботи.

Низький рівень – виявляється у поверхневому розумінні значення рухової активності, недостатньому володінні методичними прийомами, невмотивованості педагогів до вдосконалення власної діяльності.

Оцінювання рівнів здійснюється на основі комплексного аналізу результатів спостережень, анкетування, експертного оцінювання, аналізу планів роботи вихователів, а також безпосередніх результатів рухової діяльності дітей.

Отже, систематизація критеріїв і показників дозволяє не лише виявити реальний стан методичного супроводу в ЗДО, а й визначити напрямки подальшого удосконалення професійної діяльності педагогів у сфері фізичного виховання, спрямованої на формування в дітей старшого дошкільного віку стійкої потреби у руховій активності як основи ЗСЖ.

2.2. Організація та зміст експериментального дослідження.

Експериментальне дослідження було спрямоване на перевірку ефективності впровадження педагогічних умов методичного супроводу організації рухової активності дітей у ЗДО. Його проведення мало на меті визначити, якою мірою розроблена система методичного забезпечення сприяє підвищенню професійної компетентності педагогів, удосконаленню змісту освітнього процесу та активізації РА дітей.

Емпірична перевірка ефективності впровадження педагогічних умов, що забезпечують підвищення результативності методичного супроводу організації РА дітей у процесі освітньої діяльності ЗДО.

Завдання експериментального дослідження:

- . визначити початковий рівень професійної компетентності педагогів щодо організації РА дітей старшого дошкільного віку;
- . реалізувати комплекс педагогічних умов методичного супроводу у практичній діяльності педагогів;
- . виявити динаміку змін у професійній підготовленості педагогів і рівні РА дітей після експериментального впливу;
- . проаналізувати результати експерименту та підтвердити ефективність упроваджених педагогічних умов.

Дослідження проводилось упродовж жовтня 2024 по листопад 2025 навчального року на експериментальній базі, яка мала належні умови для організації фізкультурно-оздоровчої роботи.

У дослідженні взяли участь два педагогічні колективи (ЕГ – (11 осіб) «Кучинівський ЗДО» і КГ– Чернігівський ДНЗ №26 (10 осіб)) та 63 дитини від 5 до 6 років, ЕГ складалася з 29 дітей (14 хлопців і 15 дівчат), КГ 34 – (18 хлопців і 16 дівчат)

Експеримент складався з трьох етапів:

- констатувального (виявлення вихідного рівня за критеріями),
- формувального (впровадження педагогічних умов),
- контрольного (підсумкове оцінювання результатів).

Реалізація експерименту здійснювалася через послідовне впровадження трьох педагогічних умов, спрямованих на вдосконалення методичного супроводу організації РА дітей старшого дошкільного віку.

1. Підвищення професійної компетентності педагогів щодо організації рухової активності дітей.

Робота з педагогами була спрямована на розширення їхніх теоретичних знань і практичних умінь. У межах експерименту проводилися:

- семінари-практикуми, тренінги, педагогічні майстерні;
- взаємовідвідування занять і рефлексивні обговорення;
- індивідуальні консультації з питань безпечного й ефективного планування рухової діяльності;
- самоосвітня діяльність педагогів із використанням методичних матеріалів.

Завдяки системній роботі забезпечено підвищення рівня методичної компетентності, сформованість у педагогів уміння створювати умови для розвитку РА та самостійності дітей.

2. Формування аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії щодо розвитку рухової культури дітей дошкільного віку.

Другою педагогічною умовою експериментальної роботи було формування аксіологічної (ціннісної) готовності батьків до партнерської взаємодії з педагогами у сфері розвитку рухової культури дітей дошкільного віку. Її реалізація базувалася на визнанні ключової ролі сім'ї у становленні особистості дитини, зокрема в забезпеченні повноцінного фізичного розвитку та формуванні позитивного ставлення до РА.

Основна ідея полягала в тому, що ефективність організації рухової діяльності дітей значною мірою залежить від ціннісних орієнтацій, мотивації та активної участі батьків, які виступають рівноправними партнерами педагогів у вихованні фізично розвиненої, здорової, активної особистості.

Реалізація цієї умови передбачала поетапну роботу з батьками, спрямовану на підвищення їхньої обізнаності, переосмислення власних

виховних пріоритетів і розвиток потреби у співпраці з педагогами ЗДО.

У ході експерименту використовувався комплекс взаємопов'язаних форм і методів:

З метою підвищення рівня поінформованості батьків про значення рухової активності та роль сімейного виховання у фізичному розвитку дітей проводилися батьківські лекторії, консультації, тренінги, дискусійні зустрічі, під час яких висвітлювалися питання формування рухових навичок, запобігання гіподинамії, організації спільного активного –дозвілля.

Значну увагу приділяли практичним аспектам – демонстрації вправ, ігор, сімейних естафет, які можна проводити вдома.

Для виявлення ставлення батьків до рухової активності дітей застосовувалися анкети, метод незакінчених речень, опитувальники та «Карту сімейних пріоритетів», що дозволяло з'ясувати домінуючі цінності та мотиви родинного виховання.

На основі отриманих результатів проводилися індивідуальні консультації, під час яких педагоги допомагали батькам усвідомити значущість руху як базової потреби дитини і важливого чинника зміцнення її здоров'я.

Особливу ефективність продемонстрували спільні фізкультурно-оздоровчі заходи, сімейні змагання, тематичні дні здоров'я, відкриті заняття, у яких батьки брали безпосередню участь. Такий формат взаємодії сприяв емоційному зближенню з дитиною, формував у батьків позитивний досвід активного дозвілля, а також розвивав довіру та партнерство між родиною і педагогічним колективом.

У процесі реалізації умови здійснювалася системна робота з формування ціннісного ставлення батьків до фізичної культури, розуміння нею не лише як системи вправ, а як життєвої філософії здоров'я, активності, гармонії.

Батьків заохочували до створення сприятливого рухового середовища вдома, організації прогулянок, сімейних ігор, ранкової гімнастики.

3. Стимулювання рухової самостійності та формування позитивної мотивації у дітей до рухової активності.

Третя педагогічна умова експериментальної роботи була спрямована на формування у дітей стійкого інтересу до рухової діяльності, розвиток мотивації до самостійного виконання фізичних вправ і рухливих ігор, а також на створення сприятливого емоційного середовища, що забезпечує природне бажання рухатися та вдосконалювати свої рухові вміння.

Реалізація цієї умови ґрунтувалася на ідеї особистісно орієнтованого підходу, який передбачає активну участь дитини у виборі форм і видів рухової діяльності, що відповідають її інтересам, емоційному стану та індивідуальним можливостям. Такий підхід забезпечує не лише фізичний розвиток, а й формування внутрішньої мотивації до ЗСЖ.

Під час упровадження третьої педагогічної умови використовувалися такі основні напрями роботи:

У групових приміщеннях і на спортивних майданчиках створювалися осередки для самостійних рухових дій – «куточки активності», де діти могли самостійно обирати вид діяльності (стрибки, метання, вправи з обручами, канатами, м'ячами тощо). Матеріально-технічна база забезпечувала варіативність завдань і сприяла розвитку самостійності в організації РА.

Педагоги застосовували ігрові прийоми, сюжетно-рольові ситуації, змагальні та творчі вправи, що стимулювали дітей до РА. В іграх використовувалися персонажі з улюблених казок і мультфільмів, що підвищувало інтерес до занять і формувало позитивне ставлення до фізичної діяльності.

Вихователі заохочували дітей самостійно обирати вправи, визначати послідовність дій, оцінювати власні досягнення, аналізувати труднощі. У процесі занять застосовувалися прийоми самооцінювання («Я впорався», «Я можу краще»), що сприяло розвитку самосвідомості та впевненості у власних силах.

Особлива увага приділялася створенню доброзичливої, підтримувальної атмосфери. Педагоги демонстрували емпатійність, схвалювали ініціативу дітей, формували у них почуття успіху та задоволення від рухової активності.

У процесі реалізації третьої педагогічної умови активно використовувалися інтегровані форми роботи: рухливі ігри з елементами творчості, фізкультурні хвилинки з музичним супроводом, руханки у природному середовищі, рухові паузи в освітній діяльності. Такі види діяльності забезпечували не лише фізичну, а й емоційно-психологічну розрядку, сприяли розвитку у дітей самостійності, креативності та внутрішньої мотивації до руху.

Констатувальний етап експерименту мав на меті визначити вихідний рівень сформованості професійної компетентності педагогів щодо організації РА старших дошкільників. Діагностування проводилося за системою розроблених критеріїв: когнітивним, мотиваційно-ціннісним, діяльнісно-практичним та рефлексивно-аналітичним. Отримані результати слугували базовою основою для подальшої реалізації формувального етапу дослідження та оцінки ефективності педагогічних умов методичного супроводу.

Виявити початковий стан професійної підготовленості педагогів ЗДО щодо організації РА дітей 5–6 років, визначити рівень їхніх знань, мотивації, практичних умінь та рефлексивних здібностей.

Завдання констатувального етапу передбачало здійснення добору і апробацію діагностичних методик, відповідно виокремленим критеріям.

Провести педагогічне спостереження за організацією рухової діяльності дітей у закладі освіти.

Здійснити опитування, тестування та експертну оцінку рівня професійної компетентності вихователів.

Узагальнити отримані дані та встановити вихідний рівень за кожним критерієм.

До участі в констатувальному етапі було залучено педагогів двох груп – контрольної та експериментальної, які мали подібний рівень кваліфікації та педагогічного стажу (від 5 до 15 років).

Для отримання об'єктивних результатів застосовано комплекс взаємодоповнюючих діагностичних методів, що дали змогу всебічно

охарактеризувати стан організації РА та якість методичного супроводу в педагогічному процесі:

Спостереження за руховою активністю дітей – дозволило зафіксувати кількісні та якісні характеристики рухової діяльності, визначити частоту, тривалість і рівень емоційної залученості дітей у різних видах рухів.

Анкетування педагогів – спрямоване на з'ясування ступеня їхньої обізнаності з методами організації рухової активності, рівня самооцінки професійної компетентності та наявних труднощів у роботі, додаток А.

Анкетування батьків – дало можливість встановити особливості сімейної підтримки фізичної активності дітей, виявити чинники, що впливають на рухову поведінку поза межами закладу (додаток Б.)

Самооцінювання компетентностей вихователя-методиста – спрямовано на визначення рівня готовності до здійснення методичного супроводу, планування й моніторингу ефективності рухової діяльності у ЗДО.

Процедуру експертного оцінювання з метою забезпечення валідності та об'єктивності висновків щодо ефективності впроваджених педагогічних умов.

Залучення експертів, чия діяльність безпосередньо пов'язана з фізичним розвитком та здоров'язбереженням, дозволило провести комплексну, критеріально орієнтовану верифікацію ефективності впроваджених заходів.

Склад експертної групи був цілеспрямовано визначений згідно з чотирма основними критеріями професійної компетентності педагогів:

Інструктор з фізичного виховання був залучений як ключовий експерт для оцінки Діяльнісно-практичного критерію. У межах перевірок він надавав дані, що стосувалися умінь педагогів планувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заняття, ефективності добору вправ та інтеграції рухових елементів у повсякденну діяльність. Його експертиза безпосередньо фіксувала зміни у практичних навичках педагогів експериментальної групи.

Медична сестра здійснювала моніторинг показників, які відображають Здоров'язбережувальний складник (когнітивного та діяльнісно-практичного критеріїв). Її дані охоплювали дотримання санітарно-гігієнічних вимог,

використання здоров'язберезувальних технологій (коригувальних комплексів, загартування) та, опосередковано, усвідомлення значущості руху як чинника здоров'я (мотиваційно-ціннісний критерій).

Вихователь-методист виконував функцію оцінки когнітивного та рефлексивно-аналітичного критеріїв. Методист аналізував рівень теоретичних знань педагогів про зміст освітнього напрямку, методики добору рухливих ігор та здатність педагогів до самооцінки і аналізу ефективності власної діяльності. Його висновки підтверджували ступінь засвоєння педагогами розробленого методичного супроводу.

Дослідження когнітивного критерію показало, що значна частина педагогів мала лише фрагментарні знання щодо організації рухової діяльності дітей старшого дошкільного віку. Аналіз відповідей свідчив про недостатнє розуміння принципів поступового розвитку рухових умінь, нерозвинене уявлення про здоров'язберезувальні технології та обмежене володіння методикою добору рухливих ігор.

У дослідженні когнітивного критерію взяли участь 21 педагог ЗДО, які були розподілені на дві групи: ЕГ, що становила 11 осіб (приблизно 52,4% від загальної кількості респондентів), та КГ, що включала 10 осіб (приблизно 47,6%). Аналіз когнітивного критерію проводився на загальній вибірці (N=21), а для порівняння – окремо для кожної групи.

Когнітивний критерій оцінювався через перевірку знань педагогів щодо інваріантних компетентностей та їхньої самооцінки рівня володіння методичними знаннями.

В результаті проведеного дослідження спрямованого на діагностику когнітивного критерію готовності педагогів ЗДО до реалізації освітнього напрямку «Особистість дитини» в частині фізичного розвитку, згідно з вимогами оновленого БКДО (2021) отримали данні представлені в таблиці 2.2.

Рівні обізнаності з ключовими компетентностями оновленого БКДО

Рівень	Загальна вибірка (N=21)	Експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Високий	19% (4 особи)	18% (2 особи)	20% (2 особи)
Середній	43% (9 осіб)	45% (5 осіб)	40% (4 особи)
Низький	38% (8 осіб)	36% (4 особи)	40% (4 особи)

Лише 19% педагогів (4 особи) продемонстрували повне та точне знання інваріантних компетентностей, що формуються в напрямі фізичного розвитку згідно з оновленим БКДО. Понад 80% опитаних (17 осіб) мають часткові або фрагментарні уявлення про нову термінологію та структуру, причому майже 40% (8 осіб) не можуть правильно назвати навіть дві ключові компетентності. Це свідчить про суттєву прогалину у засвоєнні нормативно-методичної бази після її оновлення у 2021 році.

Наступний емпіричний збір передбачав суб'єктивну оцінку рівня знань щодо організації РА дітей 5-6 років який представлений в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Оцінка рівня знань щодо організації рухової активності дітей 5–6 років

Рівень	Загальна вибірка (N=21)	Експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Високий	19% (4 особи)	18% (2 особи)	20% (2 особи)
Середній	67% (14 осіб)	64% (7 осіб)	70% (7 осіб)
Низький	14% (3 особи)	18% (2 особи)	10% (1 особа)

Більшість педагогів – 67% (14 осіб) – самокритично оцінили свої знання як частково достатні. Ця висока частка корелює з об'єктивно виявленим низьким рівнем знань. Спостерігається певна невпевненість, оскільки 3 особи (14%) відверто заявили про недостатність своїх знань, тоді як лише 4 особи (19%) стверджують, що знають матеріал повністю.

Також для діагностики когнітивного критерію було з'ясовано у педагогів

які джерела вони використовують для оновлення знань, результати представлено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Джерела які використовують педагоги ЗДО для оновлення знань

Джерела	Загальна вибірка (N=21)	Експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Методична література	86% (18 осіб)	91% (10 осіб)	80% (8 осіб)
Інтернет-ресурси, вебінари	48% (10 осіб)	45% (5 осіб)	50% (5 осіб)
Курси підвищення кваліфікації	38% (8 осіб)	36% (4 особи)	40% (4 особи)
Не користуюся додатковими джерелами	5% (1 особа)	9% (1 особа)	0% (0 осіб)

Найвищий показник використання, всупереч очікуванням, має методична література (86%, 18 осіб). При цьому Інтернет-ресурси та вебінари посідають друге місце з результатом 48% (10 осіб). Курси підвищення кваліфікації є найменш популярним джерелом, обраним лише 38% педагогів (8 осіб).

Якісний аналіз має врахувати нетипову перевагу методичної літератури, що створює дисонанс із раніше виявленою фрагментарністю знань (незнання компетентностей БКДО).

Високий показник використання методичної літератури (86%) може бути ознакою соціальної бажаності відповіді. Педагоги усвідомлюють, що саме це джерело є найбільш авторитетним, і декларують його використання.

Нами зафіксовано цікавий факт. Якщо педагоги справді настільки активно використовують фундаментальну літературу, нам не до кінця зрозуміло чому їхні знання про основи БКДО були фрагментарними. Можливо це вказує на ймовірність поверхового, неглибокого опрацювання цієї літератури або на декларативний характер відповіді, що маскує реальну методичну прогалину.

Виявлений якісний розрив між декларованою обізнаністю (86% використовують літературу) та фактичною фрагментарністю знань (незнання компетентностей БКДО) створює гостру необхідність у розробці та

впровадженні дидактико-методичного забезпечення Методичний супровід організації РА дітей дошкільного віку в ЗДО.

Проведений аналіз результатів дослідження когнітивного критерію готовності педагогів ЗДО до організації РА ДДВ засвідчив переважно середній рівень сформованості знань, умінь та уявлень щодо відповідного напрямку діяльності. Отримані емпіричні дані свідчать, що лише 19% педагогів (4 особи) продемонстрували високий рівень володіння змістом оновленого БКДО, зокрема у частині фізичного розвитку дитини. Понад 80% респондентів виявили фрагментарне або неповне розуміння нормативно-методичних положень, що визначають інваріантні компетентності у сфері рухового розвитку. Це підтверджується результатами анкетування, за якими 43% педагогів перебувають на середньому рівні, а 38% – на низькому, що засвідчує недостатню обізнаність із сучасними методичними підходами до організації рухової діяльності дітей 5–6 років.

Аналіз самооцінки знань (табл. 2.3) поглиблює виявлену тенденцію: більшість педагогів (67%) визнають, що мають частково достатній рівень знань, тоді як 14% прямо вказали на їхню недостатність. Такий результат свідчить про об'єктивну невпевненість педагогів у власній компетентності та підтверджує результати попередніх тестових завдань. Узагальнюючи ці показники, можна констатувати, що загальний рівень когнітивного критерію серед педагогів ЗДО становить переважно середній (близько 43–67%), що відповідає базовому рівню сформованості теоретико-методичних знань.

Додатковий аналіз джерел оновлення знань (табл. 2.4) виявив цікаву суперечність: хоча 86% педагогів декларують використання методичної літератури, отримані результати свідчать про поверхове опрацювання цих матеріалів або ж про декларативний характер відповідей. Високий рівень посилення на авторитетні джерела не корелює з реальними знаннями щодо змісту БКДО, що дозволяє припустити формальне ставлення до самоосвітньої діяльності.

**Показники когнітивного критерію готовності педагогів
(констатувальний етап)**

Рівень	Загальна вибірка (N=21)	Експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Високий	19% (4 особи)	18% (2 особи)	20% (2 особи)
Середній	57% (12 осіб)	55% (6 осіб)	60% (6 осіб)
Низький	24% (5 осіб)	27% (3 особи)	20% (2 особи)

Отримані дані свідчать, що переважна більшість педагогів (57%) мають середній рівень сформованості когнітивного критерію, що вказує на часткове володіння знаннями щодо оновленого змісту БКДО та методики організації рухової діяльності дітей. Лише 19% продемонстрували високий рівень обізнаності, тоді як 24% залишаються на низькому рівні, що підтверджує потребу у методичному супроводі та цілеспрямованій роботі щодо вдосконалення професійних знань педагогів.

Дослідження мотиваційно-ціннісного критерію здійснювалося з метою з'ясування ставлення педагогів до проблеми організації РА дітей, їхньої професійної мотивації, орієнтації на цінність руху як чинника зміцнення здоров'я та усвідомлення ролі фізичного розвитку в освітньому процесі. Перевірка здійснювалася за такими показниками: сформованість професійно-ціннісних орієнтацій, прагнення до саморозвитку у сфері фізичного виховання, позитивна установка на інноваційні підходи у роботі з дітьми.

У дослідженні також взяли участь 21 педагог (ЕГ) – 11 осіб (52,4%) та контрольну (КГ) – 10 осіб (47,6%). Аналіз проводився на загальній вибірці (N=21) та окремо для кожної групи.

Для виявлення рівня мотиваційно-ціннісного критерію використовували анкетування та методику «Професійна мотивація педагога», адаптовану до умов ДО. Педагогам пропонували оцінити власне ставлення до рухової діяльності дітей, визначити рівень інтересу до впровадження інновацій у цій

сфері та ступінь готовності вдосконалювати професійну компетентність. Результати дослідження представлені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

**Рівень сформованості мотиваційно-ціннісного критерію готовності педагогів ЗДО до організації рухової активності дітей
(констатувальний етап)**

Рівень	Загальна вибірка (N=21)	Експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Високий	24% (5 осіб)	27% (3 особи)	20% (2 особи)
Середній	57% (12 осіб)	55% (6 осіб)	60% (6 осіб)
Низький	19% (4 особи)	18% (2 особи)	20% (2 особи)

Отримані результати свідчать, що більшість педагогів (57%) мають середній рівень мотиваційно-ціннісного критерію, що характеризується позитивним ставленням до організації рухової діяльності, але недостатньо високою внутрішньою мотивацією до системного вдосконалення у цій сфері. Такі педагоги розуміють значущість фізичного розвитку дітей, проте не завжди виявляють ініціативу щодо впровадження інноваційних технологій.

Порівняльний аналіз показав, що в експериментальній групі дещо вищі показники високого рівня (27% проти 20% у контрольній), що свідчить про більшу зацікавленість педагогів цієї групи у професійному самовдосконаленні. Водночас низький рівень продемонстрували 19% опитаних, які виявили пасивне ставлення до фізкультурно-оздоровчої роботи та обмежену усвідомленість її цінності у розвитку дитини.

Загалом отримані дані дають підстави стверджувати, що мотиваційно-ціннісний компонент готовності педагогів перебуває на середньому рівні сформованості, що потребує подальшого розвитку шляхом цілеспрямованої методичної роботи, створення умов для позитивного емоційного досвіду взаємодії з дітьми у процесі рухової діяльності, а також посилення професійної рефлексії щодо значущості фізичного виховання як засобу гармонійного розвитку особистості дитини.

Діяльнісний критерій відображає практичну готовність вихователів до організації РА дітей та передбачає вміння реалізовувати теоретичні знання у конкретних педагогічних діях. Він охоплює такі показники: частоту застосування рухливих ігор у освітньому процесі, урахування індивідуальних особливостей дітей під час добору вправ, а також використання здоров'язбережувальних технологій.

Для діагностики цього критерію було використано анкету (блок 3), що містила запитання: «Як часто Ви організовуєте рухливі ігри під час освітнього процесу?»; «Чи враховуєте Ви індивідуальні особливості дітей під час добору рухових вправ?»; «Чи використовуєте Ви здоров'язбережувальні технології (дихальні вправи, коригувальні комплекси тощо)?».

Отримані результати дозволили визначити загальний рівень сформованості діяльнісного критерію серед педагогів ЗДО (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Рівень сформованості діяльнісного критерію готовності педагогів
ЗДО до організації рухової активності дітей дошкільного віку
(констатувальний етап)**

Рівень	Загальна вибірка (N=21)	Експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Високий	24% (5 осіб)	27% (3 особи)	20% (2 особи)
Середній	52% (11 осіб)	55% (6 осіб)	50% (5 осіб)
Низький	24% (5 осіб)	18% (2 особи)	30% (3 особи)

Отримані дані свідчать, що більшість вихователів (52%) мають середній рівень діяльнісної готовності, тобто організовують рухливі ігри кілька разів на тиждень, епізодично враховують індивідуальні особливості дітей та частково застосовують здоров'язбережувальні технології. Лише 24% педагогів демонструють високий рівень практичної компетентності, що виражається у системному впровадженні рухливих ігор, щоденному використанні вправ різної складності, урахуванні психофізичних характеристик дітей і стабільному застосуванні дихальних та коригувальних комплексів.

Водночас 24% педагогів залишаються на низькому рівні сформованості діяльнісного критерію, що свідчить про несистемність рухової роботи та фрагментарне застосування здоров'язбережувальних технологій. Найчастіше такі вихователі декларують використання лише традиційних форм активності (ранкова гімнастика, прогулянки), без їх варіативного наповнення.

Порівняльний аналіз між ЕГ та КГ засвідчує, що показники ЕГ є дещо вищими (на 5–7%), що може бути наслідком попередньої участі педагогів у методичних заходах або внутрішніх семінарах. Однак різниця поки не є значною, що підкреслює необхідність цілеспрямованої методичної підтримки, спрямованої на розвиток умінь педагогів практично реалізовувати принципи здоров'язбереження в освітньому процесі.

Отже, результати діагностики діяльнісного критерію підтверджують, що рівень практичної готовності педагогів потребує подальшого вдосконалення через системну організацію методичної роботи, упровадження інноваційних форм фізичного виховання та підвищення професійної компетентності у сфері здоров'язбережувальних технологій.

Рефлексивно-аналітичний критерій відображає здатність педагогів здійснювати самооцінку та аналіз власної професійної діяльності, визначати результати РА дітей, планувати напрями вдосконалення освітнього процесу.

Показниками даного критерію виступають: уміння здійснювати педагогічний аналіз занять із фізичного розвитку; здатність оцінювати динаміку рухових умінь дітей; готовність виявляти труднощі у власній діяльності та знаходити шляхи їх подолання.

Для перевірки рівня сформованості цього критерію використано Блок 4 анкети «Рефлексивно-аналітична діяльність», який включав такі запитання:

Чи здійснюєте Ви самоаналіз власних занять із фізичного розвитку дітей?

Яким чином Ви оцінюєте ефективність своєї роботи з організації рухової активності?

Оцініть свій рівень професійної компетентності за шкалою від 1 до 5 (1 – низький, 5 – високий).

У дослідженні взяли участь 21 педагог ЗДО, серед яких 11 осіб належали до експериментальної групи (ЕГ) і 10 осіб – до контрольної (КГ). Результати узагальнено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

**Показники рефлексивно-аналітичного критерію готовності педагогів
(констатувальний етап)**

Рівень	Загальна вибірка (N=21)	Експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Високий	24% (5 осіб)	27% (3 особи)	20% (2 особи)
Середній	57% (12 осіб)	55% (6 осіб)	60% (6 осіб)
Низький	19% (4 особи)	18% (2 особи)	20% (2 особи)

Отримані результати свідчать, що більшість педагогів (57%) демонструють середній рівень сформованості рефлексивно-аналітичного критерію, який проявляється у фрагментарному здійсненні самоаналізу занять, епізодичному оцінюванні ефективності рухової діяльності дітей та переважанні спостережень над системними формами рефлексії. Педагоги цього рівня визнають важливість аналітичної роботи, однак не завжди мають методичні інструменти для її якісного проведення.

Високий рівень притаманний 24% респондентів, які постійно здійснюють самооцінку занять, використовують комплексні критерії ефективності (включно зі спостереженням за динамікою розвитку дітей і самоаналізом власної методики), здатні самостійно виявляти педагогічні труднощі та планувати подальше вдосконалення. Вони відзначаються сформованим рефлексивним мисленням і усвідомленням себе як активного суб'єкта професійного розвитку.

Низький рівень (19%) характеризує педагогів, які не здійснюють цілеспрямованого аналізу власної діяльності та не мають чітких критеріїв оцінки результатів фізичного розвитку дітей. Для них притаманне формальне сприйняття самооцінювання, що свідчить про потребу у розвитку аналітичних умінь та педагогічної рефлексії.

Порівняльний аналіз засвідчив, що в експериментальній групі частка педагогів із високим рівнем (27%) є дещо більшою, ніж у контрольній (20%), що вказує на позитивну тенденцію під впливом методичного супроводу. Водночас у обох групах переважає середній рівень, що зумовлює необхідність подальшого формування системного підходу до рефлексивної діяльності педагогів.

Порівняння показників за всіма критеріями дозволило зробити висновок, що загальний рівень готовності педагогів ЗДО до організації РА дітей старших дошкільників є переважно середнім. Це підтверджує наявність базових знань і позитивного ставлення до проблеми, але недостатню практичну й аналітичну компетентність. Такий результат окреслює необхідність подальшого вдосконалення професійної підготовки педагогів через реалізацію системи методичного супроводу, спрямованої на підвищення когнітивної, мотиваційної, діяльнісної та рефлексивної складових їхньої готовності.

Узагальнюючи, можна констатувати, що в цілому рефлексивно-аналітична готовність педагогів ЗДО перебуває на середньому рівні. Педагоги усвідомлюють важливість самоаналізу, однак потребують більш чітких методичних орієнтирів і практичних інструментів для якісного оцінювання результатів РА дітей та власної професійної діяльності.

Підсумовуючи результати початкової діагностики, можна констатувати, що переважна більшість педагогів характеризувалася середнім або низьким рівнем сформованості професійної компетентності у сфері організації РА дітей. Найнижчі показники спостерігалися за рефлексивно-аналітичним і мотиваційно-ціннісним критеріями, що зумовило необхідність посилення методичного супроводу, спрямованого на підвищення мотивації, розвиток умінь самоаналізу та удосконалення практичних навичок.

З метою виявлення рівня аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії у сфері рухової культури дітей дошкільного віку проведено анкетування, у якому взяли участь 60 респондентів – батьки вихованців старших груп ЗДО.

Анкета містила 12 запитань, спрямованих на з'ясування: ставлення батьків до значення РА у розвитку дитини; частоти спільних рухових занять; ступеня участі у фізкультурно-оздоровчих заходах ЗДО; готовності до партнерства з педагогами; наявних бар'єрів у сімейному вихованні рухової культури.

Аналіз отриманих відповідей засвідчив, що більшість батьків мають позитивне ставлення до фізичного розвитку дитини, однак рівень їхньої практичної залученості є різним.

Так, на питання «Як часто ви граєте з дитиною у рухливі ігри?» 37% респондентів відповіли, що роблять це щодня, 42% – кілька разів на тиждень, тоді як 21% зазначили, що практично не проводять таких занять.

Водночас 83% опитаних визнали, що рухова активність є дуже важливою для гармонійного розвитку дитини, 12% оцінили її як «важливу, але не головну», а 5% – як малозначущу. Це свідчить про достатній рівень теоретичного усвідомлення ролі руху, хоча не завжди він переходить у практичну дію.

Щодо власної участі у розвитку рухових умінь дітей, 28% батьків відзначили, що активно допомагають і займаються разом із дитиною, 47% долучаються епізодично, а 25% практично не приділяють цьому уваги.

Під час аналізу участі у спільних фізкультурних заходах ЗДО з'ясувалося, що лише 32% респондентів регулярно беруть участь у таких подіях, 48% підтримують їх, але не завжди можуть бути присутніми, і 20% ставляться до них формально або байдужо.

Дослідження виявило також обмеженість форм сімейної рухової активності: найчастіше родини обирають прогулянки на свіжому повітрі (78%) та ігри з м'ячем чи іншими предметами (54%). Значно рідше практикуються катання на велосипедах (27%) і рухливі ігри в приміщенні (19%).

Щодо співпраці з вихователями, лише 35% батьків зазначили, що регулярно обговорюють питання фізичного розвитку дитини, 45% роблять це іноді, а 20% взагалі не звертаються до педагогів із такими питаннями.

Серед чинників, що перешкоджають активній участі батьків у руховому вихованні, найбільш поширеними виявилися: брак часу – 46%; відсутність умов для спільних занять – 28%; нестача власних знань і навичок – 17%; низький інтерес дитини – 9%.

Таблиця 2.10

**Рівні аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії у
щодо рухової культури дітей старшого дошкільного віку**

Рівень ставлення до рухової активності	Кількість осіб (n=60)	Відсоток (%)	Характеристика рівня
Високий	18	30 %	Стійка позитивна мотивація, активна участь у спільних іграх, співпраця з педагогами
Середній	29	48 %	Усвідомлення значення руху, але вибіркова участь, епізодичний контакт із вихователями
Низький	13	22 %	Пасивне ставлення, відсутність ініціативи, формальне виконання рекомендацій педагогів

Розподіл за рівнями свідчить, що переважна більшість батьків (78%) демонструють середній або високий рівень ціннісного ставлення до РА дитини, однак майже чверть (22%) залишаються малозалученими до спільних форм рухової діяльності.

Отримані результати дають підстави вважати, що мотиваційно-аксіологічна готовність батьків до партнерської взаємодії з педагогами потребує подальшого розвитку.

Батьки визнають важливість руху для здоров'я, але не завжди реалізують це розуміння у практичних діях. Така невідповідність між когнітивним і поведінковим компонентами є типовою і вказує на необхідність цілеспрямованої методичної підтримки з боку педагогів.

Особливу увагу слід приділити створенню умов для:

- активного залучення батьків до організації спільних рухливих заходів;
- підвищення їхньої обізнаності про сучасні форми РА дітей;

- популяризації партнерської взаємодії «педагог – батьки – дитина» як чинника збереження та зміцнення здоров'я дошкільників.

Таким чином, результати анкетування свідчать про наявність позитивного потенціалу в більшості батьків, але водночас – про потребу у формуванні усвідомленої аксіологічної позиції та підвищенні практичної активності сімей у сфері рухової культури.

Впровадження педагогічної умови – формування аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії – має бути спрямоване на підвищення мотивації, розвиток педагогічної культури родин і створення спільного виховного простору РА дитини.

Отже, проведений констатувальний етап дослідження дав можливість комплексно проаналізувати вихідний стан сформованості професійної готовності педагогів та аксіологічної позиції батьків щодо організації РА дітей дошкільного віку.

Отримані емпіричні дані засвідчили наявність суперечності між усвідомленням важливості фізичного розвитку дітей та недостатнім рівнем практичної, мотиваційної й рефлексивної готовності учасників освітнього процесу до його реалізації.

Результати діагностування когнітивного, мотиваційно-ціннісного, діяльнісно-практичного й рефлексивно-аналітичного критеріїв у педагогів, а також аксіологічної готовності батьків, засвідчили потребу у вдосконаленні системи методичного супроводу РА дітей уЗДО.

Для визначення загального рівня готовності педагогів до організації РА дітей було використано чотири взаємопов'язані критерії:

- когнітивний (рівень теоретико-методичних знань і розуміння педагогами специфіки рухового розвитку дітей);
- мотиваційно-ціннісний (ставлення педагогів до фізичного виховання, рівень професійної мотивації та інтересу до вдосконалення роботи);
- діяльнісно-практичний (уміння планувати, організовувати й проводити РА дітей, створювати розвивальне середовище, забезпечувати безпеку);

- рефлексивно-аналітичний (здатність до самооцінювання, аналізу власної діяльності та виявлення шляхів підвищення ефективності педагогічної роботи).

Для визначення загального рівня готовності кожен критерій оцінювався окремо за трирівневою шкалою – високий, середній, низький. Далі за кожним педагогом обчислювався інтегральний показник, який відображав середнє значення результатів за всіма критеріями. Педагоги, у яких три або більше критеріїв відповідали високому рівню, були віднесені до групи з високим загальним рівнем готовності; при двох середніх показниках – до середнього рівня; якщо домінували низькі – до низького рівня.

Результати підрахунку свідчать, що більшість педагогів продемонстрували середній рівень сформованості готовності до організації РА дітей (табл. 2.11). Це свідчить про достатню, але ще не системну підготовленість педагогів до реалізації завдань фізичного розвитку, обмеженість практичних навичок і недостатню рефлексивну культуру.

Таблиця 2.11

**Загальний рівень сформованості готовності педагогів ЗДО
до організації рухової активності дітей
(констатувальний етап)**

Рівень	Загальна вибірка (N=21)	Експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Високий	23% (5 осіб)	27% (3 особи)	20% (2 особи)
Середній	56% (12 осіб)	55% (6 осіб)	60% (6 осіб)
Низький	21% (4 особи)	18% (2 особи)	20% (2 особи)

Як свідчать дані таблиці, переважна більшість педагогів (56%) перебувала на середньому рівні готовності, що зумовлено наявністю базових знань і вмінь, однак обмеженою здатністю до системного застосування отриманих знань у практиці.

Високий рівень показали лише 23% опитаних, що свідчить про наявність у частини педагогів сформованих умінь і стійкої мотивації до вдосконалення

професійної діяльності.

Низький рівень (21%) виявлено у педагогів, які мають поверхневі знання про організацію РА та недостатньо володіють сучасними здоров'язбережувальними технологіями.

Таким чином, констатувальний етап не лише окреслив реальний стан проблеми, а й визначив вектор формувального впливу, забезпечивши наукове підґрунтя для розроблення та апробації педагогічних умов ефективного методичного супроводу організації РА дітей дошкільного віку.

2.3. Педагогічні умови методичного супроводу організації рухової активності в дошкільників 5-6 років в закладі дошкільної освіти.

Ефективність організації РА дітей старшого дошкільного віку значною мірою визначається створенням відповідних педагогічних умов, які забезпечують результативність методичного супроводу, професійне зростання педагогів і якість освітнього процесу загалом. Під педагогічними умовами розуміємо цілеспрямовано створені обставини та засоби, що сприяють оптимізації педагогічної діяльності, розвитку компетентності вихователів і формуванню в дітей позитивного ставлення до рухової активності.

У сучасній педагогічній науці поняття «педагогічні умови» розглядається як сукупність спеціально організованих чинників освітнього середовища, які забезпечують ефективність освітнього процесу та сприяють досягненню визначених цілей розвитку й виховання дитини. Дослідники (Н. Гавриш [27], А. Кошель [69], В. Кошеля [84], Л. Рябоконь [120], Л.Хоменко-Семенова [129] та ін.) наголошують, що педагогічні умови є своєрідним комплексом взаємопов'язаних організаційних, змістових та методичних факторів, які створюють оптимальні можливості для формування необхідних знань, умінь і ціннісних орієнтацій.

На основі аналізу сучасних науково-методичних джерел О. Беленька [8], О. Богініч [13], Н.Денисенко [27], І. Зінченко [42], А.Кошель [77], Н.Лісневська [114], Т.Піроженко [128], О. Сахарова [138], Л. Терещенко [141] та на основі

узагальнення отриманих емпіричних даних на констатувальному етапі було визначено стратегічні напрями подальшої науково-педагогічної роботи, що передбачали створення, теоретичне обґрунтування та практичну реалізацію педагогічних умов підвищення ефективності методичного супроводу організації РА дітей дошкільного віку.

Саме результати констатувального етапу стали науковим підґрунтям для формулювання педагогічних умов, серед яких:

- підвищення професійної компетентності педагогів у сфері фізичного розвитку дітей;
- формування аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії у сфері рухової культури;
- удосконалення змісту освітнього процесу через інтеграцію РА в різні види дитячої діяльності.

1. Підвищення професійної компетентності педагогів щодо організації РА дошкільників.

Ця умова передбачає системну роботу з розвитку у вихователів необхідних знань, умінь і навичок з організації рухової діяльності. Змістовними напрямками реалізації виступають: проведення семінарів-практикумів, педагогічних майстерень, взаємовідвідування занять, самоосвітня діяльність педагогів, консультативна підтримка методичної служби.

Підвищення професійної компетентності сприяє усвідомленню педагогами значення руху як провідного чинника збереження здоров'я дітей, удосконаленню вмінь добирати та варіювати рухові вправи відповідно до вікових можливостей, забезпеченню безпечного і розвивального рухового середовища.

2. Формування аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії щодо рухової культури дітей дошкільного віку.

Аксіологічна готовність батьків розглядається як інтегральна якість, що включає усвідомлення особистісної та соціальної цінності рухової активності, а також наявність стійкої мотивації та практичних навичок для її підтримки.

Ця педагогічна умова є стратегічно важливою для методичного супроводу організації рухової активності, оскільки вона забезпечує системне поширення педагогічних впливів за межі освітнього закладу. Умова орієнтована на аксіологічну трансформацію свідомості батьків, перетворюючи їхнє ставлення до РА дитини з вимоги або зобов'язання на внутрішню сімейну цінність та пріоритет.

Друга педагогічна умова спрямована на формування аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії з педагогами у сфері розвитку рухової культури дітей старшого дошкільного віку. Необхідність упровадження цієї умови зумовлена тим, що саме родина виступає основним соціальним інститутом, який формує ціннісне ставлення дитини до рухової активності, здоров'я та фізичного розвитку. Ефективна взаємодія педагогів і батьків у цьому напрямі забезпечує безперервність виховного процесу, узгодженість дій та створює єдиний освітній простір «дитина – сім'я –ЗДО».

Основна мета реалізації цієї умови полягала у підвищенні рівня поінформованості батьків про значення рухової активності для розвитку дитини, формуванні у них стійких ціннісних орієнтацій на ЗСЖ, а також у розвитку мотивації до активної співпраці з педагогами.

Сутність умови полягає у формуванні аксіологічної готовності як інтегративної якості, що об'єднує когнітивну, мотиваційно-ціннісну та праксеологічну складові батьківської компетентності.

Когнітивний компонент забезпечується усвідомленням батьками науково обґрунтованої кореляції між достатнім рівнем РА та психофізичним, емоційним та когнітивним розвитком дитини, включаючи її успішність у навчанні. Реалізація умови передбачала проведення батьківських зборів, , консультацій, бесід тощо з тем: «Рухова активність як основа здоров'я і розвитку дитини»; «Сімейні традиції фізичного виховання»; «Роль батьків у формуванні інтересу дитини до рухової діяльності». Батькам пропонувалися інформаційні бюлетені, пам'ятки, методичні рекомендації щодо організації спільних фізкультурно-оздоровчих заходів удома.

Мотиваційно-ціннісний компонент фокусується на актуалізації особистісних смислів батьків щодо РА як фактора сімейного добробуту, засобу зміцнення міжгенераційних зв'язків та формування здорових життєвих сценаріїв.

Діяльнісно-практичний передбачає оволодіння батьками методичними навичками для ефективної організації та підтримки РА дитини в умовах домашнього середовища та під час спільного дозвілля. З метою залучення батьків до спільної діяльності організовувалися інтегровані заходи: спортивні свята, сімейні квести, ранкові зарядки з участю батьків, майстер-класи з рухливих ігор. Такі форми сприяли не лише розвитку фізичних якостей дітей, а й налагодженню емоційного контакту між поколіннями, підвищенню активності батьків у житті ЗДО. Для виявлення динаміки ціннісних орієнтацій проводилися анкетування («Моє ставлення до рухової активності дитини»), методика «Карта сімейних пріоритетів» і «Метод незакінчених речень». Це дозволило визначити рівень сформованості аксіологічних установок батьків та їх готовність до партнерської взаємодії з педагогами.

З позиції рефлексивно-аналітичного критерію, умова спрямована на досягнення аксіологічної усвідомленості батьків через інтегрований процес оцінювання та самоаналізу.

Важливою складовою роботи було створення інтерактивного середовища взаємодії «педагог – батьки – дитина», у межах якого організовувалися спільні консультації, виставки дитячих досягнень, тематичні тижні рухової активності. Педагоги виконували роль консультантів і фасилітаторів, допомагаючи батькам розуміти вікові особливості рухового розвитку дитини та адаптувати фізичну активність до домашніх умов.

Реалізація другої педагогічної умови сприяла зростанню аксіологічної культури батьків, формуванню у них позитивної мотивації до фізичного виховання дітей і підвищенню готовності до партнерської взаємодії з педагогами.

Впровадження цієї умови вимагає від ЗДО розробки інструментів, які

спонукають батьків до самоаналізу власних виховних стратегій. Наприклад, через рефлексивні анкети чи щоденники активності, які фіксують не лише факт руху, а й емоційний фон сімейної взаємодії під час активності. Це дозволяє батькам усвідомити, як їхнє ставлення (цінності) впливає на мотивацію дитини.

3. Стимулювання рухової самостійності та формування позитивної мотивації у дітей до рухової активності.

Стимулювання рухової самостійності та формування позитивної мотивації до РА є важливою педагогічною умовою, що забезпечує всебічний фізичний та психічний розвиток дитини. Ця умова базується на положеннях гуманістичної педагогіки, згідно з якою дитина виступає активним суб'єктом власної діяльності, а не пасивним об'єктом педагогічного впливу.

Рухова самостійність розглядається як здатність дитини самостійно обирати види, способи та інтенсивність рухової діяльності, орієнтуючись на власні інтереси, потреби та фізичні можливості. Формування такої самостійності передбачає створення умов для ініціативності, підтримку творчого підходу до виконання рухових завдань, розвиток уміння оцінювати результати власної діяльності та прагнення до самовдосконалення.

Позитивна мотивація до РА формується через емоційно насичену, ігрову та змагальну діяльність, яка викликає у дітей відчуття радості, задоволення та успіху. Важливу роль у цьому процесі відіграють заохочення, підтримка з боку педагога, а також створення атмосфери довіри та співпраці. Педагог має виступати не лише організатором, але й партнером у русі, демонструючи власну зацікавленість і позитивне ставлення до фізичної активності.

Стимулювання рухової самостійності передбачає використання методів, що активізують пізнавальну та емоційну сферу дитини: проблемно-ігрових ситуацій, рухових експериментів, вправ на вибір, колективних ігор тощо. Такі підходи сприяють переходу дитини від зовнішньої мотивації (прагнення отримати схвалення) до внутрішньої (усвідомлення користі руху для власного розвитку і здоров'я).

Таким чином, реалізація цієї педагогічної умови створює основу для

формування у дітей стійкої потреби у щоденній руховій активності, розвиває їхню самостійність, відповідальність і ціннісне ставлення до здорового способу життя.

Оцінювання результативності впровадження педагогічних умов здійснювалось із використанням комплексу простих, але валідних діагностичних методик, які дозволяють визначити рівень сформованості професійних компетентностей педагогів, ефективність оновлення змісту освітнього процесу та ступінь розвитку РА й мотивації дітей старшого дошкільного віку.

1. Підвищення професійної компетентності педагогів щодо організації РА дітей 5–6 років.

Для перевірки результативності цієї умови використовувалися такі діагностичні методики:

Анкетування педагогів – спрямоване на виявлення рівня теоретичної обізнаності щодо значення рухової активності, знань про вікові особливості фізичного розвитку дітей, володіння сучасними технологіями організації рухової діяльності додаток А.

Самооцінювання професійної компетентності – застосовувалося для визначення суб'єктивного рівня упевненості педагогів у власних професійних можливостях, мотивації до самоосвіти та бажання впроваджувати інноваційні методи. Використання даного діагностичного інструментарія дозволило досягти комплексного аналізу динаміки професійного зростання вихователів після участі у семінарах, тренінгах і методичних майстернях додаток В.

Спостереження за діяльністю педагогів під час організації рухових занять – дозволяло оцінити практичні вміння, педагогічну майстерність, уміння забезпечити безпечне середовище, мотивувати дітей та варіювати вправи відповідно до їхніх можливостей додаток Г.

Експертна оцінка – застосовувалася для комплексного аналізу динаміки професійного зростання вихователів після участі у семінарах, тренінгах і методичних майстернях додаток Г.

2. Формування аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії щодо рухової культури дітей дошкільного віку.

Перевірка ефективності педагогічної умови, спрямованої на формування аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії у сфері рухової культури дітей дошкільного віку, здійснювалася за допомогою комплексу простих діагностичних методик, що дали змогу виявити рівень ціннісного ставлення, мотивації та практичної активності батьків у питаннях фізичного виховання дітей.

Основною метою діагностики було визначення ступеня сформованості у батьків усвідомленого ставлення до РА як базової життєвої цінності, а також готовності до співпраці з педагогами в реалізації спільних форм фізкультурно-оздоровчої діяльності.

З цією метою було застосовано кілька взаємодоповнювальних методів.

Анкетування батьків «Моє ставлення до РА дитини». Анкетування дозволило з'ясувати рівень розуміння батьками значення РА для здоров'я дитини, частоту їхньої участі у спільних іграх, прогулянках, спортивних заходах. За допомогою анкетування визначався ступінь усвідомлення власної ролі у фізичному вихованні дітей та готовність до партнерської співпраці з вихователями.

Методика ранжування цінностей «Карта сімейних пріоритетів». Батькам пропонувалося розташувати низку життєвих цінностей за ступенем їхньої значущості: сім'я, здоров'я, освіта, відпочинок, рухова активність тощо. Високе місце РА в ієрархії сімейних пріоритетів свідчило про сформованість аксіологічної готовності.

Опитувальник «Готовність до партнерства з педагогами». Цей інструмент дав можливість оцінити рівень відкритості та зацікавленості батьків у взаємодії з вихователями, їхню ініціативність у питаннях організації рухової діяльності, участь у спільних заходах.

Метод незакінчених речень. Використання цієї простої проєктивної методики допомогло виявити емоційно-ціннісне ставлення батьків до руху.

Завершуючи фрази «Коли ми з дитиною граємо у рухливі ігри, я відчуваю...», «Рух для нашої сім'ї – це...», респонденти розкривали власні установки, мотиви та переживання, що супроводжують спільну активність.

Педагогічне спостереження. Спостереження проводилося під час спільних фізкультурних свят, Днів здоров'я, ранкових гімнастик і прогулянок. Фіксувалися такі показники, як емоційна залученість батьків, їхня готовність підтримувати дитину, співпраця з педагогами, ініціатива у спільних формах рухової активності. додаток Б.

3. Стимулювання рухової самостійності та формування позитивної мотивації у дітей до рухової активності.

Для діагностики рівня рухової самостійності та мотивації дітей застосовувалися такі прості методики:

Педагогічне спостереження за поведінкою дітей у процесі вільних і організованих рухових ігор (оцінювалися ініціативність, самостійність у виборі рухів, бажання брати участь у спільній діяльності).

Методика «Кольоровий вибір діяльності» – дітям пропонували кілька кольорових карток, кожна з яких символізувала певний вид активності (рухова, пізнавальна, художня, ігрова). Частота вибору рухової діяльності свідчила про рівень сформованої мотивації.

Бесіди та інтерв'ю з батьками дошкільників – проводилися у формі дружнього спілкування для з'ясування їхніх уподобань, емоційного ставлення до фізичних вправ, прагнення до участі у рухових іграх.

Спостереження за динамікою участі у рухових вправах (кількість ініційованих дитиною рухових дій, прояви наполегливості, самоконтролю, задоволення від рухової активності).

Отримані дані дозволили оцінити не лише рівень сформованості рухової самостійності, а й динаміку внутрішньої мотивації до фізичної активності як стійкої особистісної якості дитини.

Застосування вищезазначених діагностичних методик забезпечило об'єктивність оцінювання результатів, дозволило простежити взаємозв'язок

між педагогічними умовами, професійним зростанням вихователів і розвитком РА дітей старшого дошкільного віку.

Для збору даних на кожному етапі експерименту застосовувались взаємодоповнювальні методи: анкетування педагогів, педагогічне спостереження за освітнім процесом; самооцінювання педагогів, експертна оцінка професійної діяльності та порівняльний аналіз результатів РА дітей у контрольних і експериментальних групах.

У результаті впровадження зазначених педагогічних умов очікувалося:

- зростання рівня професійної компетентності педагогів;
- підвищення якості співпраці з батьками організації рухової діяльності дітей;
- формування у дітей позитивної мотивації до руху, самостійності та стійкої потреби у фізичній активності.

Таким чином, організація експериментального дослідження була побудована на принципах системності, наукової обґрунтованості, наступності та практичної спрямованості, що забезпечило достовірність і валідність отриманих результатів.

2.4. Аналіз результатів і інтерпретація проведеної експериментальної роботи.

Після завершення формувального етапу експерименту було проведено порівняльний аналіз результатів педагогічної діагностики у контрольній та експериментальній групах. Метою цього етапу стало визначення ефективності впроваджених педагогічних умов методичного супроводу організації РА дітей старшого дошкільного віку.

Оцінювання результатів здійснювалося за чотирма критеріями – когнітивним, мотиваційно-ціннісним, діяльнісно-практичним та рефлексивно-аналітичним. Для виявлення динаміки рівнів було використано кількісні та якісні методи аналізу: порівняння середніх показників, розподіл учасників за рівнями сформованості (високий, середній, низький), а також педагогічне

спостереження й експертне оцінювання.

На початку дослідження когнітивного критерію більшість педагогів як контрольної, так і експериментальної груп продемонстрували переважно середній рівень теоретичних знань щодо організації РА дітей. Обґрунтовані педагогічні умови передбачали впровадження організаційно-методичних заходів для педагогів: семінарів-практикумів, педагогічних майстерень і консультативної підтримки яка детальніше представлена в додатку Г.

Таблиця 2.12

Організаційно-методичні заходи для педагогів ЗДО

Компонент	Форма роботи	Мета	Очікувані результати
Семінари-практикуми	Теоретично-практичні зустрічі	Ознайомлення з сучасними підходами до рухової активності	Підвищення знань і навичок педагогів
Педагогічні майстерні	Робота в групах, моделювання занять	Розвиток практичних умінь та креативності	Удосконалення методів і прийомів
Консультативна підтримка	Індивідуальні та групові консультації	Допомога в реалізації програм і планів рухової активності	Підтримка педагогів у впровадженні новацій

На формувальному етапі дослідження педагогам експериментальної групи було запропоновано систему методичних заходів, спрямованих на підвищення рівня їхньої теоретичної обізнаності та практичної готовності до організації РА дітей дошкільного віку.

Після завершення формувального етапу здійснено повторну діагностику когнітивного критерію, результати якої подано в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13.

Динаміка показників когнітивного критерію готовності педагогів після впровадження педагогічних умов (формувальний етап)

Рівень	Загальна вибірка (N=21)	експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Високий	43% (9 осіб)	64% (7 осіб)	20% (2 особи)
Середній	43% (9 осіб)	27% (3 особи)	60% (6 осіб)
Низький	14% (3 особи)	9% (1 особа)	20% (2 особи)

Отримані дані свідчать про суттєві позитивні зрушення у рівні теоретичної готовності педагогів експериментальної групи після впровадження педагогічних умов.

Якщо на констатувальному етапі високий рівень продемонстрували лише 18% педагогів ЕГ (2 особи), то після реалізації формувального впливу цей показник зріс до 64% (7 осіб).

Відповідно, частка педагогів із середнім рівнем зменшилася з 55% до 27% (з 6 до 3 осіб), а низький рівень – із 27% до 9% (з 3 до 1 особи).

Такі зміни свідчать про якісне зростання когнітивного компоненту професійної готовності, зокрема у сфері знань про сучасні підходи до організації рухової діяльності, методику добору вправ та ігор, а також орієнтацію у здоров'язбережувальних технологіях.

У контрольній групі суттєвих змін не зафіксовано: показники залишилися майже на рівні констатувального етапу – 20% високий, 60% середній, 20% низький рівень, що підтверджує ефективність саме цілеспрямованого педагогічного впливу, а не зовнішніх чинників.

У цілому, у межах загальної вибірки (N=21) кількість педагогів із високим рівнем когнітивної готовності зросла більш ніж удвічі – з 19% до 43%, що свідчить про результативність розробленої системи методичного супроводу.

Отримані результати дозволяють стверджувати, що впровадження розроблених педагогічних умов сприяло підвищенню теоретичної підготовки педагогів, розширенню їхніх знань про інваріантні компетентності, визначені оновленим БКДО, а також формуванню цілісного розуміння принципів організації РА дітей.

Зростання частки педагогів із високим рівнем когнітивної готовності свідчить про досягнення основної мети формувального етапу – підвищення теоретико-методичного рівня фахової компетентності педагогів ЗДО у організації РА дітей.

Мотиваційно-ціннісний критерій у структурі готовності педагогів до

організації РА дітей старшого дошкільного віку відображає внутрішню позицію вихователів щодо значення руху у розвитку дитини, рівень усвідомлення цінності фізичної культури та ступінь професійної зацікавленості у вдосконаленні роботи цього напрямку.

На констатувальному етапі більшість педагогів характеризувалися середнім рівнем сформованості мотиваційно-ціннісного критерію. За результатами первинного дослідження (табл. 2.6), лише 24% опитаних (5 осіб) виявили високий рівень професійної мотивації, тоді як 57% (12 осіб) мали середній і 19% (4 особи) – низький рівень.

У структурі ЕГ високий рівень продемонстрували 27% педагогів (3 особи), у КГ – 20% (2 особи). Середній рівень переважав у більшості – 55% в ЕГ (6 осіб) та 60% у КГ (6 осіб). Такі дані свідчать про переважно помірну зацікавленість педагогів у власному професійному розвитку у галузі фізичного виховання дітей.

Після реалізації комплексу педагогічних умов, спрямованих на формування позитивної професійної мотивації (організація тренінгів, педагогічних майстерень, інтерактивних консультацій, колективне обговорення результатів власної діяльності, поширення успішного досвіду колег), було проведено повторну діагностику (табл. 2.14).

Таблиця 2.14.

Динаміка показників мотиваційно-ціннісного критерію готовності педагогів після впровадження педагогічних умов (формувальний етап)

Рівень	Загальна вибірка (N=21)	Експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Високий	52% (11 осіб)	73% (8 осіб)	30% (3 особи)
Середній	38% (8 осіб)	18% (2 особи)	60% (6 осіб)
Низький	10% (2 особи)	9% (1 особа)	10% (1 особа)

Дані повторного вимірювання свідчать про істотне підвищення рівня мотиваційно-ціннісної готовності педагогів експериментальної групи.

Кількість педагогів із високим рівнем мотивації збільшилася з 27% (3 осіб) до 73% (8 осіб), тобто більш ніж удвічі.

Водночас кількість педагогів із середнім рівнем зменшилася з 55% до 18% (з 6 до 2 осіб), а з низьким – з 18% до 9% (з 2 до 1 особи).

Такі позитивні зміни пояснюються системним методичним супроводом, орієнтованим не лише на інформування педагогів, а й на формування ціннісного ставлення до РА як ключового чинника розвитку особистості дитини.

Впровадження інтерактивних форм підвищення кваліфікації (тренінгів, групових дискусій, педагогічних кейсів) активізувало професійну рефлексію та стимулювало вихователів до творчого пошуку у сфері фізичного виховання.

Для контрольної групи динаміка залишилася незначною: високий рівень зріс лише на 10% (з 20% до 30%), середній рівень знизився неістотно (з 60% до 60%, фактично без змін), а низький рівень залишився стабільним (10%).

Це підтверджує, що зрушення в ЕГ є результатом саме впроваджених педагогічних умов, а не спонтанних зовнішніх впливів.

Загалом, у межах усієї вибірки (N=21) частка педагогів із високим рівнем мотиваційно-ціннісної готовності підвищилася з 24% до 52%, що свідчить про ефективність розробленої системи роботи.

Таким чином, проведена формувальна робота позитивно вплинула на професійну самосвідомість педагогів, сприяла зростанню внутрішньої мотивації до вдосконалення організації РА дітей та усвідомленню власної ролі у формуванні культури здоров'я.

Збільшення частки педагогів, які демонструють стійке ціннісне ставлення до руху як провідного чинника розвитку дитини, свідчить про результативність створених педагогічних умов. Це дає підстави стверджувати, що мотиваційно-ціннісний компонент готовності є гнучким та піддається цілеспрямованому формуванню за умови науково обґрунтованого методичного супроводу.

Діяльнісно-практичний критерій відображає рівень сформованості у педагогів умінь планувати, організовувати й ефективно реалізовувати рухову

діяльність дітей у різних формах роботи, інтегруючи фізичний розвиток у повсякденне життя закладу дошкільної освіти. Цей компонент готовності передбачає не лише володіння методикою добору вправ, ігор, естафет, але й уміння створювати безпечне, розвивальне рухове середовище та підтримувати інтерес дітей до фізичної активності.

Діяльнісно-практичний критерій відображає рівень сформованості у педагогів умінь планувати, організовувати й ефективно реалізовувати рухову діяльність дітей у різних формах роботи, інтегруючи фізичний розвиток у повсякденне життя закладу дошкільної освіти.

Цей компонент готовності передбачає не лише володіння методикою добору вправ, ігор, естафет, але й уміння створювати безпечне, розвивальне рухове середовище та підтримувати інтерес дітей до фізичної активності.

На констатувальному етапі експерименту переважна більшість педагогів мала середній рівень сформованості діяльнісно-практичних умінь. Але на формувальному результаті засвідчили чітку позитивну динаміку у розвитку діяльнісно-практичних умінь педагогів експериментальної групи.

Кількість вихователів із високим рівнем професійної готовності зросла більш ніж утричі – з 27% (3 осіб) до 82% (9 осіб).

Водночас кількість педагогів із середнім рівнем зменшилася майже втричі (з 55% до 18%), а низький рівень повністю зник (з 18% до 0%).

Такі результати свідчать, що запропоновані педагогічні умови не лише сприяли вдосконаленню професійної майстерності педагогів, а й забезпечили реальні позитивні зміни у фізичному розвитку дітей, що підтверджує інтегральну ефективність системи методичного супроводу.

У контрольній групі значних змін не відбулося: високий рівень зріс лише на 10% (з 20% до 30%), середній залишився без змін (50%), а низький знизився незначно (з 30% до 20%). Це підтверджує, що помітна динаміка в експериментальній групі є результатом цілеспрямованої реалізації педагогічних умов, а не спонтанного зовнішнього впливу.

Динаміка показників діяльнісно-практичного критерію готовності педагогів після впровадження педагогічних умов (формульальний етап)

Рівень	Загальна вибірка (N=21)	Експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Високий	57% (12 осіб)	82% (9 осіб)	30% (3 особи)
Середній	33% (7 осіб)	18% (2 особи)	50% (5 осіб)
Низький	10% (2 особи)	0% (0 осіб)	20% (2 особи)

З метою всебічної оцінки ефективності впроваджених педагогічних умов у процес фізичного виховання дошкільників в контексті перевірки діяльнісно-практичного критерію було проведено діагностику не лише професійної готовності вихователів, а й рівня фізичної підготовленості дітей старшого дошкільного віку. Такий підхід є обґрунтованим, оскільки дозволяє простежити прямий зв'язок між діяльністю педагога, його компетентністю щодо розвитку РА та фактичними результатами, що проявляються у дітей. Визначення фізичних показників вихованців виступає інтегральним критерієм ефективності педагогічного впливу: якщо педагогічні умови дійсно дієві, то вони сприятимуть не лише підвищенню теоретико-методичних знань вихователів, а й реальному покращенню моторного розвитку дітей.

На початку експерименту середній час проходження дистанції 10 м у хлопчиків контрольної групи становив $6,15 \pm 0,1$ с, а в експериментальній – $5,9 \pm 0,14$ с. Для дівчат показники були $6,4 \pm 0,13$ с (КГ) та $6,3 \pm 0,12$ с (ЕГ).

Ці відмінності не були статистично значущими ($p > 0,05$), що підтверджує однорідність вибірки та однакові стартові можливості дітей.

Після завершення експериментальної роботи виявлено суттєве покращення саме в ЕГ:

– середній час проходження дистанції 10 м у хлопчиків скоротився до $5,6 \pm 0,05$ с ($t=4,65$);

– у дівчат – до $5,9 \pm 0,1$ с ($t=2,44$).

Також зафіксовано достовірні позитивні зміни у стрибках у довжину, метанні м'яча та бігу на короткі дистанції. Зокрема, у хлопчиків найвищий приріст виявлено у бігу на 10 м ($t=4,01$) і метанні тенісного м'яча ($t=2,50$), а у дівчат – у стрибках у довжину ($t=4,69$) та метанні набивного м'яча ($t=4,32$).

У контрольній групі ці зміни мали несуттєвий характер і статистично недостовірні ($p > 0,05$), що свідчить про стабільність показників за відсутності цілеспрямованого методичного впливу.

Доцільність перевірки рівня фізичної підготовленості дітей поряд із діагностуванням професійної компетентності вихователів полягає у тому, що саме діти є кінцевими носіями результатів педагогічного впливу. Розвиток їхніх рухових умінь і навичок, фізичних якостей та інтересу до РА є показником не лише ефективності змісту освітнього процесу, а й педагогічної майстерності вихователя. Відтак, комплексна оцінка, що охоплює обидві ланки – педагога і вихованця – дає можливість отримати об'єктивну картину результативності впроваджених умов та методичних засобів.

Результати проведеного експерименту підтвердили припущення про позитивний вплив упровадження педагогічних умов. Зокрема, після завершення педагогічного експерименту кількість дітей із високим рівнем розвитку основних рухів істотно зросла в усіх видах діяльності – бігу, стрибках, метанні (додаток Д). Це дозволяє зробити висновок, що застосовані педагогічні умови сприяють гармонійному розвитку фізичних здібностей дошкільників і можуть бути рекомендовані до практики роботи ЗДО.

Таким чином, упровадження системи методичного супроводу, спрямованої на вдосконалення діяльнісно-практичного компонента готовності педагогів, забезпечило комплексний ефект:

- підвищення професійної компетентності вихователів у сфері організації рухової активності;
- зростання результативності освітнього процесу;
- покращення фізичних показників дітей дошкільного віку.

Комплексна діагностика, що охоплює і педагогів, і вихованців, підтвердила тісний зв'язок між якістю професійної діяльності вихователя та рівнем розвитку основних рухів у дітей. Отже, діяльнісно-практичний критерій можна вважати індикатором реальної ефективності педагогічних умов, спрямованих на оптимізацію РА дітей у ЗДО.

Рефлексивно-аналітичний критерій готовності педагогів ЗДО до організації РА дітей визначає здатність вихователів до самоаналізу, усвідомлення власного педагогічного досвіду, виявлення труднощів та визначення шляхів їх подолання. Його сутність полягає у розумінні педагогом власної ролі у формуванні РА дошкільників, здатності критично оцінювати результати своєї діяльності й коригувати освітній процес на основі рефлексії.

На констатувальному етапі дослідження було встановлено, що більшість педагогів характеризувалися середнім рівнем розвитку рефлексивно-аналітичних умінь. Як свідчать дані таблиці 2.9, високий рівень рефлексії притаманний лише 24% педагогів (5 осіб) загальної вибірки, середній – 57% (12 осіб), низький – 19% (4 особи).

У розрізі груп: у експериментальній групі високий рівень становив 27% (3 особи), середній – 55% (6 осіб), низький – 18% (2 особи); у контрольній групі – відповідно 20% (2 особи), 60% (6 осіб) і 20% (2 особи).

Ці результати вказують на те, що на початку експерименту педагоги в основному обмежувалися констатацією педагогічних фактів, не вдаючись до аналізу причин успіхів чи труднощів у власній діяльності. Рівень усвідомлення власної ролі у стимулюванні РА дітей був недостатнім, а самооцінка – несистемною.

Реалізація комплексу педагогічних умов (методичні семінари-практикуми, педагогічні майстерні, консультативна підтримка) позитивно вплинула на розвиток рефлексивно-аналітичної компетентності педагогів. У процесі методичної роботи акцент робився на самоаналіз освітнього процесу, аналіз конкретних педагогічних ситуацій, обговорення результатів власних дій. Це сприяло усвідомленню педагогами важливості системного підходу до

організації РА дітей, а також формуванню готовності до професійного саморозвитку.

У результаті проведення формувального експерименту спостерігалася помітна позитивна динаміка у показниках рефлексивно-аналітичного критерію, особливо в ЕГ (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

**Динаміка показників рефлексивно-аналітичного критерію
готовності педагогів після впровадження педагогічних умов
(формувальний етап)**

Рівень	Загальна вибірка (N=21)	Експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Високий	52% (11 осіб)	66% (7 осіб)	30% (3 особи)
Середній	38% (8 осіб)	27% (3 особи)	50% (5 осіб)
Низький	10% (2 особи)	7% (1 особа)	20% (2 особи)

Отримані результати засвідчили виражене зростання рівня рефлексивної культури педагогів ЕГ. Якщо на початку експерименту лише 27% педагогів (3 особи) демонстрували високий рівень аналітичного мислення, то після впровадження педагогічних умов їхня кількість зросла до 66% (7 осіб).

Водночас кількість вихователів із середнім рівнем зменшилася з 55% (6 осіб) до 27% (3 особи), а низький рівень – із 18% (2 осіб) до 7% (1 особа).

У контрольній групі позитивна динаміка була значно менш вираженою: високий рівень підвищився з 20% до 30%, середній залишився на рівні 50–60%, а низький – незначно зменшився (з 20% до 20%, тобто фактично без змін).

Такі показники свідчать, що системна методична підтримка та включення педагогів у процес самоаналізу, обговорення й рефлексії власної діяльності стали ефективним засобом формування рефлексивної компетентності. Вихователі експериментальної групи почали демонструвати більш високий рівень усвідомлення власної професійної ролі, здатність прогнозувати результати педагогічної взаємодії, критично аналізувати помилки

та виявляти резерви саморозвитку.

У процесі повторного опитування та педагогічного спостереження встановлено, що вихователі експериментальної групи:

- частіше використовують самоаналіз і взаємоаналіз після проведення рухових занять;
- вміють аргументовано оцінювати результати організації РА дітей;
- демонструють вищу здатність до самооцінювання, критичного осмислення власних педагогічних дій;
- проявляють мотивацію до самовдосконалення через участь у професійних спільнотах і методичних майстернях.

Результати педагогічних спостережень також свідчать, що у дітей ЕГ зросла рухова самостійність, ініціативність, інтерес до фізичних вправ та ігор, що є відображенням позитивного педагогічного впливу й зворотного ефекту підвищення професійної майстерності вихователів.

Таким чином, динаміка рефлексивно-аналітичного критерію підтверджує ефективність упроваджених педагогічних умов, які забезпечили розвиток рефлексивної культури педагогів, підвищення рівня їхньої методичної компетентності та формування ціннісного ставлення до РА дітей.

Після завершення формувального етапу експерименту здійснено узагальнення результатів оцінювання за всіма чотирма критеріями – когнітивним, мотиваційно-ціннісним, діяльнісно-практичним і рефлексивно-аналітичним – з метою визначення інтегрального рівня готовності педагогів ЗДО до організації РА дітей старшого дошкільного віку.

Загальний рівень визначався на основі середньоарифметичного показника, обчисленого за результатами кожного критерію для кожного респондента. Для цього високому рівню було присвоєно 3 бали, середньому – 2 бали, низькому – 1 бал.

Сумарний показник кожного педагога визначався за формулою:

$$I_{\text{заг}} = \frac{K1 + K2 + K3 + K4}{4}$$

де K_1, K_2, K_3, K_4 – результати за відповідними критеріями.

Отримані середні значення інтерпретувалися таким чином:

- 2,6–3,0 бала – високий рівень готовності;
- 1,6–2,5 бала – середній рівень готовності;
- 1,0–1,5 бала – низький рівень готовності.

Таким чином, інтегральна оцінка дозволила об'єктивно визначити динаміку змін професійної готовності педагогів після впровадження комплексу педагогічних умов.

Аналіз узагальнених результатів (табл. 2.17) засвідчив суттєве зростання рівня готовності педагогів експериментальної групи у порівнянні з констатувальним етапом. Зокрема, кількість педагогів із високим рівнем готовності зросла більш ніж удвічі – з 27% до 71%, що свідчить про ефективність впроваджених педагогічних умов. Натомість у КГ зміни мають незначний характер, що підтверджує природність їхнього перебігу.

Таблиця 2.17

Загальний рівень сформованості готовності педагогів ЗДО до організації рухової активності дітей старшого дошкільного віку (формувальний етап)

Рівень	Загальна вибірка (N=21)	Експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Високий	57% (12 осіб)	71% (8 осіб)	30% (3 особи)
Середній	33% (7 осіб)	22% (2 особи)	50% (5 осіб)
Низький	10% (2 особи)	7% (1 особа)	20% (2 особи)

Як свідчать наведені дані, у педагогів експериментальної групи відбулося істотне підвищення загального рівня готовності до організації РА дітей.

Зростання частки педагогів із високим рівнем (на 44%) та зниження показників низького рівня (з 18% до 7%) вказує на результативність реалізованої системи педагогічних умов, що охоплювала теоретичну підготовку, формування мотиваційно-ціннісних орієнтацій, вдосконалення практичних умінь та розвиток рефлексивно-аналітичної компетентності.

У контрольній групі значущих змін не зафіксовано: переважає середній рівень готовності (50%), тоді як частка педагогів із високим рівнем становить лише 30%. Це підтверджує, що без цілеспрямованої системи методичної підтримки та педагогічного супроводу підвищення професійної готовності відбувається спонтанно й має обмежений характер.

Порівняльний аналіз отриманих результатів дозволив простежити позитивну динаміку змін рівня готовності педагогів ЕГ після впровадження комплексу педагогічних умов, що охоплював систему семінарів-практикумів, педагогічних майстерень, консультативну підтримку та практикоорієнтовану діяльність.

На констатувальному етапі у структурі загальної готовності педагогів переважали середні показники (близько 56%), що засвідчувало обмежене усвідомлення ролі РА у розвитку дітей та недостатню сформованість практичних і рефлексивних умінь.

Після реалізації педагогічних умов, на формувальному етапі, у педагогів експериментальної групи спостерігається суттєве підвищення рівня підготовленості: частка вихователів із високим рівнем готовності зросла більш ніж утричі (з 27% до 71%), натомість частка низького рівня зменшилась майже втричі (з 18% до 7%).

У контрольній групі істотних змін не виявлено: незначне збільшення частки високого рівня (з 20% до 30%) відбулося природним шляхом, без впливу спеціально організованих педагогічних заходів.

Динаміка загального рівня готовності педагогів ЗДО до організації рухової активності дітей старшого дошкільного віку на констатувальному та формувальному етапах експерименту

Рівень	Етап дослідження	Експериментальна група (N=11)	Контрольна група (N=10)
Високий	Констатувальний	27% (3 особи)	20% (2 особи)
	Формувальний	71% (8 осіб)	30% (3 особи)
Середній	Констатувальний	55% (6 осіб)	60% (6 осіб)
	Формувальний	22% (2 особи)	50% (5 осіб)
Низький	Констатувальний	18% (2 особи)	20% (2 особи)
	Формувальний	7% (1 особа)	20% (2 особи)

Отримані результати переконливо свідчать, що ефективність педагогічних умов проявилася у стабільному зростанні всіх складових готовності педагогів, зокрема:

- підвищенні рівня професійних знань і методичної обізнаності;
- зростанні ціннісно-мотиваційної орієнтації на розвиток РА дітей;
- вдосконаленні практичних навичок організації фізичних вправ і рухливих ігор;
- посиленні рефлексивно-аналітичної здатності педагогів до самооцінювання та прогнозування результатів діяльності.

Отже, результати формувального етапу експерименту переконливо доводять, що впроваджені педагогічні умови забезпечили комплексне зростання професійної готовності вихователів ЗДО до організації РА дітей старшого дошкільного віку за всіма критеріями – когнітивним, мотиваційно-ціннісним, діяльнісно-практичним і рефлексивно-аналітичним. Завдяки комплексному впливу вдалося досягти цілісного підвищення готовності педагогів до організації РА дошкільників, що засвідчено позитивними зрушеннями за всіма компонентами – когнітивним, мотиваційно-ціннісним, діяльнісним і рефлексивно-аналітичним.

Для більш наочного сприйняття отриманих результатів динаміку змін загального рівня готовності педагогів ЗДО до організації РА дітей дошкільного віку представимо у графічній формі (рис. 2.1).

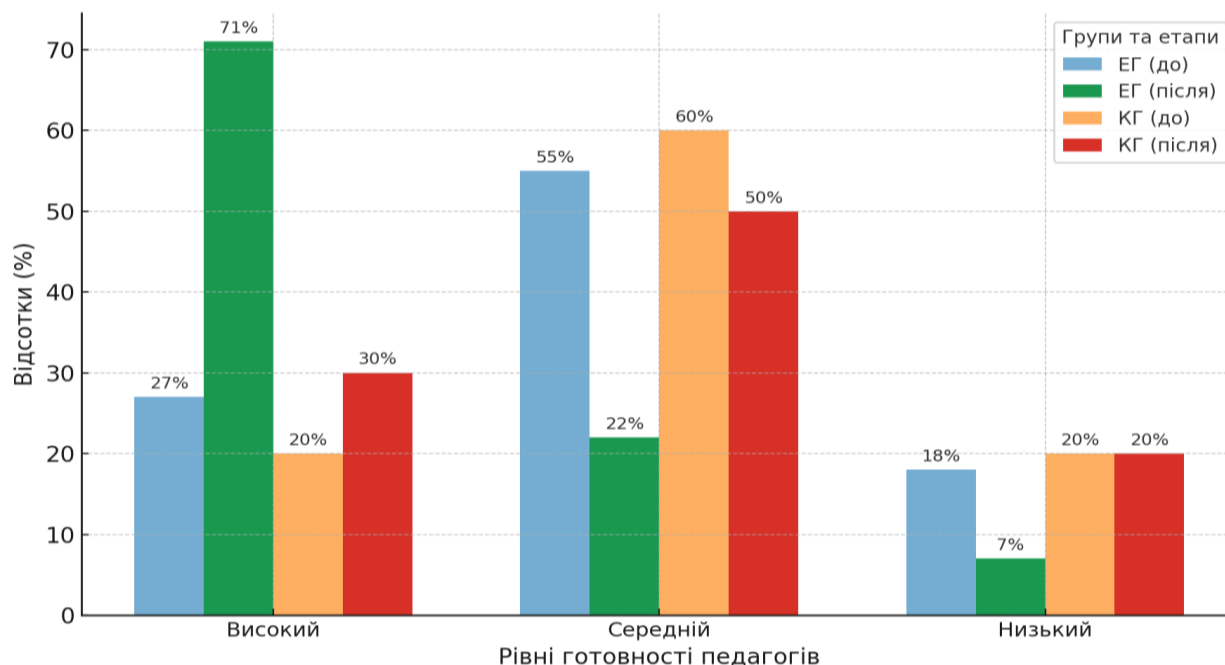

Рис. 2.1. Динаміка загального рівня готовності педагогів ЗДО до організації рухової активності дітей дошкільного віку (у %) на констатувальному та формувальному етапах експерименту.

Побудований графік демонструє чітку позитивну динаміку в експериментальній групі, де після реалізації комплексу педагогічних умов кількість педагогів із високим рівнем готовності зросла майже утричі (з 27 % до 71 %). Водночас у контрольній групі істотних зрушень не відбулося: показники залишилися на рівні приблизно 20–30 %.

Спостерігається також суттєве зменшення частки педагогів із низьким рівнем у експериментальній групі – з 18 % до 7 %, що свідчить про ефективність запроваджених педагогічних умов, спрямованих на підвищення методичної компетентності та професійної готовності педагогів ЗДО.

Отримані результати підтверджують, що реалізація системи методичного супроводу сприяла істотному зростанню рівня когнітивної, мотиваційно-ціннісної, діяльнісно-практичної та рефлексивно-аналітичної компонент

готовності педагогів до організації РА дітей дошкільного віку.

Контрольний етап експериментального дослідження був проведений після завершення формувального з метою перевірки стабільності отриманих результатів і підтвердження ефективності впроваджених педагогічних умов. Його завданням було визначити, чи зберігається позитивна динаміка рівнів готовності педагогів ЗДО до організації РА дітей дошкільного віку після завершення цілеспрямованого методичного впливу.

Процедура контрольного експерименту здійснювалася аналогічно до формувального етапу: із використанням однакових методик діагностики (анкетування, самооцінювання, експертного оцінювання, спостереження за діяльністю педагогів). У ньому брали участь ті самі групи респондентів, що забезпечило порівнюваність результатів і достовірність висновків.

Результати контрольного експерименту підтвердили дані, отримані на формувальному етапі. У педагогів експериментальної групи зберігалася стійка позитивна динаміка за всіма визначеними критеріями – когнітивним, мотиваційно-ціннісним, діяльнісно-практичним і рефлексивно-аналітичним. Високий рівень готовності продовжували демонструвати 70–75 % педагогів, середній – близько 25 %, а низький рівень практично не зафіксовано. У контрольній групі суттєвих змін не виявлено, динаміка показників залишалася на рівні статистичної похибки.

Порівняльний аналіз результатів двох етапів показав, що розбіжності між даними формувального та контрольного експериментів є мінімальними (у межах 2–3 %), що свідчить про стабільність сформованої готовності педагогів і довготривалу ефективність упроваджених педагогічних умов.

У зв'язку з незначними відмінностями між результатами формувального та контрольного етапів, дані контрольного експерименту не представлені окремо в роботі, оскільки вони лише підтверджують і закріплюють тенденції, виявлені під час основного (формувального) етапу дослідження. Таким чином, можна зробити висновок, що запропонована система методичного супроводу є ефективною, а досягнуті результати мають стійкий характер.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У другому розділі магістерського дослідження здійснено комплексний аналіз і реалізацію експериментальної роботи, спрямованої на обґрунтування та перевірку ефективності педагогічних умов методичного супроводу організації рухової активності дошкільників.

Відповідно до поставлених завдань, здійснено критеріальний підхід до процесу оцінювання готовності педагогів ЗДО до організації РА. На основі аналізу теоретичних і практичних джерел визначено чотири взаємопов'язані критерії: когнітивний, мотиваційно-ціннісний, діяльнісно-практичний та рефлексивно-аналітичний, що в комплексі забезпечують цілісне уявлення про рівень сформованості професійної готовності педагогів до реалізації методичного супроводу. Для кожного критерію були визначені показники, рівні прояву (високий, середній, низький) та відповідні діагностичні методики, що дозволило отримати об'єктивні дані про вихідний стан проблеми.

На констатувальному етапі експерименту встановлено переважання середнього рівня сформованості готовності педагогів за всіма критеріями, що свідчить про наявність у них загального розуміння значення РА дітей, але недостатню цілісність знань, умінь та рефлексивних умінь у сфері методичного супроводу. Отримані результати стали підґрунтям для визначення напрямів удосконалення цього процесу.

На основі аналітичних висновків було визначено та теоретично обґрунтовано три педагогічні умови, які сприяють підвищенню ефективності методичного супроводу організації рухової активності дошкільників:

- підвищення професійної компетентності педагогів щодо організації рухової активності дітей;
- формування аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії щодо рухової культури дітей дошкільного віку;
- стимулювання рухової самостійності та формування позитивної мотивації у дітей до рухової активності.

Формувальний етап експерименту полягав у поетапному впровадженні

визначених педагогічних умов у діяльність ЕГ. Результати контрольних зрізів підтвердили ефективність експериментальної роботи: за всіма критеріями відбулося суттєве підвищення показників у педагогів ЕГ, тоді як у КГ зміни були незначними. Зокрема, кількість педагогів із високим рівнем готовності зросла у середньому на 35–40%, що свідчить про позитивну динаміку у професійному зростанні, розвитку рефлексії та здатності до інноваційної діяльності. Рівні аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії високий зріс з 30 % до 35%; середній з 48% до 53% а низький зменшився з 22 % до 12%.

Контрольний етап експерименту підтвердив стійкість досягнутих результатів: спостерігалася мінімальна розбіжність між підсумковими показниками формульованого та контрольного зрізів, що засвідчує стабільність сформованих умінь і ставлень педагогів, а також ефективність запропонованих педагогічних умов.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що впровадження системи педагогічних умов, побудованої на критеріальному підході, забезпечує цілісність і результативність процесу методичного супроводу організації рухової активності дошкільників. Вона сприяє підвищенню якості професійної діяльності педагогів, формуванню партнерської взаємодії з батьками та створенню сприятливого освітнього середовища для розвитку РА дошкільників.

Таким чином, результати експериментальної роботи підтверджують ефективність розроблених педагогічних умов і доводять, що їх системне впровадження є необхідною передумовою вдосконалення методичного супроводу РА у ЗДО.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання магістерського дослідження, було послідовно реалізовано всі поставлені завдання, що дозволило досягти мети і вирішити поставлені у дослідженні завдання.

1. На основі теоретичного аналізу вітчизняних і зарубіжних джерел уточнено зміст ключових понять дослідження – «методичний супровід» та «рухова активність дітей дошкільного віку». Поняття методичного супроводу розглядається як цілісний, системно організований процес науково-методичної, консультативної та практичної підтримки педагогів, спрямований на підвищення їхньої професійної компетентності в організації РА дітей.

Рухова активність ДДВ визначена як природна форма їхньої життєдіяльності, яка забезпечує гармонійний фізичний, психічний і соціальний розвиток особистості. Здійснений аналіз дозволив виявити, що сучасна ДО потребує оновлення підходів до методичного супроводу, орієнтованих на партнерство, індивідуалізацію та інтеграцію педагогічних зусиль.

2. Запропоновано критеріальний підхід до оцінювання готовності педагогів до організації РА дітей, що включає чотири критерії: когнітивний, мотиваційно-ціннісний, діяльнісно-практичний і рефлексивно-аналітичний. Для кожного критерію визначено показники, що дозволили об'єктивно оцінити вихідний рівень готовності педагогів, виявити наявні проблеми та визначити напрями подальшої роботи.

3. Визначено та науково обґрунтовано педагогічні умови, ефективні для вдосконалення методичного супроводу організації рухової активності дошкільників, а саме:

- підвищення професійної компетентності педагогів щодо організації рухової активності дітей;
- формування аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії у сфері розвитку рухової культури дітей;
- стимулювання рухової самостійності та формування позитивної мотивації у дітей до рухової активності.

Системне впровадження зазначених умов забезпечує інтеграцію зусиль педагогів, батьків і вихованців, що створює цілісну модель розвитку рухової культури в ЗДО.

4. Проведено педагогічний експеримент, який мав три етапи – констатувальний, формувальний і контрольний. На констатувальному етапі визначено вихідний рівень готовності педагогів, який переважно відповідав середнім показникам. Формувальний етап передбачав упровадження розроблених педагогічних умов, що дало змогу досягти позитивної динаміки за всіма критеріями готовності.

У ході проведення педагогічного експерименту та узагальнення його результатів – було підтверджено ефективність запропонованих педагогічних умов методичного супроводу організації РА дітей у ЗДО.

Порівняльний аналіз результатів констатувального та формувального етапів експерименту показав виразну позитивну динаміку у педагогів ЕГ. Зокрема, частка вихователів із високим рівнем готовності зросла з 27 % (3 особи) до 71 % (8 осіб). Водночас кількість педагогів із середнім рівнем зменшилася з 55 % (6 осіб) до 22 % (2 особи), а низький рівень скоротився з 18 % (2 осіб) до 7 % (1 особа). У КГ зміни були незначними: показник високого рівня підвищився лише з 20 % (2 особи) до 30 % (3 особи), середній рівень залишився переважним (60 % → 50 %), а низький показник практично не змінився (20 % → 20 %). Рівні аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії: високий зріс з 30 % до 35%; середній з 48% до 53% а низький зменшився з 22 % до 12%.

Отримані результати переконливо свідчать, що реалізація комплексу педагогічних умов сприяла системному зростанню професійної готовності педагогів ЕГ до організації РА дітей.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у розширенні змісту методичного супроводу за рахунок інтеграції цифрових технологій, розробленні програм взаємодії з батьками на основі партнерських моделей, а також у вивченні розвитку РА дітей в умовах інклюзивного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адаменко, В. М., Кошель, В. М. До проблеми організації рухової активності дошкільників як необхідної умови формування здоров'я. У: *The driving force of science and trends in its development: collection of scientific papers «SCIENTIA»*. Coventry, United Kingdom, 2021. Vol. 4. С. 30–38.
2. Андрющенко, Т. К. Теоретико-методичні засади формування здоров'язбережувальної компетентності в дітей дошкільного віку : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.08. Умань, 2015. 504 с.
3. Андрющенко, Т. К. Аксіологічний аспект проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності в дітей дошкільного віку. *Нова педагогічна думка*. Рівне, 2014. № 1(77). С. 78–81.
4. Артемова, Л. В., Кульчицька, О. І., Голота, Н. М., Сухорукова, Г. В. Крок за кроком в Україні : посібник для батьків дошкільнят та соціальних педагогів. Київ : Кобза, 2003. 384 с.
5. Бабюк, Т. Й. Наступність у вихованні здорового способу життя старших дошкільників і молодших школярів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Київ, 2013. 237 с.
6. Базовий компонент дошкільної освіти / наук. кер. А. М. Богущ ; авт. кол. : А. М. Богущ, Г. В. Беленька, О. Л. Богініч та ін. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. Спецвип. Київ, 2021. 30 с.
7. Бар-Ор, О., Роуланд, Т. Здоров'я дітей та рухова активність: від фізіологічних основ до практичного застосування / пер. з англ. І. Андрєєв. Київ : Олімпійська література, 2009. 528 с.
8. Беленька, Г. В. *Методичний супровід професійного розвитку педагогів дошкільних навчальних закладів*. – Київ: Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. – 132 с.
9. Беленька, Г. В., Богініч, О. Л., Машовець, М. А. Здоров'я дитини – від родини : кол. монографія. Київ : СПД Богданова А. М., 2006. 220 с.

10. Бойко, Ю. В. До проблеми організації рівня рухової активності дітей старшого дошкільного віку. У: *Педагогічні технології формування культури здоров'я особистості*. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і студентів 3 квітня 2015 р., м. Чернігів, 2015. С. 50–54.
11. Біла, І. М. Модель розвитку здібностей на етапі дитинства. URL: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v6/i13/4.pdf> (дата звернення: 23.11.2024).
12. Богініч, О. Л. Сутність здоров'язбережувального середовища у життєдіяльності дітей дошкільного віку. *Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка*. Івано-Франківськ : ПНУ ім. В. Стефаника, 2008. Вип. XVII–XVIII. С. 191–199.
13. Богініч, О. Л. Педагогічні умови підвищення рухової активності дітей 4–5 років на заняттях з фізичної культури : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Київ : Укр. держ. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, 1997. 167 с.
14. Богуш, А. М. Екологія емоційно-психічного здоров'я у системі взаємодії дорослих і дітей. *Дошкільне виховання*. 2014. № 5. С. 9–12.
15. Бойко, Ю. В. До проблеми організації рівня рухової активності дітей старшого дошкільного віку. У: *Педагогічні технології формування культури здоров'я особистості* : матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конф. молодих учених і студентів (м. Чернігів, 3 квіт. 2015 р.). Чернігів, 2015. С. 50–54.
16. Бойченко, Т. Є. Формування здоров'язбережувальної компетентності : метод. рекомендації з реалізації компетентнісного підходу у змісті освіти та навч.-вих. процесі загальноосвіт. навч. закладів. Аналітичний звіт за результатами дослідження / наук. ред. Н. М. Бібік. Київ, 2010. 128 с.
17. Бурлакова, Ю. Фізкультурне обладнання з пляшок та іншого. *Дошкільне виховання*. 2006. № 10. С. 20–21.
18. Вільчковський, Е. С., Денисенко, Н. Ф. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2008. 128 с.

19. Вільчковський, Е. С. Критерії оцінювання стану здоров'я, фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей дошкільного віку : навч. посіб. Київ, 1998. 64 с.
20. Вільчковський, Е. С., Курок, О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку. Суми : ВТД «Університетська книга», 2015. 428 с.
21. Гнізділова, О. А., Бурсова, С. С. Впровадження здоров'язберігаючих технологій в освітній процес дошкільних закладів. У: *Здоров'язберезувальні технології в освітньому середовищі* : монографія / за заг. ред. Л. М. Рибало. Тернопіль, 2019. С. 345–363.
22. Гогунська, В., Кот, Н. ОРГАНІЗАЦІЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ОБМЕЖЕНОМУ ПРОСТОРІ УКРИТТЯ. *Редакційна колегія*. 2024. С. 56.
23. Гончаренко, С. У. Педагогічна енциклопедія. Київ : Академія, 2020.
24. Горащук, В. П. Теоретичні і методологічні засади формування культури здоров'я школярів : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. Харків, 2004. 414 с.
25. Горожанкіна, О. Ю., Полякова, І. Ф. Розвиток музично-рухової активності дошкільників у процесі занять хореографією. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського* : зб. наук. праць. 2018. № 3. С. 31–37.
26. Денисенко, Н. Ф., Лихолід, Л. В., Лупінович, С. В., Михайліченко, А. Ф. Витоки здоров'я дитини : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 160 с.
27. Денисенко, Н. Ф. Формування у молодших дошкільників свідомого ставлення до власного здоров'я : навч.-метод. посіб. Харків : Ранок, 2010. 95 с.
28. Дитина в дошкільні роки : комплексна додаткова освітня програма / авт. кол. ; наук. кер. К. Л. Крутій. Запоріжжя : ТОВ «ЛПІС» ЛТД, 2011. 188 с.

29. Дитина : програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / авт. кол. ; наук. кер. В. О. Огнев'юк. Київ : Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2016. 304 с.
30. Долбишева, Н. Г. Фізичне здоров'я, компоненти і критерії оцінки. *Молода спортивна наука України*. Львів, 2001. Вип. 5, т. 2. С. 21–24.
31. Калуська, Л. В., Калуський, З. В., Гуменюк, М. М. Вплив рухової активності на здоров'я дитини дошкільного віку : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2008. 184 с.
32. Дубогай, О. Теоретичні та методичні аспекти особистісно орієнтованого підходу у фізичному вихованні дітей. *Дошкільна освіта*. 2005. № 2(8). С. 15–18.
33. Дутчак, М. Парадигма оздоровчої рухової активності: теоретичне обґрунтування і практичне застосування. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2015. № 2. С. 44–52.
34. Єфіменко, В. М., Кошель, В. М. Розвиток рухової активності дітей середнього дошкільного віку в умовах сім'ї. Чернігів : ФОП Баликіна С. М., 2022.
35. Єфіменко, В., Кошель, А. П., Кошель, В. М. До проблеми впровадження здоров'язбережувальних освітніх технологій в закладах дошкільної освіти. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/831> (дата звернення: 23.11.2024).
36. Єфіменко, В. М., Заворотна, Л. К. Пісочна терапія у роботі з дітьми дошкільного віку: науковий проєкт студентів спеціальності «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Чернігів : ФОП Баликіна С. М., 2021.
37. Єфименко, М. М. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку «Казкова фізкультура». Тернопіль : Мандрівець, 2014.

38. Закон України «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001 № 2628-III (зі змінами станом на 2025 р.). *Відомості Верховної Ради України*. (дата звернення: 11.04.2024).
39. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» № 2704-VIII від 25.04.2019. URL: <http://tavr.osv.org.ua/zakon-ukraini-pro-fizichnu-kulturu-i-sport-17-06-2020/> (дата звернення: 23.11.2024).
40. Загородня, Л. П., Тітаренко, С. А., Барсуковська, Г. П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2011.
41. Замрозевич-Шадріна, С. Р. Рухова активність як основа всебічного розвитку дитини дошкільного віку. *Обрії*. 2016. № 1. С. 46–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obrii_2016_1_14 (дата звернення: 23.11.2024).
42. Зінченко, І. В. Педагогічні умови формування рухової активності дітей старшого дошкільного віку. // Науковий вісник ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. Серія «Педагогіка». – 2020. – № 2. – С. 114–120.
43. Іванашко, О. Є. Психологічний аналіз усвідомлення здорового способу життя дітьми дошкільного віку : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07. Рівне, 2001.
44. Калуська, Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник». Тернопіль : Мандрівець, 2014.
45. Кенеман, А. В., Хухлаєва, Д. В. Теория и методика физического воспитания детей дошкольного возраста. Москва : Просвещение, 1985.
46. Кліш, І. С. Фізичне виховання дітей до 3-річного віку засобами етнопедагогіки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 24.00.02. Луцьк, 2000.
47. Козетов, І. І. Методика використання нестандартного обладнання на уроках фізкультури. *Фізичне виховання в школі*. 1999. № 4. С. 37–39.
48. Кононко, О. Л. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі»: концептуальні засади. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2014. № 8. С. 14–23.

49. Концепція розвитку освіти дітей раннього та дошкільного віку до 2030 року : проєкт. Київ : МОН України, 2023.
50. Комісарик, М., Чуйко, М. Теорія та методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : підручник. Львів, 2013.
51. Кот, Н. А. Програмно-методичне забезпечення курсу «Оздоровчі технології та діагностичні методики фізичного розвитку дітей». *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Бердянськ : БДПУ, 2010. № 1. С. 253–261.
52. Кот, Н. А. Підготовка майбутніх вихователів до впровадження сучасних технологій фізичного розвитку та оздоровлення дітей. *Серія: Педагогічні науки*. 2010. Вип. 16. С. 91–94.
53. Котегова, Л. І., Усатова, І. А., Шахматов, В. А. Роль ігрової діяльності в процесі фізичного виховання. У: *Викладач і студент: умови особистісного і професійного зростання* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (29–30 жовтня 2009 р.). Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2009. С. 181–182.
54. Кошель, А. П. Використання здоров'язбережувальних технологій у дошкільному закладі. *Розвиток концепції національної освіти С. Русової у сучасних умовах. Педагогічні науки*. Вінниця, 2016. Вип. 135. С. 41–45.
55. Кошель, А. П. Интерактивные педагогические технологии культуры здоровья в будущих воспитателей дошкольных учебных заведений. *Тенденции развития психологии и педагогики*. Уфа, 2014. С. 31–35.
56. Кошель, А. П. Здоров'язбережувальна діяльність майбутніх вихователів дошкільного навчального закладу у процесі професійної підготовки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки*. 2013. № 110. С. 235–237.
57. Кошель, А. П. Формування культури здоров'я майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2015.

58. Кошель, А. П. Формування здоров'язбережувальної компетентності дітей дошкільного віку. У: *Наука та інновації – 2019: теорія, методологія та практика* : матеріали міжнар. наук. конф. Запоріжжя, 2019. Т. 3. С. 153–155.

59. Кошель, А. П., Білоус, А. А., Кравченко, Ю. А., Семендй, А. П. Деякі аспекти формування освітньо-розвивального середовища в закладах дошкільної освіти. *Український психолого-педагогічний збірник* : наук. журнал. Львів, 2018. Вип. 14. С. 48–51.

60. Кошель, А. П., Бондаренко, К. В., Дубровська, І. М. Деякі аспекти професійної підготовки майбутнього вихователя до організації фізичного виховання дітей дошкільного віку. *Український психолого-педагогічний збірник* : наук. журнал. Львів, 2018. Вип. 14. С. 52–56.

61. Кошель, А. П. Роль здоров'язберігаючих технологій у розвитку конкурентоспроможності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Сладковічево, 2016. С. 59–63.

62. Кошель, А. П. Формування культури здоров'я майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Глухів, 2015. 226 с.

63. Кошель, А., Герман, Т. Розвиток здоров'язбережувальних компетентностей у дітей старшого дошкільного віку. *InterConf*. 2020. Вип. 21. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/3775> (дата звернення: 26.12.2024).

64. Кошель, А., Дмитренко, О. Ігрові технології в освітньому процесі закладів дошкільної освіти. *InterConf*. 2020. Вип. 28. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/4502> (дата звернення: 12.10.2024).

65. Кошель, А., Кошель, В., Єфіменко, В. До проблеми впровадження здоров'язбережувальних освітніх технологій в закладах дошкільної освіти. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*. 2023. March 24, 2023; Zagreb, Croatia. С. 177–181. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/831> (дата звернення: 10.10.2024).

66. Кошель, А., Кошель, В., Журавель, Т. До проблеми індивідуального оздоровлення дітей дошкільного віку засобами фізичного виховання. URL: <file:///E:/ЗАГРУЗКИ/ЗАГРУЗКИ%20Mozilla/11.pdf> (дата звернення: 11.10.2024).
67. Кошель, А., Кошель, В., Калімбет, О., Рябченко, А., Хаблова, М. Фізичне виховання дітей дошкільного віку як основа формування здоров'я сучасного суспільства. *ГРААЛЬ НАУКИ*. 2021. Вип. 5. С. 277–284.
68. Кошель, А., Кошель, В., Каплун, В. До проблеми взаємодії закладів дошкільної освіти з сім'єю у формуванні здоров'язбережувальної та рухової компетентності дошкільників. У: *Матеріали конференцій МЦНД*. 2023. Вип. 17.03.2023; Дніпро, Україна. С. 178–182.
69. Кошель, А., Кошель, В., Мікрюкова, В. Деякі аспекти використання «PUBLIC RELATIONS» у формуванні позитивного іміджу закладу дошкільної освіти. *InterConf*. 2021. Вип. 46. С. 122–131.
70. Кошель, А., Кошель, В., Сілка, К. Деякі аспекти зміцнення здоров'я дітей згідно оновленого базового компоненту дошкільної освіти України. *Збірник наукових праць ЛОГОС*. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-19.03.2021:v3.8261> (дата звернення: 09.01.2024).
71. Кошель, А., Кошель, В., Хаблова, М., Наливайко, Н. Казкотерапія як здоров'язбережувальна технологія у роботі з дітьми дошкільного віку. *InterConf*. 2021. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/13459.8261> (дата звернення: 09.02.2025).
72. Кошель, А. П., Курок, О. І. Професійні аспекти культури здоров'я майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. Чернігів : Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, 2013. Вип. 107, т. 1. С. 204–208.
73. Кошель, А. П., Кульбако, Н. П. Використання елементів арт-терапії в умовах освітнього процесу закладів дошкільної освіти : навчально-методичний посібник. Чернігів : ФОП Баликіна О. В., 2020. 90 с.

74. Кошель, А. П., Клименок, М. В., Корнієнко, І. С. та ін. Використання інноваційних технологій в освітньо-виховному процесі в ЗДО. У: *Актуальні наукові дослідження в сучасному світі* : зб. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 10 (42), Ч. 5. С. 55–58.

75. Кошель, А. П., Кошель, В. М., Міненко, А. О. Розвиток soft skills у майбутніх вихователів як необхідний компонент конкурентоспроможності на ринку праці в системі дошкільної освіти. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. Чернігів : НУЧК, 2021. Вип. 12 (168). С. 194–198.

76. Кошель, А., Олексієнко, В., Дзякова, Н. Деякі аспекти створення позитивного іміджу ЗДО на сучасному етапі реформування дошкільної освіти. *InterConf*. 2020. Вип. 34. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/5525> (дата звернення: 12.11.2024).

77. Кошель, А. П. Педагогічні умови формування культури здоров'я майбутнього вихователя ДНЗ. У: *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія* : зб. ст. / редкол.: О. В. Глузман [та ін.]. Ялта : РВВ КГУ, 2014. Вип. 45, Ч. 2. С. 148–155.

78. Кошель, А. П. Цінність здоров'я як важлива складова іміджу майбутнього вихователя дітей дошкільного віку освіти. У: *Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук* : матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ). Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. Ч. 2. С. 19–22.

79. Кошель, В. М. «Валеологія та основи медичних знань» : посібник. Чернігів : ФОП Баликіна О. В., 2020. 158 с.

80. Кошель, В. М., Васько, Н. С. Деякі аспекти педагогічного керівництва процесом індивідуального оздоровлення дошкільників засобами фізичного виховання. У: *Матеріали конференцій МЦНД 17.05.2024*. Ужгород, Україна. С. 242–248.

81. Кошель, В. М. Визначення критеріїв та показників готовності

майбутніх вихователів до навчання рухових дій дітей дошкільного віку. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія*. Ялта, 2014. Вип. 45, Ч. 2. С. 155–161.

82. Кошель, В. М., Герман, Н. В. Зміст і методика використання оздоровчих технологій в умовах освітнього процесу закладів дошкільної освіти : посібник. Чернігів : ФОП Баликіна О. В., 2020. 60 с.

83. Кошель, В. М. Деякі аспекти підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язберезувального середовища в закладах дошкільної освіти. *Український психолого-педагогічний науковий збірник*. Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2018. Вип. 14. С. 64–68.

84. Кошель, В. М. Деякі аспекти підготовки майбутніх вихователів до фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільних закладах. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету* / голов. ред. М. О. Носко. Чернігів, 2012. Вип. 100. С. 208–210.

85. Кошель, В. М., Кошель, А. П. Деякі аспекти професійно-педагогічної культури майбутнього педагога. *Український психолого-педагогічний збірник* : наук. журнал. Львів, 2017. Вип. 10. С. 99–103.

86. Кошель, В. М., Донець, І. О. Розвиток рухових якостей дітей дошкільного віку інтеграційним комплексом рухів і музики в закладах дошкільної освіти : посібник. Чернігів : ФОП Баликіна О. В., 2019. 158 с.

87. Кошель, В. М. До проблеми зміцнення здоров'я дітей в закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану. У: *Збірник матеріалів VI Регіональної науково-практичної конференції* (м. Нікополь, 29 лютого 2024 року). Нікополь : Навчально-методичний кабінет, 2024. С. 77–80.

88. Кошель, В. М., Дорошенко, А. С. До проблеми зміцнення здоров'я дітей засобами здоров'язберезувальних освітніх технологій у закладі дошкільної освіти. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/1835> (дата звернення: 23.10.2024).

89. Кошель, В. М. Здоров'я як важливий компонент формування професійного іміджу майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. У:

Scientific and pedagogic internship «Innovative methods of organization of the educational process in the field of pedagogy and psychology in Ukraine and EU countries» : Internship proceedings. Lublin, 2019. P. 83–86.

90. Кошель, В. М., Каплун, В. В. Організація здоров'я-збережувального середовища в закладі дошкільної освіти : навчально-методичний посібник. Чернігів : ФОП Баликіна С. М., 2023. 86 с.

91. Кошель, В. М. К. Д. Ушинський про фізичне виховання дітей дошкільного віку. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету* / голов. ред. М. О. Носко. Чернігів, 2010. Вип. 79. С. 84–86.

92. Кошель, В. М., Костирко, Ю. В. Науково-теоретичні засади формування здорового способу життя : посібник. Чернігів : ФОП Баликіна О. В., 2018. 145 с.

93. Кошель, В. М., Кошель, А. П., Костирко, Ю. В., Лемешко, М. С. Формування потреби здорового способу життя в майбутнього вихователя дітей дошкільного віку в процесі професійної підготовки. *У: Актуальні наукові дослідження в сучасному світі : зб. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 10 (42), Ч. 5. С. 59–64.*

94. Кошель, В. М., Коленко, Л. Ф. Оздоровлення дітей в закладах дошкільної освіти під час літнього періоду : навчально-методичний посібник. Чернігів : ФОП Баликіна О. В., 2020. 100 с.

95. Кошель, В., Козлова, В., Пась, К. та ін. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І СІМ'Ї. *Збірник наукових праць SCIENTIA*. 2021. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/article/view/13606> (дата звернення: 23.12.2024).

96. Кошель, В., Кошель, А., Чеботар, В., Лічман, К. До проблеми взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї з фізичного виховання дітей дошкільного віку. *ГРААЛЬ НАУКИ*. 2021. Вип. 9. С. 321–327. DOI: 10.36074/grail-of-science.22.10.2021.56 (дата звернення: 17.12.2024).

97. Кошель, В. М., Курок, О. І. Розвиток рухової активності дітей

дошкільного віку : навч. посіб. Чернігів : ФОП Ремізова В. М., 2015. 62 с.

98. Кошель, В. М. Організація і управління роботи ЗДО в літній оздоровчий період : навчально-методичний посібник. Чернігів : ФОП Баликіна О. В., 2020. 122 с.

99. Кошель, В. М., Мегаці, А. До проблеми формування потреби здорового способу життя дітей дошкільного віку. *Collection of scientific papers «SCIENTIA»*. 2024. May 31, 2024; Berlin, Germany. С. 225–229.

100. Кошель, В. М. Організація охорони життя і здоров'я дітей у дошкільних навчальних закладах. У: *Формування навичок та вмінь з безпеки життєдіяльності дитини за Базовим компонентом дошкільної освіти* : матеріали наук.-метод. семінару. Чернігів : ЧОППО імені К. Д. Ушинського, 2013. Вип. 1, Ч. 1. С. 50–57.

101. Кошель В. М. Організація рухової діяльності дітей дошкільного віку. Педагогічні ідеї Софії Русової у контексті сучасної освіти : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 160-річчю від дня народження С. Ф. Русової. Чернігів : Десна Поліграф, 2016. С. 167–168.

102. Кошель В. М. Підготовка майбутніх вихователів до навчання рухових дій дітей дошкільного віку : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 Глухів, 2016. 252 с.

103. Кошель В. М., Почітаєва О. І., Дубровська І. М. Формування культури здоров'я дітей дошкільного віку в умовах закладів дошкільної освіти : посіб. для студ. спец. «Дошкільна освіта», працівників закладів дошкільної освіти та батьків. Чернігів : ФОП Баликіна О.В., 2018. 177с.

104. Кошель В. М., Рішко Д. М. Здоров'язбережувальні технології в закладах дошкільної освіти: посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» працівників закладів дошкільної освіти та батьків. Чернігів: ФОП Баликіна О.В., 2018 – 88 с.

105. Кошель В. М. Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти: навчальний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта», викладачів закладів вищої освіти, вихователів дітей

дошкільного віку, батьків та зацікавлених небайдужих осіб. Чернігів: ФОП Баликіна О. В., 2020. 130 с.

106. Кошель В.М., Хімії О. С., Таценко О. М. «Здоров'язбережувальні технології як засіб зміцнення здоров'я дітей в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.» Collection of scientific papers «SCIENTIA» October 18, 2024; Berlin, Germany (2024): 141-149.

107. Кошель В., Юрченко Н.. Використання інноваційних технологій для самовдосконалення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в професійній діяльності. URL : erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/3150 (дата звернення: 19.02.2024).

108. Кремень, В. Г., Сисоєва, С. О., Бех, І. Д., Вознесенська, О. Л., Гавриш, Н. В., Гончар, Л. В., Журба, К. О., Ільїн, В. В., Канішевська, Л. В., Кириченко, В. І., Комаровська, О. А., Корнієнко, А. В., Куниця, Т. Ю., Курбатов, С. В., Литовченко, О. В., Малиношевський, Р. В., Мачуський, В. В., Найдьонова, Л. А., Рейпольська, О. Д., Толочко, С. В., Федорченко, Т. Є., Харченко, Н. В., Чаплінська, Ю. С., & Шахрай, В. М. (2022). КОНЦЕПЦІЯ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ В ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(2), 1-30. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4206>

109. Курок О.І., Лісневська Н.В. Рухова активність дітей дошкільного віку як необхідна складова здоров'язберігаючого середовища в ДНЗ. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки. Вип. 24. Глухів, 2014. С. 100–106.

110. Курок О., Хлус Н. «Розвиток фізичних якостей у дітей старшого дошкільного віку засобом спортивної гри футбол». *Спортивні ігри*, вип. 4 (26), Березень 2023, с. 4-15, doi:10.15391/si.2022-4.01.

111. Кустовська О. В. Метододогія системного підходу та наукових досліджень : Курс лекцій. Тернопіль : Економічна думка, 2005. 124 с.

112. Левінець Н. В. Моделювання здоров'язберігаючого середовища дошкільного навчального закладу: сучасні підходи. URL : <http://www.ird.npu.edu.ua/files/l.pdf>. (дата звернення: 14.12.2024).

113. Лист МОН України від 02.09.2022 № 1/10258-22 «Про організацію діяльності закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану». Київ : МОН України, 2022.

114. Лісневська Н.В. Педагогічні умови створення здоров'язберігаючого середовища в дошкільному навчальному закладі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Дошкільна педагогіка» / Н.В. Лісневська. Київ, 2016. 24 с.

115. Лохвицька Л. В. Програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку «Про себе треба знати, про себе треба дбати». Тернопіль. Мандрівець, 2014. 120 с.

116. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Офіційний вісник України : зб. нормат.-прав. актів. 2013. № 50. С. 17–83.

117. Нестеренко В. В. Підготовка майбутніх педагогів до виховання у дошкільників навичок здорового способу життя : дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Нестеренко Вікторія Володимирівна / Південноукраїнський ДПУ ім. К. Д. Ушинського. О., 2003. 231 с.

118. Нетрадиційні методи оздоровлення дітей дошкільного віку : [навч. посіб.] уклад. Г. І. Григоренко, Н. Ф. Денисенко, Ю. О. Коваленко, Н.В. Маковецька. Запоріжжя : ЗНУ, 2006. 119 с.

119. Нестеренко, В. І. *Методичний супровід у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників*. // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2019. – № 5. – С. 82–89.

120. Організація та методика проведення рухливих ігор URL : <http://udnz15.org/organizaciya-ta-metodika>

121. Олійник О. О. Психологічні умови формування самооцінки у старших дошкільників : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Олійник Оксана Олексіївна. Київ, 2010. 236 с.

122. Омельченко Л. П., Омельченко О. В.. Здоров'ятворча педагогіка. Харків : Вид. група «Основа», 2008. 205 с.
123. Омельченко С. О. Взаємодія соціальних інститутів суспільства у формуванні здорового способу життя дітей та підлітків : [монографія] / С.О. Омельченко. Луганськ : «Альма-матер», 2007. 379 с.
124. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ : Українська академія дитинства, 2017. – 80 с.
125. Організація оздоровчої роботи в ДНЗ / упоряд. Л. А. Швайка. Харків. : Вид. група «Основа», 2011. 319 с. (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Керівнику»).
126. Оржеховська В. М. Стратегія педагогіки здорового способу життя Педагогіка і психологія, 2006. № 4. С. 20–28.
127. Піроженко Т. Особистісний потенціал дошкільника: умови розвитку в сучасному суспільстві Дошкільне виховання, 2012. №1
128. Піроженко Т., Карасьова К. Особистісний розвиток дітей у творчих іграх. Дошкільне виховання. 2012. № 9. С. 28–31.
129. Плохій З. Валеологія та екологія у змісті дошкільної освіти. Підготовка педагогічних кадрів і діяльності навчальних закладів нового типу в системі національної освіти: досвід і перспективи розвитку : зб. наук. пр. Ч. 2. Чернівці. ЦНТІ. 2002. С. 506–512.
130. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навч. пос. Київ. Академвидав. 2006. 456 с.
131. Портницька Н. Ф. До проблеми ефективності програми розвитку творчих здібностей дошкільників: результати апробації. Наука і освіта, 2014 №5.
132. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. – Ч. II. Від трьох до шести (семи) років / О. П. Аксьонова,

А.М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.] ; наук. Кер. О. Л. Кононко. Київ. ТОВ «МЦИФЕР–Україна», 2014. – 452 с.

133. Програма розвитку дитини дошкільного віку Українське дошкілля / О.І. Білан за заг. ред. О.В.Низковської. Київ. Мандрівець. 2017. 256с.

134. Програми розвитку дітей. URL: <https://mon.gov.ua/ua/-osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>. (дата звернення: 15.11.2024).

135. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» : затв. наказом МОН України від 31.12.2021 № 1668. Міністерство освіти і науки України, 2022.

136. Рудих Є. М. Формування здоров'язберігаючої поведінки старших дошкільнят засобами театралізованої діяльності. Молодий учений. 2019. № 4 (242). - С. 406-408.

137. Рунова М. О. Рухова активність дитини в дитячому садку: посібник для працівників дошкільних закладів, викладачів і студентів педвузів і коледжів: пер.з рос. мови. Харків. Ранок, 2007. 192 с.

138. Сахарова О. М. Педагогічні умови збагачення словника дітей молодшого дошкільного віку в процесі фізичного виховання. На правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.08 – дошкільна педагогіка. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», МОН України. Одеса, 2021.

139. Сахарова О. М. Казкотерапія у фізичному вихованні як засіб збагачення словника молодших дошкільників. Роль і місце психології і педагогіки у формуванні сучасної особистості : збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, Україна, 15-16 січня 2021 р.). Харків : Центр педагогічних досліджень, 2021. С. 38-41.

140. Сілка К.А., Кошель А.П. Кошель В.М. Деякі аспекти зміцнення здоров'я дітей згідно оновленого Базового компоненту дошкільної освіти України. Education and science of today: intersectoral issues and development of

sciences: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the I International Scientific and Practical Conference. Cambridge. P.C. Publishing House & European Scientific Platform, 2021. (Vol. 3).P 77-80

141. Терещенко Л. Психолого-педагогічні умови збереження психічного здоров'я дошкільника/ Вихователь-методист дошкільного закладу. Львів, 2011. №16. С. 22-29.

142. С Тітаренко, Є Дихал Засоби підвищення рухової активності у дітей старшого дошкільного віку в процесі проведення туристичних прогулянок URL :

https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=sbnfJ80AAAAAJ&citation_for_view=sbnfJ80AAAAAJ:UeHWp8X0CEIC

143. Товт В. А. Основи теорії та методики фізичного виховання : навч. посіб. та ін. Ужгород : Графіка, 2010. 138 с.

144. Троян Л.М., О.І.Почітаєва, О.М. Горман До проблеми формування культури здоров'я дітей дошкільного віку в умовах закладів дошкільної освіти Сучасна система освіти і виховання: досвід минулого – погляд у майбутнє. Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології» 2018. С. 8–10.

145. Троян Л.М., Кошель В.М. Розвиток рухової творчості дітей дошкільного віку в умовах закладів дошкільної освіти: посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» працівників закладів дошкільної освіти та батьків. Чернігів: ФОП Баликіна О. В., 2018. 136 с.

146. Туриніна О.Л. Психологія творчості. Київ. МАУП, 2007. 160 с.

147. Український тлумачний словник он-лайн
<https://eslovnyk.com/%D0%BF%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA>

148. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку : [навч.–метод. посіб.] / О. Л. Богініч, Н.В.Левинець, Л. В.Лохвицька, Л. А.Сварковська. Київ. Гененза, 2013. 128 с.

149. Філоненко О. Здоровий випускник дитсадка – успішний школяр. Дошкільне виховання . – 2014. – № 5. – С. 17–19.
150. Чаговець А. І. Розвиток рухової творчості в дітей дошкільного віку. Засоби навчальної та науково–дослідної роботи, 2011. №36
151. Шевченко Ю. М. Фізичний розвиток дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції рухів і музики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Шевченко Юлія Михайлівна. Київ. 2009. 245 с.
152. Шевчук, Н. П. Формування культури здоров'я дітей дошкільного віку засобами фізичного виховання. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2019. – 128 с.
153. Шульга Л. М. Барвиста радість (Розвиток творчих здібностей у дітей дошкільного віку на заняттях із малювання). 2–ге вид. виправ. й доп. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2012
154. Шиян БМ, Папуша ВГ, Приступа ЄН Теорія фізичного виховання Тернопіль. Збруч. 2000. 183с.
155. Юрочкіна С. О. Педагогічні засади валеологічного виховання дітей старшого дошкільного віку : дис... канд. пед. наук : 13.00.01 / Юрочкіна Світлана Олександрівна / Інститут проблем виховання АПН України. Київ. 1997. 153 с.
156. Юрчук О. І. Оптимізація рухового режиму дітей дошкільного віку, як необхідна умова здоров'язберігаючих технологій URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ozfm_2012_5_34.pdf. (дата звернення 25.10.2024).
157. Active Healthy Kids Canada. (2018). *The Active Healthy Kids Canada Report Card on Physical Activity for Children and Youth* (Vol. 13). Active Healthy Kids Canada.
158. Anderson, D. R., & Pempek, T. A. (2005). Television and very young children. *American Behavioral Scientist*, 48(5), 505–522.
159. Bailey, A., & Pangrazi, R. P. (2000). *Dynamic physical education for elementary school children*. Boston: Allyn and Bacon.
160. Buckingham, D. (2003). Media education: Literacy, learning and

contemporary culture. Cambridge: Polity Press.

161. Dietz, W. H. (2001). The obesity epidemic in young children: Reduce television viewing and promote playing. *British Medical Journal*, 322(7282), 313–314.

162. Fisch, S. M. (2004). *Children's learning from educational television: Sesame Street and beyond*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

163. Gallahue, D. L., Ozmun, J. C., & Goodway, J. D. (2012). *Understanding motor development: Infants, children, adolescents, adults* (7th ed.). McGraw-Hill.

164. Goodway, J. D., Robinson, L. E., & Stodden, D. F. (2008). Developmental trajectories in early sport specialization: Motor skill competence and physical activity. *Quest*, 60(1), 1–16.

165. Haga, M., & The Development Team. (2019). Effects of Pre-school Play on Motor Development in Children. *ResearchGate*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/331482745_Effects_of_Preschool_Play_on_Motor_Development_in_Children.

166. Green, L. W., & Kreuter, M. W. (2005). *Health program planning: An educational and ecological approach* (4th ed.). New York: McGraw-Hill.

167. Jago, R., & Pate, R. R. (2010). The role of preschool physical activity in the prevention of obesity. *American Journal of Preventive Medicine*, 38(1), 105–112.

168. Marsh, J. (2005). *Popular culture, new media and digital literacy in early childhood*. London: RoutledgeFalmer.

169. Mendola, N. D., & De Marco, A. (2021). Early Environmental and Biological Influences on Preschool Motor Skills. *Frontiers in Psychology*, 12, 725832. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.725832>

170. Pate, R. R., O'Neill, J. R., & McIver, K. L. (2011). Physical activity and health: Does physical education matter? *Quest*, 63(1), 60–70.

171. Peralta, L. G., & Smith, M. (2020). Preschool physical activity guidelines and policy in European Union countries. *Journal of School Health*, 90(5), 374–381.

172. Pica, R. (2014). *Moving and learning: The elementary school physical education experience* (7th ed.). Human Kinetics.

173. Stodden, D. F., Goodway, J. D., Langendorfer, S. J., Robertson, M. A., Rudisill, M. E., Garcia, C., & Garcia, L. E. (2008). A developmental perspective on the role of motor skill competence in physical activity. *Quest*, 60(2), 290–306.

174. Sgrò, F., Sestili, M., & Bocchi, F. (2016). Motor Skill Development in Italian Pre-School Children Induced by Structured Activities in a Specific Playground. *ResearchGate*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/305682836_Motor_Skill_Development_in_Italian_PreSchool_Children_Induced_by_Structured_Activities_in_a_Specific.

175. Tremblay, M. S., Barnes, J. D., Okely, A. D., LeBlanc, A. G., & Kandola, A. (2019). Global recommendations for physical activity and sedentary behaviour: A review of evidence-based guidance. *Journal of Sport and Health Science*, 8(3), 195–205.

176. Väistö, J., & Korpela, M. A. (2021). Physical Activity and Motor Competence in Preschool Children. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(8), 4381. <https://doi.org/10.3390/ijerph18084381>

177. Whitebread, D., & O’Sullivan, V. (Eds.). (2012). *Teaching and learning in the primary school*. Routledge.

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета для педагогів закладу дошкільної освіти

Мета: визначення рівня теоретичної та практичної готовності педагогів до організації рухової активності дітей 5–6 років, їхніх ціннісних орієнтацій і труднощів у роботі.

Інструкція: уважно прочитайте запитання та оберіть варіант відповіді, що найточніше відображає Вашу думку.

Блок 1. Когнітивна обізнаність

1. Які інваріантні компетентності формує освітній напрям «Особистість дитини» (зокрема, його фізичний складник) згідно з оновленим Базовим компонентом дошкільної освіти (2021)
 - ☐ Рухова компетентність
 - ☐ Здоров'язбережувальна компетентність
 - ☐ Соціально-комунікативна компетентність
 - ☐ Особистісна компетентність
 - ☐ Ігрова компетентність
2. Чи вважаєте Ви достатнім свій рівень знань щодо організації рухової активності дітей 5–6 років?
 - ☐ Так, повністю
 - ☐ Частково
 - ☐ Ні
3. Які джерела Ви використовуєте для оновлення знань із фізичного виховання дошкільників?
 - ☐ Методична література
 - ☐ Інтернет-ресурси, вебінари
 - ☐ Курси підвищення кваліфікації
 - ☐ Не користуюся додатковими джерелами

Блок 2. Мотиваційно-ціннісні орієнтації

4. Що для Вас є головною метою рухової активності дітей?
 - ☐ Зміцнення здоров'я
 - ☐ Розвиток рухових навичок
 - ☐ Дотримання навчальної програми
 - ☐ Соціалізація дітей

5. Наскільки Ви зацікавлені в упровадженні інноваційних підходів у фізичному вихованні?
- ☐ Дуже зацікавлений(а)
 - ☐ Частково
 - ☐ Не виявляю інтересу
6. Які труднощі Ви відчуваєте під час організації рухової діяльності дітей?
- ☐ Недостатня матеріальна база
 - ☐ Брак часу
 - ☐ Відсутність методичних знань
 - ☐ Інше (вказіть) _____

Блок 3. Діяльнісно-практична готовність

7. Як часто Ви організовуєте рухливі ігри під час освітнього процесу?
- ☐ Щодня
 - ☐ Кілька разів на тиждень
 - ☐ Рідко
8. Чи враховуєте Ви індивідуальні особливості дітей під час добору рухових вправ?
- ☐ Завжди
 - ☐ Іноді
 - ☐ Ні
9. Чи використовуєте Ви здоров'язберезувальні технології (дихальні вправи, коригувальні комплекси тощо)?
- ☐ Постійно
 - ☐ Час від часу
 - ☐ Не використовую

Блок 4. Рефлексивно-аналітична діяльність

10. Чи здійснюєте Ви самоаналіз власних занять із фізичного розвитку дітей?
- ☐ Завжди
 - ☐ Іноді
 - ☐ Ніколи
11. Яким чином Ви оцінюєте ефективність своєї роботи з організації рухової активності?
- ☐ За результатами спостережень за дітьми
 - ☐ За відгуками колег і адміністрації
 - ☐ Не проводжу оцінювання
12. Оцініть свій рівень професійної компетентності за шкалою від 1 до 5 (1 — низький, 5 — високий):
- ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

АНКЕТА ДЛЯ БАТЬКІВ**«Моє ставлення до рухової активності дитини»****Мета:**

Визначити рівень усвідомлення батьками значення рухової активності дітей дошкільного віку, з'ясувати їхню позицію щодо власної участі в організації рухового дозвілля та партнерської взаємодії з педагогами.

Інструкція:

Шановні батьки!

Просимо вас уважно ознайомитися із запитаннями та відмітити той варіант відповіді, який найбільше відповідає вашій думці. В анкеті немає «правильних» чи «неправильних» відповідей. Важливо, щоб ви відповіли щиро.

Отримані результати використовуватимуться лише узагальнено, для наукових цілей.

1. Як часто ви граєте з дитиною у рухливі ігри вдома або на прогулянці?

- ☐ Щодня
- ☐ Кілька разів на тиждень
- ☐ Рідко
- ☐ Майже ніколи

2. Яку роль, на вашу думку, відіграє рухова активність у розвитку дитини?

- ☐ Дуже важливу – рух сприяє здоров'ю, настрою, розвитку
- ☐ Важливу, але не головну
- ☐ Незначну

3. Як ви оцінюєте власну участь у формуванні рухових умінь дитини?

- ☐ Активно допомагаю, займаюсь разом із дитиною
- ☐ Іноді долучаюсь
- ☐ Практично не приділяю уваги

4. Чи підтримуєте ви участь дитини у спортивних або фізкультурних заходах у ЗДО?

- ☐ Завжди підтримую та беру участь
- ☐ Підтримую, але не завжди маю змогу бути присутнім
- ☐ Не приділяю цьому уваги

5. Які види спільних рухових занять ви практикуєте у сім'ї?

(можна обрати кілька варіантів)

- ☐ Прогулянки на свіжому повітрі
- ☐ Ігри з м'ячем, скакалкою, обручем
- ☐ Рухливі ігри у приміщенні
- ☐ Катання на велосипеді, самокаті тощо
- ☐ Інше (вказіть) _____

6. Як часто ви обговорюєте з вихователями питання фізичного розвитку дитини?

- ☐ Регулярно, під час зустрічей або батьківських зборів
- ☐ Іноколи
- ☐ Практично не обговорюю

7. Що найбільше впливає на бажання дитини бути активною?

- ☐ Приклад дорослих
- ☐ Організація занять у дитячому садку
- ☐ Ігри з друзями
- ☐ Власна цікавість

8. Яку інформацію ви хотіли б отримати від вихователів щодо рухового розвитку дитини?

- ☐ Рекомендації щодо ігор та вправ
- ☐ Відомості про досягнення дитини
- ☐ Поради щодо організації рухової активності вдома
- ☐ Інше (вказіть) _____

9. Як ви ставитеся до спільних фізкультурних свят і заходів у ЗДО?

- ☐ Беру участь із задоволенням
- ☐ Підтримую, але не завжди беру участь
- ☐ Не бачу в них потреби

10. На вашу думку, чи достатньо уваги у вашій родині приділяється фізичному розвитку дитини?

- ☐ Так, достатньо
- ☐ Частково
- ☐ Ні, варто більше

11. Що, на вашу думку, заважає вам більше займатися з дитиною руховими вправами?

- ☐ Брак часу
- ☐ Відсутність умов
- ☐ Відсутність власних навичок
- ☐ Дитина не виявляє інтересу
- ☐ Інше (вкажіть) _____

12. Ваші пропозиції або побажання щодо організації рухової активності дітей у дитячому садку:

Обробка результатів

Для кількісного аналізу відповіді оцінюються за трьохбальною шкалою:

- **3 бали** – високе позитивне ставлення (активна участь, усвідомлення значущості руху);
- **2 бали** – помірне ставлення (часткова участь, вибірковий інтерес);
- **1 бал** – низький рівень зацікавленості або пасивність.

Рівні сформованості аксіологічного ставлення батьків:

- 27–36 балів – **високий рівень**;
- 18–26 балів – **середній рівень**;
- менше 18 балів – **низький рівень**.

Методика ранжування цінностей «Карта сімейних пріоритетів»

Цей метод використовується для виявлення місця рухової активності серед інших життєвих пріоритетів сім'ї.

Метою є визначення **ціннісної орієнтації родини** та її ставлення до фізичного розвитку дитини в контексті загальної виховної системи.

Батькам пропонується список із 10 цінностей:

1. Здоров'я
2. Освіта і розвиток дитини
3. Сім'я
4. Матеріальний добробут
5. Рухова активність
6. Відпочинок
7. Спілкування
8. Творчість
9. Дисципліна
10. Духовність

Інструкція: *«Розташуйте запропоновані цінності у порядку їхньої значущості для вашої родини (1 — найважливіша, 10 — найменш важлива)».*

Якщо «Рухова активність» отримує місце:

- 1–3 — **високий рівень аксіологічної орієнтації** (рух сприймається як цінність);
- 4–6 — **середній рівень** (цінність визнається, але не є пріоритетною);
- 7–10 — **низький рівень** (рухова активність не має значущого місця у виховній системі).

Цей метод дозволяє виявити глибинні ціннісні орієнтири батьків і визначити, наскільки ідея руху інтегрована у їхню сімейну культуру.

Опитувальник «Готовність до партнерства з педагогами»

Методика спрямована на визначення **ступеня готовності батьків до співпраці з педагогічним колективом** у питаннях фізичного розвитку дітей.

Вона допомагає з'ясувати рівень відкритості, зацікавленості та довіри до вихователя як партнера у виховному процесі.

Опитувальник містить 8 тверджень, які оцінюються за **п'ятибальною шкалою Лайкерта** (1 — «повністю не згоден», 5 — «повністю згоден»).

Приклади тверджень:

1. Я готовий співпрацювати з вихователями у питаннях розвитку рухової активності дитини.
2. Я беру участь у спільних фізкультурних заходах дитсадка.
3. Мені цікаво дізнаватися про нові методики фізичного виховання.

4. Я вважаю себе партнером вихователя у питаннях формування рухових навичок.
5. Я обговорюю з вихователями результати рухового розвитку своєї дитини.
6. Вихователь може допомогти мені краще організувати рухову активність у сім'ї.
7. Я готовий пропонувати власні ідеї для спільних заходів.
8. Мене цікавить інформація про здоров'язбережувальні технології.

Інтерпретація результатів:

- 4,1–5,0 бала — **високий рівень партнерської готовності;**
- 2,6–4,0 бала — **середній рівень;**
- 1,0–2,5 бала — **низький рівень.**

Ця методика дозволяє оцінити не лише готовність до співпраці, а й **потенціал батьків як учасників спільного освітнього процесу.**

Метод незакінчених речень

Проективна методика, що дає змогу виявити **емоційно-ціннісне ставлення** батьків до рухової активності дітей і до взаємодії з педагогами.

Вона має м'який, ненав'язливий характер і сприяє саморефлексії респондентів.

Батькам пропонується завершити незакінчені фрази:

1. Коли ми з дитиною граємо у рухливі ігри, я відчуваю...
2. Рухова активність у нашій сім'ї — це...
3. Вихователь допомагає мені...
4. Мені хотілося б, щоб моя дитина...
5. Якби я мав більше часу, я б...
6. Для мене важливо, щоб дитина...
7. Я вважаю, що фізичне виховання в дитсадку...

Обробка результатів здійснюється якісно: аналізується зміст відповідей, виділяються ключові смисли — позитивне ставлення, емоційна залученість, прагнення до партнерства, або навпаки — байдужість, дистанційованість.

Рівні сформованості визначаються за переважанням позитивних або нейтральних установок:

- **високий рівень** — позитивні емоції, усвідомлення цінності руху, бажання співпраці;
- **середній** — вибіркові позитивні висловлювання;
- **низький** — байдужість або відсутність інтересу до теми.

Методика ефективна тим, що дозволяє оцінити **внутрішню позицію батьків** — не лише їхні знання, а й щирі емоції, що є важливою складовою аксіологічної готовності.

Додаток В

Самооцінювальний лист компетентностей

Мета: визначити рівень готовності методиста до здійснення науково-методичного супроводу педагогів із питань організації рухової активності дітей.

Інструкція: оцініть кожне твердження за шкалою від 1 до 5 (1 — повністю не згоден, 5 — повністю згоден).

№	Твердження	1	2	3	4	5
1	Добре орієнтуюсь у сучасних підходах до організації рухової активності дошкільників.	☐	☐	☐	☐	☐
2	Умію планувати систему методичної роботи з педагогами із цього напрямку.	☐	☐	☐	☐	☐
3	Здійснюю моніторинг результатів рухової діяльності дітей у закладі.	☐	☐	☐	☐	☐
4	Забезпечую педагогів актуальними навчально-методичними матеріалами.	☐	☐	☐	☐	☐
5	Можу надати індивідуальну консультацію вихователю з питань фізичного виховання.	☐	☐	☐	☐	☐
6	Використовую результати аналізу для вдосконалення освітнього процесу.	☐	☐	☐	☐	☐
7	Сприяю впровадженню інноваційних здоров'язберезливих технологій.	☐	☐	☐	☐	☐
8	Володію навичками педагогічного аналізу рухової активності дітей.	☐	☐	☐	☐	☐
9	Маю сформовану особисту мотивацію до вдосконалення методичного супроводу.	☐	☐	☐	☐	☐
10	Відчуваю потребу у додатковому навчанні з цієї тематики.	☐	☐	☐	☐	☐

Підсумкова інтерпретація результатів

- **40–50 балів** — високий рівень готовності до методичного супроводу.
- **25–39 балів** — середній рівень, потреба у вдосконаленні окремих компонентів.
- **менше 25 балів** — низький рівень, необхідність у системній підготовці.

Організаційна модель методичного супроводу організації рухової активності дітей старшої групи закладу дошкільної освіти (система семінарів-практикумів, педагогічних майстерень і консультацій)

Вступ

Методичний супровід організації рухової активності дітей старшої групи ЗДО спрямований на вдосконалення професійної компетентності педагогів, формування здоров'язбережувального середовища, розвиток у дітей інтересу до руху та фізичних вправ. Протягом навчального року педагоги залучаються до системи семінарів-практикумів, педагогічних майстерень і консультацій, які допомагають інтегрувати рухову діяльність у різні види дитячої активності.

Зміст

- Вступ
- Вересень — Семінар-практикум «Рухова активність як основа здоров'я дитини»
- Жовтень — Педагогічна майстерня «Ігрові технології у фізичному вихованні старших дошкільників»
- Листопад — Консультація «Моніторинг і оцінка рухової активності дітей старшого дошкільного віку»
- Грудень — Семінар-практикум «Інтеграція руху у всі види діяльності дитини»
- Січень — Педагогічна майстерня «Фітбол-гімнастика та нетрадиційні засоби рухової активності»
- Лютий — Консультація «Індивідуальний підхід у розвитку фізичних якостей дошкільників»
- Березень — Семінар-практикум «Використання музики в організації рухової діяльності»
- Квітень — Педагогічна майстерня «Інтерактивні форми рухливих ігор»
- Травень — Круглий стіл «Здорова дитина — успішна дитина»
- Додатки
- Висновки

Вересень

Семінар-практикум «Рухова активність як основа здоров'я дитини»

Цільова аудиторія: Вихователі, педагоги, фахівці дошкільної освіти.

Орієнтовний час: 50 хвилин.

Мета: Розвивати професійну компетентність педагогів щодо організації рухової активності дітей та сприяти формуванню у них (педагогів) свідомого ставлення до здорового способу життя.

Завдання:

1. Актуалізувати знання про фізіологічне значення руху для розвитку дитини.
2. Ознайомити з основними принципами побудови рухового режиму.
3. Практично відпрацювати техніки проведення рухливих ігор, вправ та естафет.
4. Розробити практичні ідеї для інтеграції руху в різні освітні заняття.

Обладнання: Килимки (за кількістю учасників), обручі (4-5 шт.), м'ячі (малі та середні), фітболи (2-3 шт.), конуси (6-8 шт.), картки з прикладами завдань для інтеграції, музичний супровід.

Етап	Зміст та методи роботи	Час	Обладнання
I. Організаційний та Вступний блок		5 хв	
1. Вступне слово та актуалізація	Привітання. Оголошення теми та мети. « Рух — це життя »: коротке обговорення (1 хв), чому саме рухова активність є фундаментом фізичного, інтелектуального та емоційного здоров'я дитини.	2 хв	
2. Експрес-опитування	Метод «Мікрофон»: «Яка улюблена рухлива гра ваших вихованців і чому?» (Стимулювання до обміну досвідом).	3 хв	
II. Теоретична частина: Фундамент Руху		10 хв	
3. Доповідь «Основні принципи організації рухової активності»	Короткий виклад ключових принципів (3 хв): - Принцип вікової відповідності: відповідність навантаження та складності віку. - Принцип систематичності: регулярність і послідовність. - Принцип індивідуалізації: врахування стану здоров'я та фізичної підготовки. - Принцип варіативності: постійна зміна видів діяльності (статичне/динамічне навантаження).	5 хв	
4. Обговорення «Оптимальний руховий режим»	Коротке обговорення норм рухової активності (мінімум 3-4 години на день для дошкільнят) та запобігання гіподинамії.	5 хв	
III. Практичний блок: Рух у Дії		30 хв	
5. Рухова розминка (Warm-up)	Комплекс вправ для активізації всіх груп м'язів, що імітують рухи тварин або природні явища	5 хв	Музичний супровід

6. Вправи з обладнанням	(«Лісова розминка»): «Лисичка присідає», «Пташка махає крилами». Педагоги виконують вправи в парах або малих групах, використовуючи обладнання: - Обручі: «Карусель» (біг навколо обруча, пролізання). - Фітболи/М'ячі: Вправи на рівновагу (лежачи на фітболі), кидки та ловля м'ячів у парах.	8 хв Обручі, м'ячі, фітболи
7. Естафета «Спритний педагог»	Сюжетна естафета «Подорож»: Проходження маршруту, що включає: а) біг «змійкою» між конусами; б) перенесення м'яча в обручі; в) фініш на килимку з вправою на релаксацію. (Акцент на швидкість, координацію, командну роботу).	7 хв Конуси, м'ячі, обручі, килимки
8. Інтеграція руху в освітній процес	Практикум «Рухові паузи»: - Математика: «Рахуємо кроки» (рахунок до 10, крокуючи на місці). - Мова/Грамота: «Склади слово рухом» (імітація літер тілом). - Ознайомлення з природою: Вправа «Покажи погоду» (Сонце — стрибки, дощ — присідання).	10 хв Картки з інтегрованими завданнями
IV. Рефлексія та Планування	Обговорення (5 хв): - Що було найбільш корисним/цікавим у практичному блоці? - Які етапи рухового режиму потребують посилення у вашій групі? - Самоаналіз: «Який мій особистий рівень рухової активності?» Заохочення до розробки власного міні-комплексу рухливих ігор та впровадження однієї нової «рухової паузи» наступного тижня. Підсумок семінару.	5 хв
9. Рефлексія та Самоаналіз		3 хв
10. Планування подальших дій		2 хв

Деталізація практичних вправ та інтеграції

7. Естафета «Спритний педагог» (Послідовність)

- Старт:** Учасники діляться на 2-3 команди.
- Координація:** Перший учасник біжить «змійкою» між 4-ма конусами.
- Спритність:** Після конусів учасник бере невеликий м'яч і кладе його в обруч, що лежить на підлозі (імітація «збору врожаю»).
- Рівновага:** Повертається назад, переступаючи через **фітбол** (обережно!) і передає естафету наступному.
- Фінал:** Команда перемагає, коли всі учасники виконали завдання.

8. Приклади інтеграції руху в освітній процес

Предмет/Заняття	Рухова пауза/вправа	Мета
Математика (Рахунок)	«1-2-3-4-5 — на зарядку поспішай!» Педагог називає число. Діти виконують відповідну кількість стрибків (наприклад, «три» — 3 стрибки).	Закріплення кількісного рахунку, тренування уваги.
Розвиток мовлення (Звуки)	Артикуляційно-рухова вправа «Літери-рухи». Педагог називає літеру, а діти приймають позу, що нагадує її обрис (наприклад, «О» — руки вгору, «І» — пряма	Розвиток фонематичного слуху, просторової уяви.

**Ознайомлення з
довкіллям**

стійка).

Вправа «Осіньне листя». Педагог: «Листя падає» (присідають), «Вітер дме» (нахили в сторони), «Листя кружляє» (обертаються).

Імітація природних явищ, розвиток координації.

Педагогічна майстерня «Ігрові технології у фізичному вихованні старших дошкільників»

Цільова аудиторія: Вихователі та інструктори з фізичної культури (старші групи ДНЗ).

Орієнтовний час: 55 хвилин.

□ **Мета:** Розвивати професійну компетентність педагогів щодо застосування ігрових технологій для комплексного фізичного розвитку дітей 5-6 років, сприяти формуванню здорового способу життя.

Завдання:

1. Визначити ключові особливості ігрової діяльності у фізичному вихованні старших дошкільників.
2. Практично відпрацювати методiku проведення рухливих ігор, що розвивають координацію та спритність.
3. Розробити та інтегрувати сюжетні ігрові елементи у стандартні фізичні вправи.

□ **Обладнання:** Килимки (за кількістю учасників), обручі (4-5 шт.), м'ячі (малі, середні), фідболи (2 шт.), конуси (6-8 шт.), музичний супровід.

Етап	Зміст та методи роботи	Час	Обладнання
I. Організаційний та Вступний блок		5	
		хв	
1. Вступ та актуалізація	Привітання. Оголошення теми, мети та формату роботи («Майстерня» – перевага практиці). Кейс-завдання (1 хв): Як перетворити звичайне присідання на цікаву гру для 5-річної дитини? (Короткі відповіді).	5 хв	
II. Теоретична частина: Від гри до навички		10	
		хв	
2. Доповідь-діалог «Ігрові технології та вікові особливості»	Ключові тези (5 хв): - Сюжетність: Старші дошкільники вимагають складніших правил і сюжетів (ролі, цілі). - Розвиток вольових якостей: Ігри вчать дотримуватися правил, чекати своєї черги, працювати в команді. - Основні принципи: Дозування навантаження через роль (наприклад, «ведмідь» біжить повільніше, «зайчик» стрибає швидше).	7 хв	
3. Технологія «3Д: Доступність, Діяльність, Динамічність»	Обговорення, як забезпечити: Доступність (зрозумілість правил), Діяльність (максимальне залучення) та Динамічність (швидка зміна навантаження).	3 хв	
III. Практичний блок: Майстерня ігор		35	
		хв	
4. Ігрова розминка	Комплекс імітаційних вправ під музику: - Запуск	5 хв	Музичний

«Подорож у космос» (Сюжетна)	ракети: Дихальна вправа, руки вгору. - Невагомість: Легкий біг на місці, розведення рук. - Стрибки на Місяці: Стрибки на двох ногах (низька гравітація).		супровід
5. Рухливі ігри з обладнанням (Спритність та Координація)	А) Обручі: Гра «Будиночки та господарі». Діти займають «будиночки» (обручі), за сигналом мінюються місцями. Модифікація: залишається на один обруч менше, ніж учасників (гра на швидкість реакції). Б) Фітболи/М'ячі: «Передача яйця дракона». Учасники парами передають фітбол спинами (без допомоги рук) або животами, переміщуючись по залу.	10 хв	Обручі, фітболи, м'ячі
6. Естафета «Археологи» (Навички та Командна робота)	Маршрут із перешкодами: а) Пробігання між конусами з низьким центром тяжіння (ходьба «гусячим кроком»). б) Перенесення «цінної знахідки» (малого м'яча) на килимку, утримуючи його на лопатці або животі (розвиток м'язів корпусу).	10 хв	Конуси, килимки, малі м'ячі
7. Інтеграція руху в освітній процес (Рухові паузи)	Практикум «Включи рух у заняття»: - Ознайомлення з природою: Вправа «Колообіг води» (присідання - «дощ», стрибки - «випаровування», руки вгору - «хмара»). - Мова (Лексика): Вправа «Збери слово-рух» (педагог називає прикметник: «швидкий», «м'який», «важкий» – діти імітують рух відповідно до цього слова).	10 хв	
IV. Рефлексія та Планування		5 хв	
8. Рефлексія та Обговорення	Метод «Рюкзак, Кошик, М'ясорубка»: - Рюкзак: Що візьму в роботу одразу (корисні прийоми)? - Кошик: Що залишу в теорії (не актуально для мене)? - М'ясорубка: Що потребує доопрацювання та адаптації?	3 хв	
9. Планування подальших дій	Заохочення до формування власного банку ігрових технологій та обмін ідеями на наступній методичній нараді.	2 хв	

Консультація «Моніторинг і оцінка рухової активності дітей старшого дошкільного віку»

Цільова аудиторія: Вихователі, інструктори з фізичної культури.

Орієнтовний час: 55 хвилин.

□ **Мета:** Розвивати професійну компетентність педагогів у сфері **діагностики та оцінки** рухової активності, що є основою для індивідуалізації фізичного виховання та формування здорового способу життя.

Завдання:

1. Актуалізувати значення об'єктивного моніторингу рухової активності.
2. Ознайомити з основними показниками та методами оцінки фізичного навантаження.
3. Практично відпрацювати навички хронометражу та розрахунку моторної щільності заняття.

□ **Обладнання:** Килимки, обручі, м'ячі, фітболи, конуси. **Додатково:** Секундоміри (або телефони), бланки для хронометражу/спостереження.

Етап	Зміст та методи роботи	Час	Обладнання/Матеріали
I. Організаційний та Вступний блок		5	хв
	Привітання. Оголошення теми.		
1. Вступ та актуалізація	Проблемне питання (3 хв): «Ми багато рухаємося, але чи достатньо? Як виміряти ефективність заняття не лише за хв радості дітей, а й за об'єктивними показниками?»	5	
		хв	
II. Теоретична частина:		15	
Інструменти оцінки		хв	
2. Доповідь «Ключові показники рухової активності»	А) Фізичне навантаження: Поділ на легке (ходьба, повільна гра), помірне (швидка ходьба, активні ігри), інтенсивне (біг, естафети). Б) Моторна щільність (МЩ): Час, витрачений дитиною на рухи, відносно загального часу заняття (оптимально 70-85%). В) Хронометраж: Фіксація часу, витраченого на різні види діяльності (рух, пояснення, очікування). Метод спостереження: Використання карток (протоколів) для фіксації активності (сидить, стоїть, рухається).	7	Демонстраційна таблиця МЩ
		хв	
3. Методи моніторингу	Сучасні методи: Коротке згадування про використання фітнес-браслетів/педометрів (крокомірів) для старших дітей (як ідея).	8	Зразки протоколів спостереження
		хв	

III. Практичний блок: Навчання спостереженню		30 хв	
4. Демонстраційна гра «Коти та Миші»	Мета: Створити умови для хронометражу. - Учасники діляться на дві групи: «Спостерігачі» (хронометристи) та «Гравці». - «Гравці» протягом 5 хвилин грають у рухливу гру з обручами та конусами. Завдання для «Спостерігачів»: Зафіксувати, скільки часу (у відсотках) було витрачено на: 1. Активний рух (біг, стрибки). 2. Пасивний рух (ходьба, стояння). 3. Очікування/Пояснення (нерухомість). Спільний розрахунок МЩ: Обговорення результатів та визначення, де було «просідання» активності. Вправа «Оціни навантаження»: Учасники виконують вправу з фітболами (наприклад, перекидання м'яча лежачи) та самостійно оцінюють її навантаження за шкалою 1 (легке) - 5 (інтенсивне). Обговорення, як змінити інтенсивність, додавши або зменшивши обладнання.	10 хв	Обручі, конуси, секундоміри
5. Практикум: Хронометраж та розрахунок МЩ		10 хв	Бланки хронометражу
6. Інтеграція: Аналіз фізичного навантаження		10 хв	Фітболи, м'ячі, килимки
IV. Рефлексія та Планування		5 хв	
7. Рефлексія та Самоаналіз	Обговорення (3 хв): «Який показник (МЩ чи навантаження) виявився для мене найважливішим?» та «Який елемент моїх занять потребує найбільшої корекції на основі моніторингу?» Рішення про впровадження протоколу хронометражу в одне з найближчих фізкультурних занять. Підсумок: Моніторинг — це не контроль, а інструмент для поліпшення якості роботи.	3 хв	
8. Планування подальших дій		2 хв	

Семінар-практикум «Інтеграція руху у всі види діяльності дитини»

Цільова аудиторія: Вихователі та педагоги дошкільної освіти.

Орієнтовний час: 55 хвилин.

Мета: Розвивати професійну компетентність педагогів щодо використання рухової активності як освітнього інструменту, сприяти формуванню навичок інтеграції руху в усі види діяльності дитини.

Завдання:

1. Визначити методичні основи інтеграції фізичних вправ у когнітивні та творчі заняття.
2. Практично освоїти рухові ігри, спрямовані на закріплення знань із різних освітніх галузей (математика, мовлення).
3. Розробити практичні сценарії «рухових пауз-ігор» для використання в старшій групі.

Обладнання: Килимки, обручі (4-5 шт.), м'ячі (малі, середні), фітболи (2 шт.), конуси (6-8 шт.), картки із зображенням літер та цифр.

Етап	Зміст та методи роботи	Час Обладнання/Матеріали
I. Організаційний та Вступний блок		5 хв
1. Вступ та актуалізація	Привітання. Оголошення теми та мети. Проблемне питання (3 хв): «Рух як інструмент навчання»: як забезпечити не просто рух, а рух, що розвиває когнітивні процеси?»	5 хв
II. Теоретична частина: Принципи інтеграції		10 хв
2. Доповідь «Від фізичного заняття до інтегрованої активності»	Ключові принципи інтеграції (5 хв): - Синхронність: Одночасне задіяння мови та руху (рухи на іменовані об'єкти, літери). - Тематичність: Вбудовування руху в тему заняття (наприклад, вивчення космосу — стрибки-ракети). - Сюжетність: Створення рухових історій (наприклад, казка, де кожен рух — частина сюжету).	7 хв
3. Обговорення «Переваги інтегрованого підходу»	Обмін думками: як рух підвищує увагу, пам'ять та емоційну стійкість дитини.	3 хв
III. Практичний блок: Рух як навчальний інструмент		30 хв
4. Рухова розминка «Абетка тіла»	Комплекс вправ для активізації. Інтеграція з Мовленням: Педагоги по	5 хв Картки з літерами

	черзі називають літери алфавіту, а група намагається «намалювати» цю літеру тілом (один або в парі).	
5. Інтеграція в Математику: «Руховий лік та порівняння»	А) Обручі та конуси: «Знайди своє число». Педагог називає число. Учасник біжить до обруча і кладе в нього відповідну кількість конусів (наприклад, «число 5» — 5 конусів). Б) Фітболи: «Більше-менше». Учасники формують групи: більше фітболів — більше коло, менше — менше.	10 хв Обручі, конуси, фітболи
6. Інтеграція у Розвиток мовлення та Сюжетні ігри	Гра «Склади речення-рухом». Учасники діляться на 3 групи (Іменники, Дієслова, Прикметники). Педагог називає слово. Кожна група виконує рух-імітацію: - Іменники (діти): Присідання. - Дієслова (бігати): Легкий біг на місці. - Прикметники (великий): Широкі кроки.	8 хв
7. Інтеграція у Творчу діяльність: «Скульптура емоцій»	Учасники використовують м'ячі та килимки, щоб створити «композицію» або «скульптуру» емоції (наприклад, «Радість», «Смукот», «Здивування»), використовуючи рухливі елементи (нахили, вигини, групування).	7 хв М'ячі, килимки
IV. Рефлексія та Планування		10 хв
8. Рефлексія та Самоаналіз	Обговорення (5 хв): - На яке заняття (окрім фізичного) було найлегше інтегрувати рух? - Який з прийомів «Рухового Сюжету» ви візьмете у свою роботу вже сьогодні? - Самоаналіз: «Наскільки часто я використовую рух, щоб пояснити дітям новий матеріал?»	5 хв
9. Планування подальших дій	Завдання «П'ять рухових хвилин»: Розробити п'ятихвилинну інтегровану рухову паузу для свого наступного заняття з математики. Обговорення варіантів та підсумок консультації.	5 хв

Педагогічна майстерня «Фітбол-гімнастика та нетрадиційні засоби рухової активності»

Цільова аудиторія: Вихователі та інструктори з фізичної культури (дошкільна освіта).

Орієнтовний час: 60 хвилин.

□ **Мета:** Розвивати професійну компетентність педагогів у використанні **фітбол-гімнастики** та інших нетрадиційних засобів для покращення координації, постави, вестибулярного апарату та емоційного стану дошкільників.

Завдання:

1. Ознайомити з методичними особливостями роботи з фітболами (безпека, правильна посадка).
2. Практично освоїти базовий комплекс вправ на фітболах для старших дошкільників.
3. Представити та апробувати приклади використання підручних матеріалів як нетрадиційних засобів для розвитку руху.

□ **Обладнання:** Фітболи (за кількістю учасників або половина + килимки), килимки, обручі, малі м'ячі, конуси, музичний супровід.

Етап	Зміст та методи роботи	Час	Обладнання/Матеріали
I. Організаційний та Вступний блок		5 хв	
1. Вступ та актуалізація	Привітання. Оголошення теми та мети. Стимулююче питання (3 хв): «Чому великий м'яч (фітбол) є не просто іграшкою, а важливим тренажером для м'язів-стабілізаторів та профілактики плоскостопості?»	5 хв	
II. Теоретична частина: Безпека та методика		10 хв	
2. Доповідь-Інструктаж «Фітбол: Правила безпеки та підбір»	Ключові тези: - Розмір: Фітбол підбирається за зростом (коліно дитини має бути зігнуте під кутом 90° при сидінні). - Безпека: Завжди страхувати дітей, заборона ставати ногами, обов'язкове протиковзке покриття. - Користь: Фітбол розвантажує хребет, зміцнює м'язи-корсет і розвиває відчуття рівноваги.	7 хв	Демонстрація правильної посадки на фітболі
3. Нетрадиційні засоби: Приклади та функції	Коротка презентація ідей: використання мішечків з піском (для постави), мотузок/стрічок (для координації), палиць (для рівноваги).	3 хв	Мішечки, стрічки
III. Практичний блок: Фітбол-		35 хв	

гімнастика та ігри

Практичне виконання вправ на фітболах (5 хв): - «Пружинка»: Легкі пружні рухи вгору-вниз (розминка). - «Годинник»: Нахили корпусом у різні боки (розвиток вестибулярного апарату). - «Крокодил»: Лежання на животі на м'ячі, ходьба руками вперед.		
4. Освоєння фітбола: Базовий комплекс «Маленькі вершники»	10 хв	Фітболи, музичний супровід
5. Естафета «Не втрать фітбол» (Співпраця та Координація)	10 хв	Фітболи, конуси, килимки
Використання обручів та килимків: - Обручі («Острівці»): Пересування, утримуючи рівновагу лише всередині обруча. - Килимки: Ходьба по килимку, згорнутому в «доріжку» (профілактика плоскостопості). - «Ловля м'яча»: Утримування малого м'яча на зігнутій нозі стоячи (розвиток рівноваги).		
6. Нетрадиційні засоби в русі: «Подорож по болоту»	10 хв	Обручі, килимки, малі м'ячі
7. Рухова пауза «Відновлення»	5 хв	Фітболи, килимки
IV. Рефлексія та Планування	10 хв	
8. Рефлексія «Дві зірки та одне побажання»	5 хв	
9. Самоаналіз та Планування	5 хв	

Лютий

Консультація «Індивідуальний підхід у розвитку фізичних якостей дошкільників»

Цільова аудиторія: Вихователі, інструктори з фізичної культури.

Орієнтовний час: 55 хвилин.

□ **Мета:** Розвивати професійну компетентність педагогів у сфері **диференціації фізичних навантажень та індивідуалізації завдань** для ефективного розвитку фізичних якостей дітей старшого дошкільного віку.

Завдання:

1. Актуалізувати значення діагностики для визначення рівня розвитку основних фізичних якостей (швидкість, сила, спритність).
2. Ознайомити з принципами адаптації (ускладнення/спрощення) рухових завдань в умовах групового заняття.
3. Практично освоїти диференційовані вправи з використанням стандартного обладнання.

□ **Обладнання:** Килимки, обручі, м'ячі (різної ваги/розміру), фітболи, конуси, секундоміри (або телефони).

Етап	Зміст та методи роботи	Час	Обладнання/Матеріали
I. Організаційний та Вступний блок		5	
	Привітання. Оголошення теми.		
1. Вступ та актуалізація	Питання до педагогів (3 хв): «Як забезпечити успіх дитині, яка бігає повільніше за інших, або якій важко втримати рівновагу, не виділяючи її з групи?»	5	
		хв	
II. Теоретична частина:		10	
Діагностика та диференціація		хв	
	Ключові якості старших дошкільників: - Швидкість: Оцінка часу в коротких пробіжках (3–5 м). - Спритність: Оцінка проходження простих смуг перешкод (з обручами, конусами). - Сила/Витривалість: Оцінка кількості кидків м'яча або стрибків за одиницю часу. Принцип індивідуалізації: Зміна дози навантаження, складності вправи або умов її виконання.		
2. Доповідь «Фізичні якості та їх оцінка»		7	
		хв	Таблиця критеріїв оцінки (схематично)
3. Правила диференціації в групі	А) За рівнем складності: 1-й рівень (для всіх), 2-й (для більш підготовлених — ускладнення), 3-й (для слабших — спрощення або допомога вихователя). Б) За дозою: Збільшення/зменшення кількості повторів або тривалості паузи.	3	
		хв	
III. Практичний блок:		30	
		хв	

Диференційовані вправи

4. Розвиток Швидкості та Спритності: «Естафета з обручами»	Метод диференціації: - Для швидких: Проходження дистанції з додатковим завданням (наприклад, перестрибнути 3 обручі, оббігти конус). - Для повільних: Скорочення дистанції або спрощення завдання (наприклад, пройти, а не перестрибнути). Практика: Педагоги виконують естафету, самостійно обираючи ускладнення.	10 хв	Обручі, конуси
5. Розвиток Сили та Витривалості: «Робота з м'ячем»	Метод диференціації: - М'ячі різної ваги/розміру: Кидки малого м'яча (більша вага) для сильніших; кидки великого м'яча (легший) для слабших. - Фіксація положення: Виконання вправи на килимку: підняття ніг, утримуючи м'яч.	10 хв	М'ячі, фітболи, килимки
6. Розвиток Рівноваги та Координації: «Небезпечна стежка»	Метод диференціації: - Для високого рівня: Ходьба вздовж лінії/на канаті з м'ячем на голові або фітболом у руках (додатковий обтяжувач/ускладнення). - Для низького рівня: Ходьба по широкій доріжці, тримаючись за руку педагога або обіймаючи фітбол для стійкості.	10 хв	Фітболи, килимки, конуси
IV. Рефлексія та Планування	Обговорення (5 хв): - «Який саме показник (швидкість, сила чи спритність) найчастіше потребує індивідуального підходу в моїй групі?» - Критерії самоаналізу: «Наскільки часто я використовую не більше двох диференційованих груп для одного завдання?» (Це допомагає не «розтягнути» увагу).	10 хв	
7. Рефлексія та Самоаналіз	Рішення про створення «паспорта рухових якостей» для 3-5 дітей у групі. Підсумок: Індивідуальний підхід — це шлях до успіху кожної дитини, незалежно від її природних даних.	5 хв	
8. Планування подальших дій			

Березень

Семінар-практикум «Використання музики в організації рухової діяльності»

Цільова аудиторія: Вихователі, музичні керівники, інструктори з фізичної культури.

Орієнтовний час: 50 хвилин.

□ **Мета:** Розвивати професійну компетентність педагогів у сфері **ритмопластики та музично-рухової терапії**, сприяти ефективному використанню музичного супроводу для підвищення якості, емоційності та інтенсивності рухової активності дітей.

Завдання:

1. Визначити основні функції музики у фізичному вихованні дошкільників (регулююча, емоційна, розвиваюча).
2. Практично освоїти методи підбору музики під різні види рухів (ходьба, біг, стрибки, релаксація).
3. Розробити елементи рухових ігор з акцентом на зміну темпу та ритму.

□ **Обладнання:** Килимки, обручі, м'ячі, фітболи, конуси, **музичний центр/колонка**, **добірка музики різних жанрів та темпів** (марш, вальс, швидкий поп-ритм, класична релаксаційна музика).

Етап	Зміст та методи роботи	Час	Обладнання/Матеріали
I. Організаційний та Вступний блок		5 хв	
1. Вступ та актуалізація	Привітання. Оголошення теми. Стимулююче питання (3 хв): «Як одним звуком (або його відсутністю) змінити настрою, темп і навіть форму руху дитини?»	5 хв	
II. Теоретична частина: Роль ритму та темпу		10 хв	
2. Доповідь «Музика як регулятор руху»	Ключові функції музики (5 хв): - Регулююча: Музичний розмір (2/4 для крокування, 3/4 для плавних рухів). - Емоційна: Створення ігрового або розслабляючого настрою. - Координаційна: Синхронізація рухів із ритмом (розвиток почуття ритму). Принцип: Музика має бути екологічною (без агресивних ритмів) та відповідати віку.	7 хв	Демонстрація музичних фрагментів (марш, вальс)
3. Нетрадиційне використання музики	Використання не лише готових треків, але й музичних інструментів або вокалізації (спів, плескання в долоні) для керування рухом.	3 хв	
III. Практичний		30	

**блок: Ритмічні
рухові ігри**

хв

4. «Зміни руху за темпом» (Координація та Швидкість)	Практика: Педагоги виконують: - Повільний темп (Вальс): Плавні нахили, ходьба «як по хмарах» (розвиток пластики). - Середній темп (Марш): Чітке крокування, виконання загальнорозвиваючих вправ (синхронізація). - Швидкий темп (Поп-ритм): Біг, стрибки, виконання естафет (розвиток швидкості).	10 хв	Музичні треки різних темпів
5. Ритмічна естафета «Пауза-Рух»	Мета: Навчання уваги. Учасники пересуваються (ходять з м'ячем, переносять обручі) під музику. Як тільки музика припиняється (пауза), всі мають миттєво зафіксувати положення тіла (розвиток гальмівних реакцій та уваги).	8 хв	М'ячі, обручі, колонка
6. Фітбол-гімнастика під музику (Ритмопластика)	Виконання вправ на фітболах під мелодійну, спокійну музику. Акцент на плавність та глибоке дихання. Вправи: «Маятник» (коливання на м'ячі), нахили, розтяжка (розвиток гнучкості та рівноваги).	8 хв	Фітболи, килимки, спокійна музика
7. Інтеграція «Малювання музики тілом»	Учасники слухають невеликий інструментальний твір (без слів) і передають його емоційний зміст та динаміку через імпровізовані рухи (емоційно-руховий розвиток).	4 хв	Незнайомий інструментальний твір
IV. Рефлексія та Планування	Обговорення (5 хв): - Який музичний фрагмент найкраще «запустив» бажаний рух у групі? - Самоаналіз: «Чи використовую я музику для <i>регулювання</i> темпу, чи тільки для фону?» - Проблеми: Які труднощі виникають при роботі з музикою в різних куточках зали/майданчика? Завдання: Створити свій «Плейлист для фізкультури», розділивши треки на 3 категорії: 1) Активація (швидкість); 2) Координація (ритм); 3) Релаксація (заспокоєння).	10 хв	
8. Рефлексія та Самоаналіз		5 хв	
9. Планування подальших дій		5 хв	

Квітень

Педагогічна майстерня «Інтерактивні форми рухливих ігор»

Цільова аудиторія: Вихователі, інструктори з фізичної культури.

Орієнтовний час: 60 хвилин.

□ **Мета:** Розвивати професійну компетентність педагогів у використанні **інтерактивних рухливих ігор (ІРІ)**, що поєднують фізичну активність, пізнавальні завдання та командну взаємодію, сприяючи формуванню здорового способу життя та соціальних навичок.

Завдання:

1. Визначити відмінності традиційних рухливих ігор від інтерактивних (ІРІ).
2. Практично освоїти кілька форматів ІРІ (ігри з кодуванням руху, квести, «живі» лабіринти).
3. Навчитися адаптувати базове обладнання для створення складних інтерактивних сценаріїв.

□ **Обладнання:** Килимки, обручі, м'ячі (різні), фітболи, конуси, **карточки з символами/цифрами, кольорові стрічки/маркери.**

Етап	Зміст та методи роботи	Час	Обладнання/Матеріали
I. Організаційний та Вступний блок		5	хв
1. Вступ та актуалізація	Привітання. Оголошення теми. Стимулююча вправа (3 хв): «Гра в Асоціації: Як м'яч може стати яблуком, а обруч — вікном?» (Перехід до інтерактивного мислення).	5 хв	
II. Теоретична частина:		10	хв
Відмінності та Принципи ІРІ			
2. Доповідь «Сутність інтерактивних рухливих ігор»	Ключові тези: - Інтерактивність: Діти не просто виконують рух, а <i>приймають рішення</i> , які впливають на хід гри. - Наскрізність: ІРІ завжди включають інтеграцію (мова, лічба, колір). - Колективне завдання: Перевага командним завданням, де успіх залежить від внеску кожного. Розбір трьох основних принципів: 1) Кодування (рух як відповідь на знак); 2) Варіативність (одне завдання — багато способів виконання); 3) Зворотний зв'язок (реакція середовища або партнерів на дію гравця).	5 хв	Схема «Традиційна гра vs ІРІ»
3. Принципи організації ІРІ		5 хв	

III. Практичний блок: Формати інтерактивних ігор

35
хв

4. ІРІ-Формат №1: «Кодовий Лабіринт» (Інтеграція + Спритність)

Мета: Швидкість + Лічба. **Сценарій:**

На підлозі розкладені конуси та килимки з **картками-цифрами**. Дитина біжить, торкається інвентарю, що відповідає **заданому коду** (наприклад, «оббігти 3 конуси, стрибнути на килимок з цифрою 5»).

Ускладнення: Робота в парах, де один дає код, інший виконує.

10
хв Конуси, килимки, картки з цифрами

5. ІРІ-Формат №2: «М'ячі, що говорять» (Комунікація + Координація)

Сценарій: Педагоги діляться на команди. Потрібно кинути м'яч у обруч, але тільки після того, як назвеш **навчальне поняття** (наприклад, «дике звірятко», «овоч», «прикметник»). -

Диференціація: Легкий м'яч – для легких понять; фітбол (вимагає зусиль) – для складних понять.

10
хв М'ячі (різні), обручі

6. ІРІ-Формат №3: «Жива Скульптура на Фітболі» (Баланс + Співпраця)

Сценарій: Учасники використовують фітболи для створення «скульптури» або «містку». Завдання: утримати рівновагу на м'ячах і не торкнутися підлоги. (Наприклад, двоє сидять на фітболах, третій повинен передати їм обруч). Акцент на **взаємостраховці** та узгодженості рухів.

10
хв Фітболи, обручі, килимки

7. Рухова пауза «Ритм взаємодії»

Швидкі вправи, де рух одного педагога визначає рух іншого (наприклад, «Дзеркало»: один показує рух, інший миттєво повторює).

5 хв

IV. Рефлексія та Планування

10
хв

8. Рефлексія «Що я беру із собою?»

Обговорення (5 хв): - Який з інтерактивних форматів найлегше ввести у вашу щоденну діяльність? - **Самоаналіз:** «Наскільки я готовий відмовитися від чіткої інструкції на користь *відкритого завдання* (де діти самі шукають рішення)?»

5 хв

9. Планування подальших дій

Завдання: Розробити ігровий сценарій «Подорож у космос», використовуючи 3 елементи інтерактивних форм (кодування, варіативність, командна взаємодія).

5 хв

Травень

Круглий стіл «Здорова дитина — успішна дитина»

Цільова аудиторія: Вихователі, інструктори з фізичної культури, психологи, адміністрація.

Орієнтовний час: 55 хвилин.

□ **Мета:** Стимулювати міждисциплінарну дискусію та **формування єдиного освітнього середовища** для забезпечення зв'язку між фізичним здоров'ям (руховою активністю) та когнітивним, соціальним успіхом дитини-дошкільника.

Завдання:

1. Обговорити науково доведені зв'язки між руховою активністю та успішністю у навчанні.
2. Обмінятися досвідом інтеграції руху в різні освітні блоки (мова, математика).
3. Розробити спільні стратегії для стимулювання рухової активності дітей з низькою мотивацією.

□ **Обладнання:** Килимки, обручі, м'ячі (лише як елементи для демонстрації кейсів), **стіл для обговорення, фліпчарт, маркери.**

Етап	Зміст та методи роботи	Час	Обладнання/Матеріали
I. Організаційний та Вступний блок		5 хв	
1. Вступ та «Аксіома здоров'я»	Привітання. Оголошення теми. Вправа «Спільна думка» (3 хв): Кожен учасник завершує фразу: «Успішна дитина — це дитина, яка...» (Зафіксувати ключові слова на фліпчарті: впевнена, уважна, соціалізована).	5 хв	Фліпчарт
II. Теоретична частина: Фізичне здоров'я та успіх		10 хв	
2. Доповідь-презентація «Нейрофізіологія руху»	Тези (7 хв): - Вплив рухової активності на розвиток префронтальної кори (увага, планування, контроль). - Вплив на формування м'язової пам'яті та великої моторики як основи для дрібної моторики (письма). - Роль рухливих ігор у соціальному успіху (командна робота, вміння програвати).	7 хв	Основні наукові тези
3. Дискусія «Рух і когнітивні функції»	Обговорення: «Які зміни в поведінці та увазі дітей ви помічаєте після активної рухливої перерви?» (Акцент на зниженні імпульсивності та підвищенні концентрації).	3 хв	
III. Практичний блок: Обмін		30 хв	

досвідом та Кейси

4. Фасилітована дискусія «Найкращі практики інтеграції руху»	Тема: Інтеграція руху у всі види діяльності. Завдання: Учасники діляться конкретними прикладами, як вони використовують: - Обручі для вивчення кольорів/геометричних фігур. - М'ячі для складання речень (слова на м'ячах). - Конуси для вибудовування числових послідовностей.	10 хв	Обручі, м'ячі, конуси (як ілюстрація)
5. Розбір Кейсів: «Робота з викликами»	Кейс 1: «Низька мотивація» – Дитина пасивна і не хоче брати участь у рухливих іграх. Як залучити її через індивідуальні (завуальовані) завдання? Кейс 2: «Агресія/Імпульсивність» – Дитина не може контролювати свої рухи під час гри. Як «перевести» цю надлишкову енергію в корисне русло (наприклад, у роль лідера/інструктора)?	10 хв	Підготовлені картки-кейси
6. Спільне прийняття рішення «Формула успіху»	Створення колективної «Формули здоров'я та успіху», що складається з 5-ти основних кроків для педагога (наприклад: 1. Діагностика; 2. Інтеграція; 3. Диференціація; 4. Рефлексія; 5. Співпраця з батьками).	10 хв	Фліпчарт, маркери
IV. Рефлексія та Планування		10 хв	
7. Підсумкова Рефлексія «Дерево рішень»	Обговорення (5 хв): - Що було найбільш корисним для моєї професійної діяльності? - Самоаналіз: «Яку одну нову стратегію я введу в роботу наступного тижня?»	5 хв	Фліпчарт (у формі дерева)
8. Планування подальших дій та Закриття	Підсумки та висловлення спільної позиції щодо важливості здорового способу життя як основи навчальної успішності.	5 хв	

Додатки до методичних заходів з розвитку рухової активності дітей

- ☐ Таблиця спостереження за руховою активністю дітей.
- ☐ Зразки рухливих ігор із описом, метою та правилами.
- ☐ Поради для батьків щодо підтримки рухової активності вдома.
- ☐ Орієнтовний перелік обладнання для фізичного розвитку.

1. Таблиця спостереження за руховою активністю дітей (Старший дошкільний вік)

Мета: Моніторинг фактичної рухової активності дитини протягом дня для визначення моторної щільності заняття та виявлення індивідуальних потреб.

Критерій оцінки	Низький рівень (1 бал)	Середній рівень (2 бали)	Високий рівень (3 бали)
I. Загальна рухова активність (Загальна кількість активних рухів за 15 хв)	Менше 50 рухів	50–70 рухів	Більше 70 рухів
II. Якість виконання основних рухів (Стрибки, біг, ходьба)	Рухи незграбні, неритмічні, порушення координації	Рухи чіткі, але не завжди синхронні; вимагає контролю	Рухи легкі, чіткі, координовані, виконує самостійно
III. Моторна щільність заняття (Час, проведений у русі, від загального часу заняття)	Менше 60%	60–75%	Більше 75%
IV. Самостійність та ініціативність (Бажання брати участь, пропонувати рухи)	Пасивний, часто відволікається, потребує постійного заохочення	Бере участь за пропозицією педагога, рідко проявляє ініціативу	Активний, самостійно пропонує рухливі ігри, допомагає іншим
V. Рівень витривалості (Здатність підтримувати високий темп)	Швидко втомлюється, просить відпочинку через 3-5 хв	Зберігає темп 7–10 хв, відновлюється швидко	Здатний підтримувати високий темп протягом усього заняття

Формула розрахунку Моторної щільності (МЩ) = (Час, витрачений на фізичні вправи / Загальна тривалість заняття) * 100%.

Моторна щільність _____ / _____ x 100% = _____ %

КАРТА АНАЛІЗУ ФІЗКУЛЬТУРНОГО ЗАНЯТТЯ

Мета відвідування заняття: Визначення часу, витраченого на рухову діяльність дітей. Оцінювання моторної щільності заняття за допомогою методу хронометрування. Створення санітарно-гігієнічних умов у приміщенні спортивної зали. Доцільність способів організації дітей під час заняття.

Вихователь з фізичного виховання _____

Вихователь _____

Санітарно-гігієнічний стан приміщення (майданчика) _____

Одяг та взуття дітей _____ **Одяг та взуття вихователя** _____

Одяг та взуття вихователя з фізичного виховання _____

Фізкультурне обладнання: _____

№	Аналіз керівництва	Оцінка				
		1	2	3	4	5
1.	Підготовка до заняття: - виконання гігієнічних умов - розміщення спортінвентаря - зовнішній вигляд дітей - зовнішній вигляд вихователя					
2.	Розподіл часу: - вступна частина - підготовча частина - основна частина - заключна частина					
3.	Способи організації: - фронтальний (фронтально-груповий) - груповий - поточний - поточно-груповий - колове тренування					
4.	Відповідність методів та прийомів в даній групі					
5.	Правильність при складанні комплексів загально-розвиваючих вправ					
6.	Якість показу, пояснення, вказівок, страховка					
7.	Регулювання навантаження					
8.	Дозування та якість виконання вправ					
9.	Оцінка щільності заняття					
10.	Індивідуальний підхід до дітей					
11.	Неординарний підхід до заняття					
12.	Загальна оцінка заняття					

Висновки та рекомендації: _____

Вихователь-методист _____

Старша медична сестра _____

ПРОТОКОЛ ХРОНОМЕТРУВАННЯ ЩІЛЬНОСТІ ФІЗКУЛЬТУРНОГО ЗАНЯТТЯ

Дата «__»__ 20__ р. Група _____

Загальна кількість дітей в групі _____ Кількість дітей на занятті _____

Фізична група	Основна група	Підготовча група	Спеціальна група

Спостереження за _____

Початок заняття _____ Кінець заняття _____

Структурні частини заняття	Види рухів	Показники секундоміру	Час (хв.) кожної частини заняття	Показники часу, с	
				Час витрачений на рухи	Педагогічно виправданий час
Вступна	Ходьба (різні види), біг				
	Пояснення				
Підготовча	Ходьба, ЗРВ, стрибки				
	Пояснення				
Основна	Ходьба				
	Основні рухи				
	Гра				
	Пояснення				
Заклучна	Ходьба, вправи, ігри				
	Пояснення				

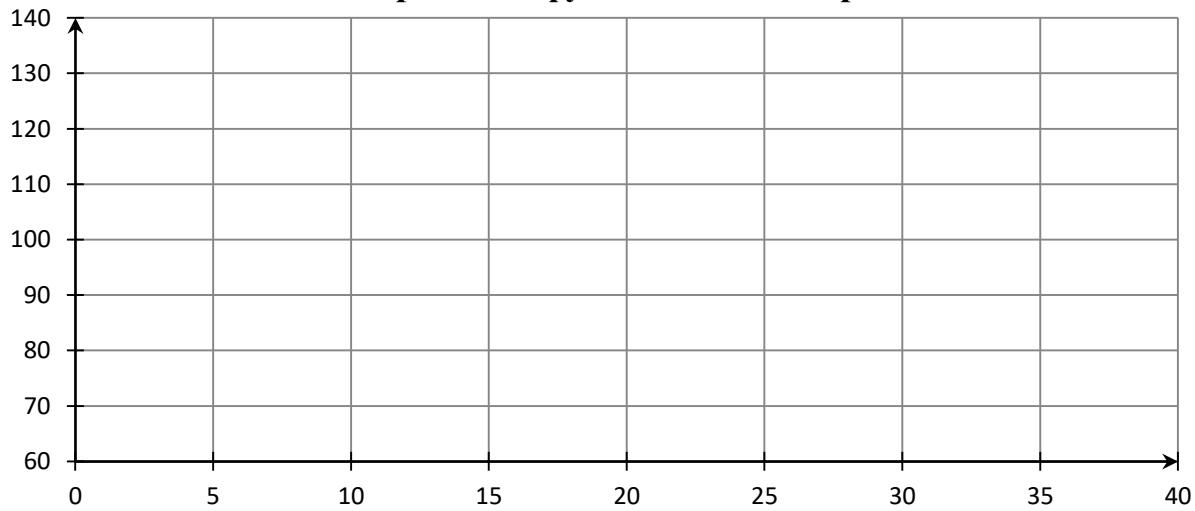
Моторна щільність:
Молодша група – 55-60%
Середня група – 60-65%
Старша група – 65-70%

Час витрачений на рухи _____ Педагогічно виправданий час _____

Моторна щільність _____ / _____ x 100% = _____ %

Пульс до початку	Вступна частина	Підготовча частина	Основна частина	Заклучна частина	2-3 хв. після

Протокол функціональної проби

Висновки та рекомендації: _____

Вихователь-методист _____ Старша медична сестра _____

2. Зразки рухливих ігор з інтеграційним елементом

А. Гра «Веселі світлофори» (Інтеграція: Кольори, Реакція)

Параметр	Опис
Мета	Розвиток уваги, швидкості реакції та вміння розрізняти кольори.
Обладнання	Обручі або кольорові конуси (червоний, жовтий, зелений).
Правила	Педагог показує або називає колір: - Зелений : Діти вільно бігають/стрибають. - Жовтий : Діти переходять на ходьбу на місці. - Червоний : Діти миттєво завмирають і стоять нерухомо.
Ускладнення	Зміна руху відповідно до кольору (Червоний – присісти; Жовтий – біг; Зелений – стрибки).

Б. Гра «Числова естафета» (Інтеграція: Лічба, Координація)

Параметр	Опис
Мета	Закріплення навичок порядкової та кількісної лічби, розвиток спритності.
Обладнання	М'ячі, конуси, картки з цифрами (від 1 до 5).
Правила	Команди стоять на старті. На фініші розкладені картки з цифрами. Педагог називає число (наприклад, 4). Дитина повинна добігти до конусів, виконати стільки стрибків , скільки названо число, знайти картку з цією цифрою та повернутися до команди, передавши м'яч наступному гравцю.
Ускладнення	Виконання рухів відповідно до парності/непарності числа.

3. Поради для батьків щодо підтримки рухової активності вдома

Заголовок: Рухайся разом зі мною! 5 простих правил активного виховання

1. **Створіть «Рухові зони», а не «Тихі куточки».** Дозвольте дитині використовувати фітбол замість звичайного стільця під час перегляду мультфільмів або короткого малювання. Приберіть предмети, що б'ються, і дозвольте безпечну активність у вітальні.
2. **Заохочуйте «Ігри-перевтілення».** Запропонуйте дитині уявити себе твариною: «Ти — лисичка, яка крадеться» (тиха ходьба), «Ти — жирафа, яка тягнеться до листка» (витягування, балансування), «Ти — мавпочка, що лазить» (подолання перешкод). Це розвиває фантазію та координацію.
3. **Використовуйте побутові справи як рухливі естафети.** Встановіть таймер на 5 хвилин і запропонуйте: «Хто швидше збере свої іграшки і віднесе їх (пробіжить, прострибає) на місце?» Перетворіть прибирання на змагання, що стимулює швидкість та спритність.
4. **Введіть «Ритуал активного очікування».** Коли ви чекаєте, наприклад, поки закипить вода або нагріється обід, використовуйте цей час для швидкої гімнастики: 10 присідань, 5 стрибків на одній нозі, «бокс» руками. Це формує звичку не витрачати час на пасивне очікування.
5. **Гуляйте з метою.** Замість простого спостереження за прогулянкою, ставте цілі: «Знайди 5 зелених листочків», «Перестрибни 3 калюжі (уявно)», «Пройди по бордюру, як по канату». Це поєднує пізнавальний інтерес із необхідною дозою фізичного навантаження.

□ 4. Орієнтовний перелік обладнання для забезпечення високої рухової активності

Категорія	Обладнання	Призначення
Основне	Килимки, гімнастичні мати	Загальнорозвиваючі вправи, вправи лежачи/сидячи, релаксація.
	Обручі (малі та великі)	Стрибки (через/в обруч), метання, ігри на координацію та рівновагу.
	М'ячі (різні розміри)	Метання, ловіння, відбивання, ігри на командну взаємодію.
Нетрадиційне	Фітболи (м'ячі для сидіння)	Гімнастика для постави, розвиток балансу, релаксація.
	Конуси, фішки	Маркування дистанції, цілі для метання, «змійки», «кодові» лабіринти.
	Скакалки, короткі мотузки	Індивідуальні стрибки, елементи перешкод, формування ліній.
Інтеграційне	Картки з цифрами, кольорами, літерами	Інтерактивні ігри з кодуванням руху, розвиток уваги.
	Кольорові стрічки, шарфи	Ритміка, пластика, рухливі ігри з елементами танцю.
	Музичний центр / Портативна колонка	Регулювання темпу та ритму рухів, емоційне забарвлення занять.

Висновки

Запроваджена система методичного супроводу організації рухової активності є стратегічним, цілісним кроком до трансформації фізичного виховання в закладі дошкільної освіти. Цей цикл заходів (семінари, майстерні, консультації, круглий стіл) дозволив досягти комплексного підвищення професійної компетентності педагогів, змістивши акцент із традиційних методів на інноваційні та інтеграційні.

Головні результати та стратегічний вплив:

Професійне оновлення: Педагоги оволоділи сучасними та нетрадиційними інструментами (фітбол-гімнастика, інтерактивні ігри, методи використання музики), що істотно підвищило якість та емоційну насиченість занять.

Інтеграційний прорив: Відбувся перехід до інтеграційних моделей, що передбачає вбудовування руху в усі види діяльності (математика, мова, пізнання). Рух почав функціонувати як засіб пізнання, стимулюючи когнітивний розвиток дитини.

Здоров'язбережувальна стратегія: Впровадження систематичного моніторингу рухової активності (оцінка моторної щільності) та індивідуального підходу гарантує, що увага приділяється потребам кожної дитини.

Таким чином, система методичного супроводу сприяє підвищенню педагогічної майстерності, розвитку інноваційного підходу до організації рухової активності та формуванню здоров'язбережувального середовища у ЗДО, підтверджуючи головний принцип: Фізичне здоров'я – це невід'ємна основа для когнітивного та соціального успіху («Здорова дитина – успішна дитина»).

Додаток Д**Данні експертів щодо показників фізичної підготовленості дітей.**

Середній час ходьби хлопців на дистанцію 10 метрів у контрольної групи становив $6,15 \pm 0,1$ с, а в експериментальній групі – $5,9 \pm 0,14$ с. Для дівчат середній час становив $6,4 \pm 0,13$ секунди в контрольній групі та $6,3 \pm 0,12$ секунди в експериментальній групі. Аналіз цих результатів показує, що спостережувані відмінності не є статистично значущими.

Під час перевірки показників бігу на 10 метрів було виявлено, що хлопчики контрольної групи зафіксували час $2,77 \pm 0,09$ с, а експериментальної групи – $2,64 \pm 0,16$ с. Крім того, контрольна група показала час $2,9 \pm 0,1$ с, а експериментальна група зафіксувала $2,91 \pm 0,12$ с. Крім того, виявлені розбіжності в цих показниках були визнані недостовірними.

При оцінці стрибка дітей у довжину з місця відмічено такі показники: хлопчики контрольної групи досягли результату $98,83 \pm 5,21$ см, а експериментальної групи – $103,6 \pm 2,92$ см ($t=0,80$). У дівчаток контрольної групи в середньому він становив $92,5 \pm 4,6$ см проти $90,4 \pm 2,6$ см в дослідній групі ($t=0,40$). Достовірних відмінностей серед дівчат не спостерігалось.

Середні результати стрибка в довжину, розпочатого з розбігу, зафіксовані таким чином: хлопці контрольної групи досягли $154,6 \pm 6,92$ см, а експериментальної групи – $149,5 \pm 4,9$ см при $t=0,6$. У дівчат контрольної групи в середньому зафіксовано $129,1 \pm 3,8$ см проти $134,4 \pm 5,45$ см в дослідній групі при $t=0,8$. За результатами стрибків у висоту з розбігу юнаки контрольної групи досягли $56,6 \pm 1,03$ см, а юнаки експериментальної групи – $57,2 \pm 0,70$ см ($t=0,48$). Для дівчаток контрольна група досягла в середньому $52,9 \pm 1,3$ см, тоді як експериментальна група зафіксувала $54,1 \pm 0,80$ см при $t=0,79$. При дослідженні середніх показників дітей, що кидають набивний м'яч, отримано такі результати: хлопчики контрольної групи досягли дистанції $2,48 \pm 0,1$ м, а експериментальної групи – $2,43 \pm 0,08$ м, при t -значенні 0,39. Для дівчат контрольна група становила в середньому $2,05 \pm 0,1$ м порівняно з $2,02 \pm 0,12$ м в експериментальній групі, що дало t -значення 0,19.

**Приріст показників розвитку основних рухів у
хлопчиків і дівчаток 6 року життя**

У контрольній групі середня дальність метання тенісного м'яча у хлопців становила $6,22 \pm 0,6$ м, а в експериментальній – $6,8 \pm 0,74$ м зі статистичним значенням $t=0,61$. Для дівчат контрольна група становила в середньому $4,35 \pm 0,64$ м порівняно з $5,1 \pm 0,45$ м в експериментальній групі, що дало значення $t=0,96$. Після завершення експерименту було проведено оцінку рівня фізичної підготовленості в обох групах. Результати показали, що хлопчики в контрольній групі покращили свій середній час ходьби на 10 м до $6 \pm 0,07$ с, тоді як хлопці в експериментальній групі досягли в середньому $5,6 \pm 0,05$ с, демонструючи значні відмінності зі значенням $t=4,65$ (див. таблицю 3.1). У випадку дівчат контрольна група зафіксувала середній час $6,3 \pm 0,13$ с, тоді як експериментальна група мала середнє значення $5,9 \pm 0,1$ с, що призвело до суттєвих відмінностей із значенням $t=2,44$. Отже, відсоток покращень для хлопчиків становив 2,44% у контрольній групі та 8,94% в експериментальній групі, тоді як для дівчат покращення були дещо нижчими – 1,6% у контрольній групі та 6,35% в експериментальній групі.

Середній показник бігу на 10 метрів серед хлопців контрольної групи становив $2,51 \pm 0,05$ секунди, тоді як експериментальна група досягла середнього часу $2,3 \pm 0,06$

секунди ($t=2,69$, що вказує на значні відмінності). У дівчат контрольної групи середній час становив $2,6\pm0,09$ секунди, порівняно з $2,3\pm0,07$ секунди в експериментальній групі, відмінності також достовірні ($t=2,63$). Крім того, у хлопців контрольної групи було відмічено підвищення продуктивності з покращенням на 7,04%, тоді як в експериментальній групі спостерігалось підвищення на 12,9%. У дівчат показники продуктивності показали значне збільшення на 10,3% у контрольній групі та на 20,96% в експериментальній групі.

При оцінці стрибків у довжину з місця зареєстровані вимірювання були такими: для хлопців контрольної групи середній показник становив $109,6\pm4,7$ см, тоді як для експериментальної групи зафіксовано середній показник $115,4\pm1,7$ см ($t=2,34$). У дівчат контрольної групи в середньому він становив $97,31\pm2,7$ см проти $105,4\pm1,8$ см в дослідній групі ($t=3,09$), що свідчить про достовірні відмінності. Примітно, що спостерігалось значне збільшення на 10,9% у контрольній групі хлопчиків і 11,4% в експериментальній групі, поряд зі зростанням на 5,2% у контрольній групі дівчаток і 16,6% в експериментальній групі відповідно.

У стрибках у довжину з розбігу середні показники хлопців були такими: контрольна група досягла $161,42\pm1,5$ см, а експериментальна група досягла $166,5\pm1,6$ см, при t -значенні 2,32. Для дівчаток експериментальна група перевершила контрольну групу, досягнувши в середньому $153,5\pm2,0$ см порівняно з $141,4\pm2,5$ см у контрольній групі, що призвело до t -значення 3,78. Помітні відмінності в результатах спостерігалися, вказуючи на збільшення на 4,4% для хлопчиків у контрольній групі та на 11,4% для тих, хто в експериментальній групі, у той час як дівчата продемонстрували збільшення на 9,53% у контрольній групі та 14,2% в експериментальній групі.

Щодо стрибків у висоту з розбігу, то юнаки контрольної групи мали середній показник $58,8\pm0,6$ см, а експериментальної – $60,5\pm0,7$ см ($t=2,17$). У дівчат у контрольній групі в середньому зафіксовано $54,3\pm0,5$ см, а в експериментальній – $56,3\pm0,5$ см ($t=2,83$). Відмінності в цих результатах були суттєвими: у хлопчиків контрольної групи результативність підвищилася на 3,4 %, у експериментальної — на 5,8 %, а у дівчат — на 2,7 % і 4,1 % відповідно.

Аналізуючи середню результативність у метанні набивного м'яча, виявлено наступні дані: юнаки контрольної групи досягли дистанції $2,52\pm0,12$ м, а експериментальної групи – $2,92\pm0,12$ м, при $t=2,36$. У дівчаток контрольної групи зафіксовано в середньому $2,2\pm0,1$ м проти $2,6\pm0,06$ м в експериментальній групі, також при $t=2,36$. Примітно, що значні відмінності спостерігалися і серед дівчат. Поліпшення показників продуктивності як для хлопців, так і для дівчат в експериментальній групі були помітно більшими, ніж у контрольній групі; Зокрема, хлопчики показали збільшення на 1,6% у контрольній групі проти 20,2% в експериментальній групі, тоді як дівчата показали зростання на 7,32% у контрольній групі та 28,7% в експериментальній групі.

Показники середньої дальності кидків тенісного м'яча свідчать, що юнаки контрольної групи досягли дистанції $7,12\pm0,5$ м, а експериментальної – $8,9\pm0,4$ м, що дало значення t 2,78. Для дівчат контрольна група зафіксувала в середньому $5,25\pm0,4$ м, порівняно з $6,8\pm0,6$ м в експериментальній групі, із t -значенням 2,15. Слід зазначити суттєве зростання показників успішності: у хлопчиків у контрольній групі спостерігається зростання на 14,5 %, а в експериментальній – на 30,9 %. Дівчата продемонстрували ще більші покращення, зі зростанням на 20,7% і 33,3% відповідно.

Проаналізувавши розвиток основних рухів, можна зробити висновок, що відмінності, які спостерігаються серед хлопчиків в обох групах, є статистично значущими за всіма параметрами, з помітним покращенням за всіма тестами. Зокрема, спринт на 10 м показав збільшення на 12,9% в експериментальній групі. У стрибках у довжину з місця в контрольній групі було відмічено збільшення на 10,9%, тоді як в експериментальній групі спостерігалось збільшення на 11,4%. Крім того, хлопці експериментальної групи досягли збільшення на 11,4% у стрибках у довжину з розбігу та на 20,2% у киданні набивного м'яча. У положенні для кидка тенісного м'яча контрольна група зазнала збільшення на 14,5%, тоді як експериментальна група спостерігала зростання на 3,09%.

Серед дівчат у контрольній групі найбільш помітні покращення були зафіксовані в 10-секундній пробіжці, де спостерігалось збільшення на 10,3%, а також у змаганні з метання тенісного м'яча, яке продемонструвало зростання на 20,7%. Навпаки, для дівчат в експериментальній групі було відмічено значні покращення за всіма показниками, за винятком ходьби на 10 метрів, яка зросла на 6,35%, і стрибків у висоту з положення з бігу, яка показала збільшення на 4,1%.

Експериментальна група хлопчиків продемонструвала найбільш значне зростання показника метання тенісного м'яча, досягнувши збільшення на 3,09%, тоді як контрольна група продемонструвала найменше зростання показника метання набивного м'яча – 1,6%. Серед дівчат також найбільший приріст в експериментальній групі відмічено у показнику метання тенісного м'яча – приріст на 33,3%, тоді як у контрольній групі – найменший приріст у показнику ходьби на 10 м – 1,6%. Дані свідчать про те, що включення рухової активності з елементами легкої атлетики позитивно вплинуло на фізичні властивості швидко-силових, а також швидко-силових здібностей дітей. Для оцінки достовірності приросту, який спостерігається як у контрольній, так і в експериментальній групах від початку до завершення експерименту, ми проаналізували показники фізичної підготовленості та їх відповідний приріст (див. табл. 3.2). За показником ходьби на 10 м результати були такими: у хлопців контрольної групи $t=1,23$, експериментальної групи $t=2,05$; у дівчат $t=0,54$ у контрольній групі та $t=2,56$ в експериментальній групі. При цьому підвищення надійності було зафіксовано лише у дітей експериментальної групи.

У вимірюваннях бігу на 10 метрів контрольна група хлопчиків показала t -значення 2,53, що вказує на значні відмінності, тоді як експериментальна група продемонструвала t -значення 4,01, що також відображає значні відмінності. Для дівчат підвищення надійності спостерігалось однаково в обох групах, із t -значеннями 2,23 для контрольної групи та 4,39 для експериментальної групи. Стосовно стрибків у довжину з місця результати були такими: контрольна група хлопців зафіксувала t -значення 1,95, тоді як експериментальна група досягла t -значення 3,49; для дівчат контрольна група мала t -значення 0,97, а експериментальна група досягла t -значення 4,69. Примітно, що достовірність збільшення очевидна в експериментальній групі, де хлопчики показали t -значення 3,49, а дівчата t -значення 4,69.

Аналізуючи показники стрибка у довжину з розбігу були отримані такі дані: у хлопчиків контрольної групи $t=0,96$, а експериментальної – $t=3,3$; у дівчат контрольної групи $t=2,7$, експериментальної – $t=3,29$. Достовірність приросту зафіксована у хлопчиків експериментальної групи ($t=3,3$) і у дівчат як контрольної ($t=2,7$), так і експериментальної груп ($t=3,29$).

У показниках стрибка у висоту з розбігу достовірність приросту виявлено лише в експериментальній групі. Результати були такими: хлопчики контрольної групи $t=1,59$ і експериментальної – $3,33$; дівчата – $t=1,01$ в контрольній групі і $t=2,33$ в експериментальній.

Показники метання набивного м'яча такі: у хлопчиків $t=0,26$ в контрольній групі і $t=3,4$ в експериментальній, у дівчат $t=1,06$ в контрольній групі і $t=4,32$ в експериментальній. Достовірність приросту зафіксована в експериментальній групі і в хлопчиків ($t=3,4$), і у дівчат ($t=4,32$).

Розглядаючи показники метання тенісного м'яча на дальність ми отримали такі дані: у хлопчиків $t=1,15$ в контрольній групі і $t=2,5$ в експериментальній, у дівчат $t=1,19$ в контрольній групі і $t=2,27$ в експериментальній. Достовірність приросту спостерігається лише у дітей експериментальної групи.

З вищерозглянутого можна зробити висновок, що показники дітей експериментальної групи вище, ніж у дітей контрольної групи. Найвищий результат у хлопчиків зафіксована у показниках бігу на 10 м в експериментальній групі ($t=4,01$), найнижчий результат виявився в показнику метання набивного м'яча (1 кг) в контрольній групі ($t=0,26$). У дівчат найвищий результат у показнику стрибка у довжину з місця у експериментальній групі ($t=4,69$), найнижчий – у показнику ходьби на 10 м в контрольній групі ($t=0,54$).

Так у ходьбі на 10 м високих рівнів у хлопчиків контрольної групи 25%, середніх – 33,3%, низьких – 41,7%; на кінець експерименту показники високого рівню підвищилися до 33,3%, середнього – 50%, а низький рівень навпаки зменшився до 16,7%. У експериментальній групі процент склав: високий рівень – 21,5%, середній – 57% і низький 21,5%. У кінці підвищився високий рівень до 42,8%, середній і низький зменшилися до 50% і 7,2%. У дівчат контрольної групи були такі показники: високий рівень – 23,1%, середній – 46,2%, низький – 30,7%. На кінець експерименту процент середнього і високого рівнів підвищився – 53,9% і 30,7%, а низький знизився до 15,4%. У дівчат експериментальної групи показник високого рівню збільшився значною мірою з 27,3% до 45,4%; значно зменшився низький рівень з 27,3% до 9,1%, інші показники залишилися незмінним.

Показники бігу на 10 м у хлопців контрольної групи склали: високий рівень – 16,7%, середній – 58,3% і низький 25%. На кінець всі показники зменшилися, крім високого рівню. Високий рівень підвищився до 41,6%. У експериментальній групі високий рівень склав 14,4%, середній – 64,2% і низький 21,4%. На кінець експерименту показники покращилися: показники високого рівня підвищилися до 35,8%, а середнього навпаки, зменшилися – 42,7%. Показники експериментальної групи вище ніж контрольної.

Аналізуючи показники дівчат контрольної групи ми отримали такі результати: високий рівень 15,4%, середній – 61,4%, низький – 15,4%; в експериментальній групі високий – 18,2%, середній 63,6% і низький 18,2%. У кінці експерименту показники змінилися так: контрольна група – збільшився відсоток високого рівня (38,5%), середній і низький навпаки зменшилися; в експериментальній групі високий рівень збільшився, середній знизився, низький – сталий.

Зразки методичних документів

1. План фізкультурного заняття (фрагмент)

Тема: Розвиток координації та рівноваги через рухливі ігри

Вік: 5–6 років

Мета: удосконалювати навички бігу, стрибків і орієнтування у просторі; формувати вміння працювати в парі; виховувати емоційну позитивність і самоконтроль.

Структура заняття:

1. **Вступна частина (5 хв):**
 - організуючий момент;
 - ходьба в різних напрямках;
 - дихальні вправи.
2. **Основна частина (15 хв):**
 - вправи для розвитку рівноваги («Місток», «Півник»);
 - естафета «Перенеси предмет»;
 - рухлива гра «Не зачепи лінію».
3. **Заклучна частина (5 хв):**
 - вправи на розслаблення;
 - оцінка виконання завдань;
 - коротке обговорення з дітьми вражень.

2. Фрагмент модульної програми методичного супроводу

Назва модуля: «Організація рухової активності в умовах ЗДО»

Тривалість: 12 годин (змішаний формат)

Цільова група: вихователі, інструктори з фізичної культури

Мета модуля:

Сформувати професійну компетентність педагогів щодо впровадження ефективних технологій організації рухової активності дітей 5–7 років.

Змістові блоки:

1. **Теоретичний аспект:** нормативна база, принципи здоров'язбереження, вікові особливості моторного розвитку.
2. **Практичний аспект:** проєктування занять, складання маршрутів рухової активності, ігрові технології.
3. **Діагностичний аспект:** спостереження, аналіз динаміки, використання анкет і карт оцінювання.

Форма підсумкового контролю:

розроблення вихователем власного сценарію рухового заняття та самооцінка за чек-листом методичної готовності.

3. Протокол моніторингу рівня рухової активності (фрагмент)

№	ПІБ дитини	Вік	Рівень координації	Витривалість	Гнучкість	Мотивація до руху	Загальний рівень	Дата оцінки	Примітки
1	Анастасія К.	6	С	В	С	В	достатній	12.10.2025	Потребує вправ на гнучкість
2	Марко П.	5	Н	С	Н	С	початковий	12.10.2025	Показати батькам комплекс ранкової гімнастики

Періодичність моніторингу: двічі на навчальний рік (вересень–травень).

Методика оцінювання: адаптовані тести рухових умінь (біг, стрибки, метання), спостереження, анкетування вихователя.

Нормативно-правове забезпечення методичного супроводу

Методичний супровід рухової активності здійснюється на основі чинних нормативних актів:

- Закон України «Про дошкільну освіту».
- Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція, затв. наказом МОН України від 12.01.2021 № 33).
- Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» (затв. наказом МОН України від 31.12.2021 № 1668).
- Лист МОН України від 02.09.2022 № 1/10258-22 «Про організацію діяльності закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану».
- Концепція розвитку освіти дітей раннього та дошкільного віку до 2030 року (проект МОН, 2023).

Ці документи визначають обов'язкові вимоги до організації рухової діяльності, створення безпечного середовища, а також до підвищення професійної компетентності педагогів у сфері фізичного виховання.

Чек-лист для самооцінки методичної готовності ЗДО до організації рухової активності

№	Показник	Так	Частково	Ні
1. Нормативна база	Заклад має затверджене Положення про організацію рухової активності дітей	☐	☐	☐
2. Освітні програми	Програми ЗДО включають змістовий модуль «Фізичний розвиток» згідно з Базовим компонентом	☐	☐	☐
3. Методичне забезпечення	Є власний або адаптований методичний посібник для педагогів	☐	☐	☐
4. Діагностика рухового розвитку	Системно ведеться моніторинг фізичного розвитку дітей (2 рази на рік)	☐	☐	☐
5. Кадровий потенціал	Педагоги мають підтверджену кваліфікацію/підвищення кваліфікації з фізичного виховання	☐	☐	☐
6. Матеріально-технічна база	Обладнання відповідає вимогам безпеки та віковим можливостям дітей	☐	☐	☐
7. Співпраця з батьками	Реалізуються заходи з популяризації сімейної рухової активності	☐	☐	☐
8. Аналіз і корекція	Результати моніторингу використовуються для оновлення програм	☐	☐	☐

Рівень готовності:

- 7–8 балів — високий;
- 5–6 — достатній;
- 3–4 — середній;
- менше 3 — початковий (потребує системних змін).

Додаток Ж

Методичні рекомендації в контексті методичного супроводу організації рухової активності дітей дошкільного віку в здо та сім'ї.

Мета: забезпечення єдності дій педагогів і батьків у процесі формування рухової культури дітей старшого дошкільного віку, підвищення ефективності методичного супроводу організації рухової активності в освітньому та сімейному середовищі.

1. Методичні орієнтири для педагогів закладу дошкільної освіти

1.1. Змістово-цільовий напрям

Планувати рухову діяльність відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дітей 5–6 років із урахуванням положень Базового компонента дошкільної освіти (ред. 2021 р.).

Чітко визначати мету, завдання, очікувані результати кожного виду рухової діяльності (фізкультурні заняття, рухливі ігри, ранкова гімнастика, самостійна рухова активність).

1.2. Організаційно-методичний напрям

Використовувати інтерактивні форми роботи: тематичні фізкультурні свята, сюжетно-рольові ігри, танцювально-рухові вправи, елементи фітнесу.

Поєднувати індивідуальні, групові та колективні форми організації руху.

Забезпечити безпечне, мотивувальне та варіативне предметно-ігрове середовище (рухові осередки, спортивні зони, маршрути активного дозвілля).

1.3. Рефлексивно-аналітичний напрям

Проводити моніторинг фізичного розвитку та динаміки рухових навичок дітей.

Здійснювати самоаналіз педагогічної діяльності, обговорювати результати на засіданнях методичних об'єднань.

Використовувати індивідуальні картки спостереження за руховою активністю дитини.

2. Методичні орієнтири для роботи з батьками вихованців

2.1. Формування аксіологічної готовності батьків до партнерської взаємодії

Організовувати консультації, тренінги, батьківські зустрічі, присвячені питанням розвитку рухової культури дитини.

Використовувати анкетування, опитування для визначення рівня обізнаності батьків та їх ставлення до рухової активності.

Сприяти формуванню у родин ціннісного ставлення до здорового способу життя, запроваджуючи традиції сімейного дозвілля з елементами рухових ігор.

2.2. Практичні форми взаємодії

Проводити спільні заходи: «День родинного спорту», «Веселі старты», «Тато, мама, я – спортивна сім'я».

Створювати інформаційні куточки та онлайн-платформи з порадами для батьків щодо організації рухової активності вдома.

Залучати батьків до облаштування спортивно-ігрових зон, виготовлення обладнання для рухових ігор.

3. Методичні орієнтири для взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї

3.1. Інтеграція педагогічних зусиль

Узгоджувати дії педагогів і батьків шляхом колективного планування рухових заходів, партнерських зустрічей, спільного аналізу результатів.

Вести єдині календарі рухової активності, узгоджуючи завдання для дитячого садка і сімейного середовища.

Формувати банк сімейних рухових ігор, які можна використовувати вдома та у ЗДО.

3.2. Підтримка мотиваційного середовища

Забезпечувати позитивний емоційний фон під час будь-якої фізичної активності.

Використовувати систему заохочень, індивідуальних і колективних відзнак для підтримки інтересу дітей до руху.

Розвивати у дошкільників усвідомлену потребу в русі як важливу життєву цінність.

4. Очікувані результати реалізації методичних рекомендацій

Підвищення рівня професійної компетентності педагогів у сфері організації рухової активності дітей.

Формування у батьків аксіологічної готовності до партнерської взаємодії з педагогами.

Зміцнення співпраці між закладом дошкільної освіти та сім'єю у створенні спільного простору фізичного розвитку дитини.

Розвиток у дітей старшого дошкільного віку рухової самостійності, ініціативності, стійкої позитивної мотивації до фізичної активності.

Участь у конференціях

InterCONF
Scientific Publishing Center

The Certificate confirms 18 hours of remote work on the preparation of scientific article. The organizing committee recommends to award a 0,6 ECTS credits for participant for being involved.

Proceedings of the International Scientific and Practical Conference are available on a website:
<https://rui.archive.interconf-center.com.php?2703-4455/1000/archive>

ICV = 88.21/100
Index Copernicus Value

Certificate Number
Oc-2519055

Certificate of Participation

We are honored to present this certificate to

Anna Kysla

for participation in the
VIII International Scientific and Practical Conference
CONCEPTS FOR THE DEVELOPMENT OF SOCIETY'S SCIENTIFIC POTENTIAL
held on October 19-20, 2025 in Prague, Czech Republic.
and for publishing a scientific article
**ДО ПРОБЛЕМИ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ЗБЕРЕЖЕННЯ
ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КЗ «НІКОПЛЬСЬКИЙ ФАХОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ» ДОР

СЕРТИФІКАТ

№ 0075/к-2025
засвідчує, що

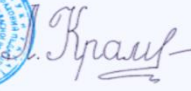
Кисла Анна Анатоліївна

взяв (взяла) участь у IV Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції
«ОСВІТА ХХІ СТОЛІТТЯ: АКСІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР»

Кількість годин: 12 годин/0,4 кредити ECTS

23 травня 2025р.
м. Нікополь

В.о. директора коледжу,
кандидат педагогічних наук

Любов КРАМАРЕНКО

ДОВІДКА
про впровадження матеріалів наукового дослідження
Кислої Анни Анатоліївни
на тему: «**Методичний супровід організації рухової активності дітей**
дошкільного віку в закладі дошкільної освіти».

Протягом 2024-2025 рр. на базі Кучинівський заклад дошкільної освіти Сновської міської ради Корюківського району Чернігівської області Кислою Анною Анатоліївною впроваджено науково-методичні матеріали які сприяли підвищенню рівня професійної готовності педагогів ЗДО дометодичного супроводу організації рухової активності дітей дошкільного віку в закладі дошкільної освіти в контексті сучасних викликів пов'язаних з військовою агресією росії, низкою об'єктивних соціальних, освітніх, медико-біологічних чинників які спричиняють погіршення стану здоров'я дошкільників.

Отримані результати заслуговують на увагу в теоретичному та методичному аспектах, засвідчують доцільність їх використання в освітньому процесі ЗДО.

У результаті впровадження матеріалів дослідження Кислої А. А., педагоги Кучинівського ЗДО були озброєні сучасним діагностичним інструментарієм, який дозволив їм об'єктивно та оперативно оцінювати рівень рухової активності дітей, визначати їхні індивідуальні потреби та динаміку фізичного розвитку дошкільників.

Запропоноване методичне забезпечення довело свою ефективність у формуванні професійної готовності педагогів до організації рухової активності дітей дошкільного віку.

Результати дослідження рекомендовані для подальшого використання:

- у практиці роботи ЗДО для підвищення якості організації рухової діяльності дітей;
- у системі після дипломної педагогічної освіти (під час проведення семінарів, майстер-класів, курсів підвищення кваліфікації педагогів тощо);
- у практиці роботи педагогів ЗДО щодо створення інформаційних матеріалів спрямованих на підвищення обізнаності батьків щодо важливості рухової активності як чинника зміцнення здоров'я дошкільників.

Отримані результати наукового дослідження Кислої А.А. сприяли удосконаленню здоров'язбережувального середовища в Кучинівському ЗДО.

Матеріали наукового дослідження Кислої А. А., характеризуються логічно побудованою структурою, високим науково-методичним рівнем, практичною значущістю.

Директор Кучинівського ЗДО

Вікторія БОРОВА